

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titulus XV. De Regularibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

indispensabilem esse volunt: videorūque mihi in præallegatis scriptoribus advertere, quòd dispensationis termino abutantur. Dispensasse Martinum V. dicunt propter scandala, quæ aliter non vitarentur, permisisse, aut tolerasse dicendum erat. De secundo gradu affinitatis & consanguinitatis inter magnos Principes ob

publicam causam dispensari liquet. *Greg. XIII in Bulla 1. Mart. 1591. Paulus IV. in Constit. ab ea ipsa die. & Clem. VII. in eâ qua incipit Quia plerumque V. Zerolam 1. Par. V. Dispensatio. ad secundum. Henrig. l. 12. c. 9. Piasecius par. 2. c. 1. pag. 104. Estobar. tract. 7 Exam. 9. c. 8. §. 1. Rosella V. Papa n. 3. & 4. Tuschus Conclus. 54.*

TITULUS XV.

De Regularibus.

IN Ecclesiâ Christi, si vitæ conditionem spectes, sublimem locum obtinent Religiosi, quorum institutum propterea à Sanctis Patribus summopere commendatur, ut videre est apud *Cassian. Bellarm. Valentiam tom. 3. Lud. de Ponte. Platum, Buscum & alios.* Et merito cum enim voto paupertatis, Castitatis, & obedientiæ DEO se consecrent, ab humanæ vitæ periculis longissimè abeunt, & cœlestium incolarum puritatem proximè attingunt. De quibus acturi, quia genera illorum & ordines permulti sunt, partitione consuetâ utemur.

§. I.

De origine & diversitate Regularium.

IRregularium status, & vivendi ratio adumbrata in Veteri Testamento fuit per Nazaræos, de quibus *1. numer. c. 6.* vel per Prophetas, eorumque filios, teste *S. Hieron. ep. ad Rusticum.* Filii,

inquit, Prophetarum, quos Monachos in Veteri testamento legimus, ædificabant sibi casulas propè fluentia Jordanis, & turbis urbium derelictis polenta & herbis agrestibus victitabant. Item in epist. ad Paulinum de Monachis loquens, Nolter, ait, Princeps Elias, noster Eliseus, nostri duces filii Prophetarum, qui habitabant in agris & solitudinibus, & faciebant sibi tabernacula propè fluentia Jordanis. Iterum. Hujus vitæ auctor Paulus, illustrator Antonius, & ut ad superiora conscendam, Princeps Joannes Baptista. Chrysostomus in eundem sensum. Sicut Sacerdotum Principes, Sancti Apostoli, sic Monachorum Princeps Joannes Baptista est. Eadem alii PP. apud Bellarm. l. 2. de Monachis c. 5. Azor. 1 l. 11. c. 23. q. 8. Sanch. in Decal. l. 5. c. 1. Polyd. Virg. De invent. rer. l. c. 1. Roderic. tom 1. q. 1. art. 1.

II. Idem vitæ genus Christus proposuit & consuluit. *Matth. 19. v. 21.* Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, & da pauperibus. *Ecce paupertatem. Ibid. v. 12.* Sunt eunuchi

eunuchi qui seipſos caſtraverunt propter regnum cœlorum. *Ecce caſtitem.* Matt. 16. V. 24 ſi quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. *Ecce obedientiam.* Conſilia hæc amplexi ſunt, & reiſa compleverunt primùm Apoſtoli & diſcipuli Chriſti. Deinde primi Chriſtiani Ieroſolymis. *Act. 4. V. 32.* ubi legimus. Multitudinis credentium erat cor unum & anima una, nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia. Meritò igitur *S. Hieronymus I de vir. illuſtr. in Hilone.* Apparet, talem primam Chriſto credentium fuiſſe eccleſiam, quales nunc Monachi eſſe nituntur. Nec deſunt qui tam Apoſtolos, quàm eorum diſcipulos primos Chriſtianos vota quoque nuncupariſſe exiſtiment: imò Chriſtum ipſum, quemadmodum pau-pertatis, caſtitalis, & obedientiæ perfectiſſimum exemplar fuit, ita ſe ad obſervationem illarum virtutum obligariſſe voto, ut earum perfectiora ipſius opera eſſent. Colligunt ex illo *ſalmi 21. V. 26.* Vota mea reddam in conſpectu timen-tium te. Vota ait *S. Baſilius* vocantur ea, quæ promiſerat ſe facturum, vel ut *S. Au-guſtino* placet, ſacrificia, quæ pro ſalute mundi obtulit, nominatim paſſionis, ac mortis ſacrificium. *S. Thom. 22. q. 88. a 4. Suar. 11. D. 2. 8. & 111. de Relig. l. 3. c. 3. Lud. pont. 111. pag. 170. Platus l. 2. c. 20. & 21. Bannez in 22. Q. 1. art. 10. Grets. l. 1. Apol. Bellarm. l. 2. de Monachis c. 5. con. Miſe-num.*

III. Quanquam Religioſorum Ordinum numerus & varietas maxima eſt, at-tamen ſpectando fines illorum particu-lares fini ultimo ſubordinatos ad ſeptem

genera reduci poſſunt.

Primum eſt Eremitarum, qui Eliæ & Ioannis Baptiſtæ exemplo ſilvas incolunt, hominum conſortia pertæſi ſolitudine, ac ſilentio delectantur.

Secundum Monachorum ſeu Cœno-bitarum, qui communem vitam ſub obe-dientia Prælati agunt, quibus hoc tempo-re Civitates paſſim abundant.

Tertium eorum, qui propriæ perfe-ctiõni tantùm ſtudent, ita ut proximo præter orationem, & boni exempli odo-rem nihil impendant.

Quartum illorum, qui è contra per o-pera miſericordiæ corporalia miſeros iu-vare laborant, miniſtrando infirmis, ex-cipiendo peregrinos, ſepeliendi mortuos &c. quorum vita mere activa, & practi-ca eſt.

Quintum eſt militum, quorum finis Eccleſiam armis tueri contra infideles, & perſecutores. Eiuſmodi ſunt Teutonici noſtri, & Melitenſes.

Sextum eorum qui vitam mixtam pro-fitentur, quorum finis in Conſtitutioni-bus Societatis noſtræ eſſe dicitur, non ſolùm ſaluti, & perfectiõni propriarum animarum cum divina gratia vacare, ſed cum eadem impenſè in ſalutem, & perfe-ctiõnem proximorum incumbere. Hoc vitæ genus omnium perfectiſſimum eſſe, probat *S. Thom. 22. q. 188. art. 6. Caietanus, Moſconius l. 1. par. 4. c. 1. Fell l. 2. de Mõ c. 3. Leſſ l. 2. c. 41. D. 2. Azor l. 1. c. 24. q. 6. Silv. V. Religio l. n. 4. Reginald. l. 18. nu. 370. Suar. 11. l. 1. c. 6.*

Septimum denique eſt Clericorum re-gularium, qui eundem cum prædictis fi-nem intendunt, itaque contemplationi vacant, ut concionando, docendo, aliſ-

Z 3 que

que ministerijs Episcopos & Pastores animarum graviter sublevent. Atque hic Ordo Apostolorum vices quia subit, antiquissimus videtur. *Navar. in Comm. 4. de Regular. n. 7. & 8. Suar 3. de relig. l. 1. c. 3 n. 6. Lud. de ponte To. 3. tr. 3. c. 8.*

IV. Si causam quartam tantam varietatis, quatuor invenies. *Prima* est Ecclesiam dignitas, quae ut castra bene ordinata diversis militum signis & ordinibus praefulget. Unde fit, ut sua cuique ordini peculiaris gratia respondeat. *Laym. in Defens. iusta c. 3. Secunda* est utilitas. Cum enim omnes omnia praestare nequeant, oportet esse, qui ex professo spiritualia tantum, & qui tantum corporalia ex professo tractent: alios praeterea, qui in utriusque Deo, & proximo deserviant. *Tertia* causa est, ut satisfiat diversis hominum desideriis, quorum alii solitudine delectantur, alii consortio parium, alii psalmodia, alii studiis, aliis alii exercitationibus. *Quarta* denique causa necessitatis est. Nam subinde noviter exortis hostibus Ecclesia impugnatur, Satana novas haereticas excitante. His opponenda novae copiae sunt: quemadmodum, ut vetera omittam, de Societate Iesu tum viri boni ac sancti, tum Pontifices ipsi fatentur. *Bellar. l. 2. de Monach. c. 3. Ramond. de orig. her. l. 1. par. 5. c. 2. Ribadin. l. 2. Vit. Ign. c. 18. Suar. IV. l. 1. c. 4. Lud. de Ponte III. l. 3. tr. 3. c. 3. Laym. l. 4. tr. 5. c. 3. Surius in Comment. rer. gestar. Anno 1540.*

V. Status Religiosus ita definitur. *Est tendentium ad perfectionem Christiana charitatis per vota perpetuae paupertatis, Castitatis, & obedientiae stabilis in communi vivendi modus, ab ecclesia approbatus.*

Explico i dicitur esse eorum qui ad perfectionem tendunt, contra vulgum errorem, a quolibet Religioso ipsam perfectionem exigentis, cum id neque necessarium, neque possibile sit. Satisfacit enim, quicumque ad perfectionem per observationem Regulae & instituti sui tendit. Sicuti, qui Scholam frequentat, non contrauod habere scientiam, sed eam studio & labore acquirere debet. 2. *Editis Votis Paupertatis, Castitatis, & obedientiae.* Solennia intellige, vel simplicia illis quadantenus paria. De illis nemo unquam dubitavit: de his sub initium Ordinis Clericorum Societatis Iesu nonnulli disceptarunt: decidit autem *Greg. XIII. in Bul. Ascendente.* ut iam nullum dubium remaneat, per simplicia Vota constitui religiosum posse 3. *Requiritur stabilis in communi vivendi modus,* puta, sub aliqua regula approbata, vel statutis, aut Constitutionibus. Vbi excluduntur, quicumque ad tempus, vel extra communem vivendi ritum, & absque certo capite vivunt, quamvis in rigore, aut zelo operandi superarent. *Denique additur ab ecclesia approbandum Ordinem esse,* ut mixtum confusio evitetur, & vaga hominum res novas molientium cupiditas. Ita decretum est in *Concil. Lateran. sub Innoc. 3. relat. in c. Ne nimia. de relig. domib. & Conc. Lugdun. sub Greg. X. ut videre est in c. Vn. eod. in 6. Ostiens. l. 3. et. Regularib. Bellarm. l. 2. de Monachis. c. 4. Suar. 3. de Relig. l. 2. c. 1. & sequ. Lud. de ponte 3. tr. 3. c. 1. Layman l. 4. tr. 5. c. 1. Sanch. in Decal. l. 5. c. 1. Vasqu. 1. 2. qu. 96. a. 4. Azor l. 1. c. 23. qu. 5. Reginald. l. 18. c. 24. n. 363. & seq.*

VI. Ex dictis sequitur 1. Ordines religiosos, quamvis in habitu, ac modo vivendi

vendi plurimum differant, omnes tamen
 essentialiter idem esse: quia religiosæ
 professionis essentia in nuncupatione
 trium Votorum, Paupertatis, Castitatis, &
 obedientiæ consistit, quæ cum approba-
 tione ecclesiæ in manu Prælati eduntur
 iuxta uniuscuiusque Ordinis præscrip-
 tum, & usum. 2. Non obstat, quod in
 quibusdam ordinibus vota solvantur, &
 qui ea nuncupant, liberentur. Sufficit
 enim, quod seipsum nemo liberare que-
 at, & tollere perpetuitatem. 3. Militarium
 ordinum professos, qui conjugalem con-
 tinentiam tantum profitentur, propriè
 religiosos non esse, at *S. Thom. docet 22.*
q. 186. a. 4. quem plerique sequuntur à
Paulo Layman citat l. 4. tr. 5. c. 1. de quo
latius infra §. 6. num. 4. E converso Or-
dnis S. Ioannis, & Teutonici equites, B.
Mariæ quia castitatem simpliciter profi-
tentur, & incapaces matrimonii fiunt, in-
ter veros ac propriè dictos religiosos nu-
merari 4. etate Mosconium, cum pag-
505. affirmat propriè religiosos dici pos-
se, qui se altringunt ad vivendum secun-
dum aliquam regulam, licet profesio-
nem non emiserint, dummodo se, & bo-
*na sua Deo dicaverint, sicuti *Conversive**
ligionum c. Quod Dei timorem. de statu
Monach. Idem de Beguinis, & Canonissis
Vallensibus tradit l. 3. tr. 3. §. 1. 5. Summum
Pontificem dispensare non posse, ut ali-
quis manens religiosus liber sit à Voto
Paupertatis, Castitatis, & obedientiæ,
quia hæc ad essentiam Religionis perti-
nent. c. Cum ad monasterium. de statu
Monach. At cum necessitas fuerit, extra-
here poterit ab ordine & absolvere ab
obligatione, prout factum sæpius multa

exempla docent. *Henr. quodl. 5. q. 28. D.*
Thom. in 4. d. 38. q. 1. a. 4. Ricb. ead. art.
9. q. 1. Scotus ibid. q. un. Durand. ibid. q.
2. Antonin. 2. pa. tt. 11. c. 2. Aug. Caiet.
& plerique recent. V. Less. l. 2. c. 40. D.
19. Franc. Leo in thesauro par. 2. cap. 260
n. 55.

VII. Vique ad ætatem S. Basilii id est,
An. Chr. 362. licet multi simul habitarent,
 interno Spiritus Sancti ductu potius,
 quàm præscripta regula & certis legibus
 vivebant. *Spondan. An. Chr. 328. Primus*
Basilus non tantum regulam scripsit, sed
 ex agris intra civitates, & oppida tum se-
 curitatis causa, tum ut monachi aliis e-
 xemplo præluerent, collocavit. *Barb. in*
tt. de statu Monach. Aliam regulam non
 multo post, circa Annum Chr. 392. *S.*
August. in Africa proposuit, sub qua ho-
 dieque multi Ordines vivunt. Tertiam
 in Occidente sub annum 520. *S. Benedi-*
ctus condidit: quibus tandem suam ad-
 didit *S. Franciscus* circa Annum 1209.
 Atque ita quatuor tantum Regulæ reli-
 giosorum ab Ecclesiâ approbatæ habentur.
 Nec faciliè ordo reperitur, qui non
 sub aliqua illarum vivat: quamvis varias
 Constitutiones superaddiderint. Soli
 Cathusiani, & Societatis Iesu clerici pro-
 priis Constitutionibus utuntur. *Antonin.*
Par. 3. tr. 16. §. 5. Silv. V. Religio l. nu. 7.
Azorl. l. 1. c. 24. Less. c. 4. D. 2.
Laym l. 4. tr. 5. c. 2. De prædictis quatuor
 Regulis ita *S. Antoninus censet Par. 2. Chron.*
tt. 15. Regula S. Basilii tatis intricata est.
 Regula S. Augustini multum generalis, & ad
 particularia parum descendens Regula S.
 Francisci brevis, & ob multitudinem præ-
 ceptorum plena scrupulis. Sed Regula S. Augusti-
finis

fini Patris Benedicti singula quæque clare describit. Quo autem sensu omnium Monachorum patriarcha S. Benedictus appelleretur, ab Antonio Perez explicatum invenies in *Comm. Reg. S. Bened. sub init. pag. 13.*

VIII. In quibusdam Ordinibus præsertim Mendicantibus reperiuntur *Conversi*, quorum non una species. *Tuschus V. Monachus. Concl. 113.* Alii enim tria vota nuncupant, & eandem cum aliis regulam profitentur: & hi veri religiosi sunt: alii monasterio servientes votu Castitatis tantum edunt, & pro sæculari aliu habitum sumunt, distinctum tamen ab habitu Professoru. Hoc non esse verè religiosos ex n. V. patet. Alii denique domi suæ manentes habitum aliquo modo, seu quoad speciem ferunt, de piis quibusdam operibus V. g. ieiunio, & certis orationibus vovent: qui cum præcedentibus non merentur regulatum, aut religiosorum nomen. De tertiariis S. *Francisci* separatim viventibus & coniugatis in utramque partem differit *Rodericus Par. 2. Q. 66. art. 5.* contendens, saltem personas ecclesiasticas vocari posse: ideoque immunes esse, à tributis, & vectigalibus. At contrarium Leo X. definivit in Conc. Lateran. subiecitque tam propriis Parochis quoad Sacramentorum usum, quam Magistratui sæculari, quoad onera, & iudicia *Congr. Rituum in Spoletana terra. de Visso 20. Jun. 1609. teste Lezana in sum quest. Regul. to. 2. c. 14. nu. 34. Collect. Decis. Apost. Barbosa pag. 451. Decius in c. Ecclesia S. Maria de Constitutionib. De tertii Ordinis fratribus, & sororibus, qui simul collegialiter vivunt, & cum habitu Virginali aut viduali castitatem expresso voto profitentur, idem Leo Ponti-*

fex declaravit, gaudere omnibus privilegiis, quibus ipsi Fratres gaudent. Denique *Donatos & Oblatos* quod attinet, illi se Ordini alicui, vel Monasterio sine habitu, & professione addicunt ad perpetuum servitium: & quamvis privilegia Ordinis non participant, in quibusdam tamen connumerantur aliis, quasi verè religiosi forent. *V. Armilla V. Monachi.*

§. II.

De aspirantibus ad Statum religiosum.

I. **E**lectio, & assumptio Ordinis, seu habitus religiosi omnino libera esse debet. *c. Puella 12. Q. 2. Conc. Trident. Sess. 25. c. 17. & 18.* Quocirca peccant Primo parentes & cognati, qui quocumque modo impedire conantur. Nam invitis quoque illis possunt filii expleto pubertatis anno religionem ingredi, iuxta illud *S. Hieron. ep. ad Heliodorum.* Licet in limine pater iaceat, per calcatum perge patrem: sicis oculis ad vexillum crucis evola. *Secundò* peccant, qui illicitis modis ad suum ordinem potiùs, quam alium incautos iuvenes pellicunt, deprædicando, & extollendo ea, quæ commoda, & honorifica sunt, elevando autem, vel celando, quæ aspera: imò aliorum Ordinum institutum, & mores contemnendo. *Benè Silvester 2. monet, abstinendum à violentia, à Simonia, & mendaciis: permitti tamen, ut quis nutriet aliquem in sæculo ad religionem, vel munera offerat ad contrahendam familiaritatem. Az. 1. l. 12. c. 1. Q. 2. Silvest. V. Religio 11. nu. 10. Vallensis 1. 3. tit. 31. §. 3. Anch. 1. 4. Moral. c. 4. num. 6. & seq.*

II. Vt

II. Vt ingrediantur Ordinem religiosum compelli possunt r. qui se Voto obstrinxerunt Neque enim deterior esse debet conditio eius, qui sponsalia contraxit, quem ad Matrimonii sponsonem complendam leges adigunt. *c. Propierea. de sponsalibus. 2.* Coniux, qui cum sciret Iuris dispositionem, in alterius professione, vel Sacri ordinis susceptionem consensit. *c. Vxoratus c. Cum sis. De convers. coniugum. 3.* Quibus ob delicti reatum à Iure constituta est pœnalis inclusio, vel detrusio in Monasterium: ita tamen, ut ad professionem faciendam inviti non cogantur. *Sancti de Matrim. l. 7. Disp. 39. Fill. Tr. 10. Par. 2. n. 149. Less. c. 41. D. 4. Roderic. Tom. III. Q. 13. art. 2.*

III. Et si servus naturalis, vel emptitius, vel bello iusto captus ab ingressu Religionis arcèatur *c. Si quis 17. q. 2.* illi tamè, qui ære alieno obstrictus est, licet appetere, & admitti potest, maximè si bonis suis cesserit: nec in Monasterio laborare tenetur, ut ex mercede sua debita solvat. Quòd si ab illo monasterium bona acceperit, onus satisfaciendi Creditoribus in se derivat. At, *inquis*, iniuriam facit creditoribus. *Rt. Raym. & Silv.* excusari auctoritate Spiritus Sancti, cuius instinctus lex quædam privata est, cui publica seu communis cedere debet. *c. Dna sunt 19. Q. 2. Sanchez l. 6. Moral. c. 4. nu. 42.* Aliqui tamen datam doctrinam ad illos restringunt, qui nullam spem habent intra paucos annos solvendi, quamvis extra religionem in priori statu manerent. *Azor. l. 12. c. 1. Q. 5.* Hi multò magis negabunt licere Ordine assumere illis, qui vel reip. vel aliis obligati sunt vi muneris sui ad ratiocinia, seu Computum: quanquam *Silv.*

cum quibusdam aliis eam facultatem solis quæstoribus publicis negent. Consulendum certè omnibus, ut satisfaciant prius, quoad usque fieri potest. De illis, qui ære alieno gravati sunt, legi utiliter potest. *Roderic. tom. 3. Q. 10. ar. 9. & Comitulus l. 2. Respons. Moral. Qu. 16.* qui circa finem monet, hoc tempore per Bullam Sixti V. ius ingrediendi religionem decoctoribus, & quorum æs alienum superat eorum bona, si ob eam rem timendum sit. Ne lis eis inferatur, aut iam sit molestia illata.

IV. Ingressum religionis prohibet parentum gravis necessitas, quam filius sublevare potest. *Matth. 9. V. 13. Misericordiam volo, non sacrificium.* Quin etiam professus, ut subveniat Patri extremè laboranti monasterio egredi potest, & debet, etiam invito superiore. Idem cuiusque alteri præstandum, si præter te religiosum nemo alius esset, qui iuvare posset. Id namque Naturæ lex, & charitatis exigit, cui omnis alia obligatio cedit. *Dixi extremè laboranti.* Nam si gravis tantum fuerit necessitas, nec aliud medium occurrat, post profelsionem non sine consensu Prælati ad tempus exhibit. *Alens. Par. 3. q. 31. S. Thom. 22. qu. 101. art. 1. Silv. V. Religio n. 6. Angel. n. 11. Nav. c. 14. n. 14. Filiur. Tract. 28. par. 2. c. 1. n. 8. Emm. Sa. V. Religio n. 1. Less. c. 41. D. 3. Laym. l. 4. tr. 5. c. 4. Suar. 3. de Relig. l. 5. c. 5. §. Verum gravi.* Eadè est obligatio parentum erga filios, si simili necessitate premantur. *Less. l. cit.*

V. Qui ingressum religionis vovit indeterminate, reiectus ab uno ad aliud Ordinem accedere, & petere debet: si nulli bi recipiatur, sub obedientia Episcopi regularem vitam agere potest, quamvis ad

A a

hoc

hoc non teneatur: quia à voto suo liber est, in quo ut Archid. benè notavit, inclusa conditio erat, *Si volunt me recipere*, quâ conditione extincta perit voti obligatio: ac proinde, si velit, nubere potest. Quòd autem ab uno ordine non admissus, alium petere debeat, *Comitolus l. 2. Q. 16.* probat hisce tribus rationibus. *Prima* est, quemadmodum species non perimit genus: neque enim sublata equi vel bovis specie animal extinguitur, ita obligatio speciei, generis obligationem non tollit. *Secunda*, Non, quia una familia displicet V. g. Carthusianorum propter austeritatem, aliæ similiter displicebant. Tentandum igitur, & expertundum, num S. Benedicti, Francisci, aut alia quæpiam conveniat. *Tertia*. Qui communitati alicui, aut Senatui obligatus est, non liberatur onere servitutis, si unus vel alter illius famulatum respuat: ita qui Universitati Religionum obstrinxit se, non liberatur obligatione, si ab una, vel altera non acceptetur. *Ita Comis.*

VI. Qui vovit certum ac determinatum ordinem, plura monasteria adire & supplicare debet, non tamen in exteris & remotis provinciis posita. Non credo. *ait Silvester*, quòd teneatur discurrere per mundum, ut inveniat se recipientem, quia non est verosimile, quòd ad id voluerit se obligare. Quòd si unum aliquòd monasterium propter specialem complacentiam illius animo suo destinasset, ab eoque rejiciatur, non teneatur aliud eiusdem ordinis pulsare: quia sicut effectus non excedit virtutem causæ suæ, ita nec voti obligatio intentionem voventis. *Nec Paludani ratio stringit, vo-*

visse recessum à sæculo, cum certum aliquem ordinem, aut monasterium deligeret. Non enim aliter recessum illum, quàm per talem ingressum, & receptionem intendit. *Navar. c. 12. num. 46. Em. Sa. V. Votum numer. 12. V. Suarez. III. De Relig. l. 4. c. 2. num. 9. Less. c. 41. Dub. 5.*

VII. Dubium est, an qui certum aliquem ordinem vovit, teneatur in eo manere, & professionem edere? Si simpliciter vovit ingressum iuxta communem modum cogitandi, & vovendi Ordinem, non videtur obligatus, nisi ad suscipiendum ordinem, & illius consuetam probationem. quâ peractâ si propter impedimentum aliquòd non admittatur ad professionem, satisfecisse censetur voto suo, & liber ad quemcunquò alium statum. Persuasum habeo, *ait Navarrus c. 12. num. 47.* illum, qui sic vovit, posse intra annum probationis, religionem, quàm elegit relinquere, eo solo, quòd modus ille vivendi displiceat. *Ibidem num. sequi* peccare illum, dicit, quòd cum vovisset strictiorem ordinem, postea assumit laxiorem: in quo tamen si professionem fecerit, manere poterit. Unde sequitur, multò magis peccare illos, qui ideo hoc illudue monasterium eligunt, vel ut eligatur, suadent, quia laxior inibi disciplina est, ubi, ut nonnemo dixit, *Saginaturs corpus, & occiditur animus. Sanch. l. 4. Moral. c. 16. numer. 86. Suar. l. 4. de Voto c. 8. num. 7 Rodericus Par. 2. Summa c. 95. Concl. 6. Sanch. l. 1. De Matr. Disp. 34. Laym. l. 5. Tr. 5. c. 6. num. 12.* qui benè animadvertit, in eo, qui prædicto modo vovit, debere sincero animo Religionem ingredi, &
habi-

habitum ferre cum proposito perseverandi, & proficendi, si eam sibi consentaneam expertus fuerit. Quod si absque rationabili causa retro vertitur, dimisso habitu, reum se mortalis culpæ facit. *Navar. l. 3. Consil. 23. num. 3. de Voto.*

Denique quam graviter offendant DEUM, & noceant, parentes, cognati, aliique impediētes & avertentes eos, qui de vita Religiosa propositum susceperunt, multis rationibus & exemplis accuratè docet Hieron. *Platus de bo. Status religiosi l. 3. c. 35.* Si separans pretiosum à vili, nempe animam à sæculo, erit tanquam os DEI, ille, cuius os, & manus exerabit animam adhærentem DEO ad sæculum, quid erit? *Anselm. ep. ad Goffridum.*

§. III.

De Novitiis.

I. **Q**ui ad annum probationis admittitur, Novitius propriè censetur, & vocatur Regularis novitius. *Tuschus Conclus. 121.* Annum probationis, quem plerique Ordines servant, ætatis quinto decimo inchoare convenit, ut expleto sexto decimo professionem edat, de qua sic statuit *Concil. Trident. Sess. 25. c. 15.* In quacunque Religione tam virorum, quàm mulierum professio non fiat ante decimum sextum annum expletum (: intellige tam physicè quàm moraliter :) nec qui minori tempore, quàm per annum (: non interpolatum,) post captum habitum in ordine steterit, ad professionem admittatur: professio au-

tem facta sit nulla, nullamq; inducat obligationem alicuius regulæ vel religionis, vel ordinis observationem, aut alio quoscunque effectus. *Ita Concilium.* At Congregatio declaravit. *Primo* eum qui emisit professionem intra annum probationis non esse obligatum neque ad Religionem in genere, neque in specie, & diem computandum à die post decimum sextum annum expletum eius, qui monasterium ingressus est. *Secundo.* Non comprehendit prædicto decreto quoad tempus probationis, & professionis Ordinem militum Regularium Ierosolymitanum, quia in odiosis non comprehenduntur nomine Regularium. *V. Azor. Tom. 1. l. 13. c. 4. p. 4. Suar. 3. De Relig. l. 5. c. 13. & seq. Roderic. Tom. 3. Q. 15. art. 3.*

II. Nihil prohibet absoluto probationis anno differri professionem, modò id rationabilis causa exigat, puta si Novitius morbo laboret, si quid adhuc corrigendum, vel disponendum. Si verò post annū probationis deficiat & pœnitentia ductus redeat, recipi posse ad professionem absque nova probatione censet *Layman citans Rodericum tom 3. q. 15.* Quod rigorem, & rem ipsam spectando admiserim: quod verò praxin attinet, neminem fore ad eò benignum, & cupidum existimo; qui ad professionem recipiat hominē inconstantem, qui pro arbitrio eat, & redeat, manum ad aratrum mittat, cōtinuò respiciat, deserat & brevi intervallo resumat. Minimum pœnitentia aliqua castiganda levitas erit, & scandalum parvulorum avertendum. *Sanchez l. 5. c. 4.*

III. Quo modo annus probationis continuus esse debeat, multis expendit

Rodericus to. 3. Q. 15. art. 4. Et definit 1. annum probationis non computandum de momento ad momentum, sed posse Novitium ipso die, qui anni sui ultimus est, professionem edere: licet inde propter bonorum dispositionem alii damnum sentiant. Hanc doctrinam probat argumento Ulpiani de Usucap. In usucapionibus enim non computamus à momento ad momentum, sed totum ad postremum diem computamus, ideoque qui hora 6. Calend. Ian. possidere cœpit, horâ sextâ diei pridie Cal. Ian. implet usucapionem. Contrarium verò Suarez tradit To 3. de Relig. l. 5. c. 15. aded, ut si Novitius habitum induerit primo die Ianuarii post meridiem, non possit eodem die recurrente profiteri ante meridiem. Idem tenet Sanchez l. 1. de Marr. D. 24. & Less. l. 2. c. 41. D. 7. num. 59. dicens, expedandum esse punctum suscepti habitus. Similiter in ætate expectandum, ut recurrat punctum Nativitatis. Et hoc ad mentem Conc. Trid. haud dubiè accommodatus est. 2. definit Rodericus in anno bissextili duos dies pro uno computandos. Cum enim materia hæc politica & civilis sit, de ea politice & civiliter loqui debemus. Vnde sequitur, quòd annus probationis non debet esse solaris & naturalis, hoc est, dierum 365. & 6 horarum, sed debet esse annus à rep. pro tali declaratus. 3. ex indulto Pii V. Moniales novitias, quæ legitimam ætatem ad profitendum habent, in articulo mortis constitutas edere professionem posse, etiam nondum finito probationis anno, sed professionem illam, quæ pro conscientie solatio indulgetur, non præiudicare ulli qui ius habet ab intestato

succedendi. Roder. 3. q. 15. ar. 6. Caramuel in Reg. S. Bened. num. 464. Barb. inc. ad Apostol. de Regularibus. 4. Novitium, quamvis contrarium disputando defendi queat, renunciare non posse iuri suo, & ante annum probationis expletum profiteri: aliàs idem de ætate 16 annorum dicere liceret. 5. Non requiri, ut annus probationis continuus sit, sed sufficere, si integer sit, citatque pro confirmatione Iulii II. indultum, quo Fratibus Minoribus concedit, ut si quis ex Novitiatu recesserit & redierit, tempus primæ receptionis cum posteriore iunctum computetur: neque huic favori derogatum videri à Concil. Trident. Verùm modo Cardinalium Congregatio aliter decidit, ut videre est lo. citato, videlicet annum requiri non interpolatum, & quidem intra claustrum, (intellige non materialiter, sed formaliter:) manendo sub obedientia Prælati. Lessius tamen l. cit. putat paucorum dierum interpolationem nõ obesse continuitati: Diana Par. 3. tr. 2. Res. 57. Suar. tom. 3. De Relig. l. 5. c. 15. Sanchez in Decal. tom. 2. l. 5. cap. 4. Silve Religio V. num. 4. Zerola Par. 2. V. Professio nu. 3. Escobar Tract. 7. Exam 6. c. 7. Caramuel in Reg. S. Bened. n. 463.

IV. Esse de substantia, ut Novitius annum probationis agat in habitu Ordinis, affirmat Panormitanus in c. sup. eo de Regular. ut à Roderico allegatur Tom. 3. Q. 15. a 9. Pro contraria opinione citatur & reprehenditur à Silvestro loc. cit. num. 5. qui deferendum dicit à Novitio habitum Ordinis, quem cupit profiteri ex consuetudine, quæ sit legum interpret. Nam in ipso habitu magna est austeritas, quam experiri Novitios convenit

convenit: ex causa tamen aliter fieri posse. Hoc tempore de substantia anni probationis esse habitus religiosi gestationem toto tempore. *ex Conc. Trid. Sess. 25. c. 15. probat. Barb. de potest. Epis. par. 3. allegat. 101. & in c. legem D. 53. Item c. multos D. 54. Suar. 111. de Rel. l. 5. c. 14. AZor. l. 12. c. 2. q. 9. Regn. l. 18. n. 384. Miranda Tom. 1. q. 22. art. 6.*

V. Non tenetur Novitius omnes austeritates Ordinis in specie, & individuo experiri. Nam exempli causa, quod de suo Rodericus adducit, fratribus Minoribus prohibitum est, sub peccato equitare, quod præceptum Novitius experiri non potest, quia occasio & necessitas deest. Deinde fac, Novitium aliquem per aliquot menses ægrotare, quo tempore jejunium, & alia pœnæ sustinentur, nemo illum propterea à professione excludet. Sufficit ergo generaliter experiri de gendo sub obedientia Prælati. *Azor. l. 1. c. 2. q. 10. Suar. l. cit.*

VI. Novitii non obligantur sub culpa ad præcepta Regulæ, neque ad recitationem horarum Canonicarum, nisi aliunde obligatio sit: quia nondum voverunt obedientiam & observantiam Regulæ. Ita communiter DD. Monet tamen Silvester inducendos esse, ut servant ad probandum, & consuecendum. *Dixi sub culpa sive peccato*, cujus nimirum reus fieret, si confessus esset: nunc autem quamdiu confessus non est, non censetur Regulæ transgressor: peccare nihilominus potest contra obedientiam, & veracitatem, quia eo ipso, quod se ad probationem subjicit Prælato, ei se parituum pollicetur, in omnibus, quæ ad regularem Novitii institutionem pertinent. Et quia

exerceri nequit absque regulæ observatione, amplecti illam, & observare debet ad minimum ne reus pœnæ fiat. *Addit Suarius Tom. IV. de Relig. l. 2. c. 8. & l. 10. c. 5. obligari posse ad ea, quæ per se cadunt sub jurisdictionem Episcopi sine speciali respectu ad professionem Religiosam v. g. ad dicendam veritatem in casu occurrente, ubi legitimè interrogatur: vel ad restituendum ablatum, vel vitandam talem occasionem peccati, cogendo etiam per censuram, & similia, quæ ad jurisdictionem Episcoporum pertinent, & non possunt exerceri ab Episcopo propter exemptionem, sub quâ Novitii quosque censentur vivere. Quid verò, inquis, factu opus, si Novitius grave aliquod delictum v. g. homicidii perpetraret? Navarr. Consilio 58. de regularibus ex opinione probabili asserit, Superiorem Ordinis cognoscere & judicare posse delicta civilia, & criminalia Novitiorum, cujusmodi est homicidium perinde, ac si esset confessus, quod etiam *Azor. l. 1. c. 2. q. 11. & Laym. l. 4. tr. 5. c. 4. approbat. Quamvis enim Novitius propriè loquendo non sit religiosus, in favorabilibus tamen sub eo nomine continetur, adeoque privilegio Canonis fruitur. quid ni etiam fori? Horas Canonicas quod attinet, malè censet Paludanus teneri, eò quod privilegii gaudeat. Aliàs similiter ad omnia onera, non minùs, quàm confessi obligarentur, quod nemo dixerit. Cur autem non teneantur horas Canonicas legere, Ratio est, quia nullum de eo præceptum extat, nec consuetudo exigit. Fieri tamen potest, ut in aliquo Ordine contraria consuetudo vigeat, cui parendum. *Oliverius Bonartius de horis Canon.***

pag. 333 *Suavius III. de Relig. l. 5. c. 6. Laym. l. 4. tr. 1. c. 4. Perez. in Reg. S. Bened. c. 19. n. 13.*

VII. Casus reservati communiter apud Religiosos non pertinent ad Novitios, ut communi sensu DD. tradunt. Cum enim nondum professi sint, adeoque nec religiosi propriè, in odiosis non participant. Prælati nihilominus casus aliquos reservare possunt, & inferioribus Confessariis adimere potestatem absolvendi etiam Novitios. Nam quicumque ordinariam Ecclesiasticam jurisdictionem habent, potestatem suam inferioribus communicare possunt cum restrictione ita tamen, ut quoad reservationem Casuum servetur. *Clem. VIII. Constitutio de quâ Suavius IV. de Relig. l. 2. c. 18.* Verùm dubitant aliqui an nihilominus Novitio adire liceat alium Sacerdotem sæcularè, qui aliàs potestatem habet Laicos à Casibus reservatis absolvendi. *Rodrig. tom. 1. q. 21. art. 11.* existimat posse, quia Novitii non sunt subiecti statutis Regulæ. Contrarium censet Corduba, cui adhæret *Layman. l. 4. tr. 5. c. 4. n. 4.* & respondet argumento *Roderici*. Quamvis Novitii statutis Regulæ non sint subiecti, subesse tamen jurisdictioni Prælatorum exemptorum, non minus, quàm Clerici sæculares Episcopo suo. Verùm esto, non liceat Novitio adire Confessarium extraneum absolutionis causa, si fecerit tamen, nunquid validè absolvetur? Dubito, quamvis citatus *Rodericus* Monachos Ordinis sui condemnare non audeat, si contra Apostolicas prohibitiones Bulla cruciata utantur ad absolutionem à casibus reservatis. *Regin. l. 1. n. 245. Et l. 8. n. 37.*

VIII. Novitius, qui beneficium Ecclesiasticum habuit, non amittit illud per

susceptionem habitus religiosi, sed usque ad professionem retinet: interea tamen satisfacere per Vicarium debet. *c. Beneficium regular. in 6.* ubi tamen additur limitatio, nisi constet, quod vitam voluerit simpliciter mutare, vel professionem expressè fecerit, seu scienter habitum professorum receperit: quæ omnia hoc tempore locum non habent quia secundum *Con. Trid. Sess. 25. c. 16.* durante anno probationis nihil immutandum est in similibus: imò ne quidem valida erit renunciatio beneficii à Novitio facta, nisi fiat cum solennitate à *Con. Tr. Sess. cit. c. 16.* præscripta. Fructus quod attinet, illos percipere potest, qui ratione tituli debentur: Vicarius iis potietur, qui propter residentiam dantur. Si verò novum beneficium offeratur, quamvis minimè conveniat, absolute loquendo, recipere poterit, quia tam est hujus boni, quàm aliorum capax. *c. Beneficium de regularib. in 6. Azor. l. 1. c. 3. Roder. l. 9. art. 1. Suar. 10. III. de relig. l. 5. c. 16. n. 12.* Adde consulendum non esse, ut Novitius beneficio abdicet se, ne quod cani cuidam accessisse dicitur, propter umbram in aqua visam, quam non habet, dimittat, quod actu habet.

IX. Ad nullam Prælaturam monasticam seu Ordinis religiosi cujuscunque Novitius promoveri, eligi, aut postulari potest. *c. nullus 28. de elect. in 6.* Aliter factum irritum, & inane est. Imò nec ordines aut primam tonsuram recipere *19. q. 3. c. Monasteriis.* ut ferè DD. explicant. Si quis tamen ipsum textum ponderare voluerit, reperiet ibi Pontificem non loqui de tonsura Clericali, sed monastica, pro qua requirit triennium probationis.

Melius

Melius igitur Suarez censet; nullam prohibitionem extare, quod Novitius ordines non possit recipere. *Suar. 111. de relig. l. 5. c. 16. n. 13. Az. l. l. 12. c. 2. g. 12. Barb. in c. nullus cit. Roder. l. cit. g. 34. art. 3. Sylvest. V. religio. §. 5. n. 9. Tusch. V. Monach. Concl. 27.*

X. Quamvis Novitio aditus præclusus sit ad Prælaturas, & dignitates Monasticas, seu regulares, eligi tamen in Episcopum potest, imò ad alias quoque sæculares dignitates & beneficia saltem validè. De Episcopatu jus manifestum est in c. nullus de elect. in 6. Ad alia beneficia, ut eligi queat, nihil in jure statutum reperitur, sed DD. communiter censent eligi non posse, si tamen fiat, electionem validam fore. Causam sumere licet ex necessitate, quæ non ubique eadem. Nam Ecclesia plurimum indiget bonis Episcopis, & Pastoribus, ac proinde si Novitius quispiam dignus reputetur, non est ordinis Monastici bonum communi Ecclesie utilitati anteponendum, præsertim cum Episcopatus susceptio non obstat Religioni. Poterit enim idem manere Episcopus, & simul edita professione Religiosus. *Suar. & Barb. l. cit.*

XI. Liberum est Novitio tempore probationis suæ mutare statum, & vel alium Ordinem appetere, vel ad sæculum redire. Sufficit pro causa Ordinem non placere, non videre convenientem sibi. *Consultissimus. c. c. statum. 20. de regul. ubi Greg. IX. ait Novitios in probatione positos ante susceptum religionis habitum, vel ante professionem emissam ad priorem statum redire posse liberè intra annum. Ratio est, quia ingressus religionis nullam inducit obligationem præservandi, vel non deserendi, nec aliunde peti aliqua prohibi-*

tio potest. Contra gratitudinem peccare dices, quia Deo vocanti ad meliorem vitam non obsequitur, maximè cum ex solo vitam Religiosam radio recedit. Dubium non est, quin prava intentio egressum Novitii vitare queat: sed hoc commune omnibus actionibus est, quæ ex se indifferentes sunt: abstrahendo autem à peccatis meræ malitiæ Novitii desereret habitum Religionis non peccant ingratitude. Nam primò licet supponamus à Deo vocari, nõ constat Deum velle, ut in tali Ordine perseveret usque ad mortem, aliàs nunquam liceret ab uno ordine in alium migrare, & fieri potest, ut ingressus in hunc ordinem, & probatio ad majus bonum dispositio sit. *Secundò* egrediens alios fines habere potest, quàm Ordinis fastidium vel odium, videlicet ut similem vitam inter sæculares agat, ut de alio Ordine suscipiendo cogitet, & similia. Ut plurimum tamen, nisi manifesta & rationabilis causa appareat, cujusmodi est morbus, vel debilitas, ingratitude committitur saltem negativa, quia non responderet beneficio & vocationi divinæ, quantum posset, ac deberet. *Regin. l. 18. n. 383. Barb. in c. statuimus de regular. cum DD. ibi cit.*

XII. Qui egreditur ex Ordine aliquo ante professionem non tenetur illi ad expensas, & compensanda illa, quæ probationis tempore consumpsit. Ita communiter Doctores, & ratio ex c. statuimus. sumitur. Nam si expensæ præstasæ forent, non esset omnino libera potestas egrediendi: detinerentur enim non pauci, donec ultimum quadrantem solvissent. Accidit tacita hæc conventio inter Ordinem & Novitium, ut hic recipiatur, & experiatur, an par sit oneribus ferendis, subeatque

subeatque experimenta & ordini deseruiat: ab illo autem vicissim nutriatur abque alio contractu, vel onere. Denique usus & experientia generalis ita faciendum suadet. Similiter si Novitius ingrediens Monasterio donasset aliquid non tenetur reddere nisi eam partem, quam non consumpsit pro rata temporis. *Barb. l. cit. Dian. par. 3. tr. 2. Res. 16. Escobar. tract. 6. exam. 7. c. 2. n. 29.*

XIII. Novitio, quam diu in probatione est, non licet Matrimonium contrahere. *Gloss. in c. Beneficium V. conferendum.* Si tamen contraxerit, validum est, sed continuo dimitti debet, ne Monasterii fruges frustra consumat. Si non abierit, eorum, quæ absomit restitutionem facere tenetur, computando à die contractus initi. Licet autem voluntatem mutare, & continuare probationem, si forte ad professionem suo tempore faciendam à Deo impellatur. Si post contracta sponsalia habitum susceperit, ipse quidem manebit obligatus, sponsa verò minimè, sed cum quocunque alio contrahere poterit. *V. Suarez III. de relig. l. 5. c. 11. num. 8.*

XIV. Nulla renunciatio bonorum aut donatio à Novitio facta ante duos menses proximos professioni valida est, quamvis iuramentum accederet. Ita statuit *Con. Trid. Sess. 25. c. 16.* ubi Congregatio declaravit Novitium qui sui juris est, & parentes non habet, non posse in Religionis ingressu præter victum donare aliquid monasterio amore Dei. Ratio sumitur ex damnis, & incommodis, quæ oriri solent ex eiusmodi donationibus, quando Novitii mutant propositum suum, nec ad professionem perveniunt.

NOTA. Prædictam Concilii prohibitionem, ut bene animadvertit. *Rodericus par. 2. q. 48. art. 16.* non habere locum in Novitius Societatis Jesu, quia illorum professio in multos annos differtur, juxta dispositionem. *Exam. c. 1. §. 12. & c. 4. §. 16. Roder. Tom. 1. q. 37. art. 2.*

XV Vota Novitiorum omnia sive sint peregrinationis, sive alterius pii operis tempore probationis usque ad professionem factam cessant quoad obligationem, nisi ejusmodi sint, quæ cum conluetis exercitiis impleri commodè queant. Licet etiam Prælati Novitiorum vota in sæculo nuncupata commutare in opera pietatis quotidiana, puta, psalmodiam, orationem, jejunia, & similia. Irritare verò permissum non est, ut *Navarr. c. 22. n. 9.* advertit, quia Prælati in Novitios non habent potestatem dominativam, sed spirituales tantum. Quomodo autem ejusmodi vota extinguantur per Professionem §. seq. dicemus. *V. Sotol. 7. de just. art. 1. Silv. votum IV. n. 2. Azor. l. 1. c. 17. q. 3. Suarez. III. de Relig. l. 5. c. 11. n. 9. Navarr. c. 17. n. 65. Roderic. Tom. 1. q. 25. art. 8. Alcoer. in Summâ c. 16. Fill. Tr. 26. c. 8. n. 242. Sanch. l. 9. de Matrim. disp. 39. n. 43. & seqq.*

§. IV.

De Professione.

I. Professio duplex est, expressa, & tacita *c. 1. de Regularibus in 6.* Expressa peragitur verbo, vel scripto, vel utroque simul. Certa verborum forma nulla est, sed sufficit quæcunque votorum nuncupationi æquivalens. Tacita

tribus

tribus modis fieri potest. *Primo* si quis anno probationis completo habitum Professis proprium & usitatum à Novitiorum habitu distinctum triduo gestaverit *c. ad nostram de Regular. c. Constitutio- num: eod. in 6.* *Secundo* si tali habitu indutus etiam ante triduum exactum actum aliquem exerceat solis Professis competentem v. g. in Capitulo suffragium ferat *c. vidua de Regular.* *Tertio* si anno continuo habitum in Ordine tulerit, in quo nimirum nullus est manifesta distinctio inter habitum professorum, & Novitiorum. *Clem. Eos. de regularibus.* Quocirca ad vitandam obligationem, vel ante anni finem deponendus habitus est, vel protestatio facienda, nunquam edendi professionem, quia talis protestatio tollit presumptionem de voluntate, & consensu in professionem. Nec de his tacitis professionibus, ubi nihil de requisitis deest, à *Concil. Trid.* quicquam immutatum est *Sess. 25. c. 15.* ut non uno loco Congregatio declaravit. *V. Barbof. in Collectan. in Concil. Trident. Regin. l. 18. c. 26. Silv. Religio III.*

II. Ut Professio expressa vel tacita in Ordine quocunque valida sit, tres conditiones requiruntur. *Prima* est aptitudo personæ voventis, sublato omni impedimento. Ubi quondam cum matrimonio comparationem habet. *Secunda* consensus & acceptatio, illius, ad quem pertinet suscipere, & admittere *c. ad Apostolicam de Regular.* *Tertia*, ut actus professionis liber sit nullâ vi, metu injusto, aut dolo extortus, *c. 1. de iis que vi. Et. ult. Qu. Clerici voventes jun. Gloss. V. Vel modica.* Eiusmodi vis censetur v. g. si Novitius incarceratus sit, si fame maceretur, aliilve

ærumnis, quia vel manere, vel profiteri renuit. Quin etiam metus reverentialis injustè incussus quamvis communiter sufficere non existimatur ad infirmandam professionem, si concurrant alia, quæ difficile est abigere, puta precum importunitas, blanditiæ, indignatio, & offensio cognatorum, & similia, irritam aliquando reddere professionem poterit. *Sily V. Religio III. num. 11. Diana par. 4. tr. 3. resol. 55. Less. l. 2. c. 17. Conj. g. Tom. 11. Disp. 28. Layman l. 4. Tract. 5. c. 5. Rodrig. Tom. III q. 17. Vallensis l. 3. tit. 3. §. 3. Escobar. tract. 6. Exam. 7. c. 3. n. 37. Lugo de justit. D. 22. Sect. 2. n. 267.*

III. Cùm professio invalida est propter defectum aliquem ex conditionibus requisitis, nullam penitus obligationem relinquit, nec impedimentum matrimonio adfert. In foro externo autem si litigetur, onus probandi incumbit illi, qui invalidam professionem esse dicit, ipsi nimirum professo, idque tantum intra quinquennium à die professionis, ut *Concil. Trid. declaravit Sess. 25. c. 19.* Si non fecerit, ad servanda vota, quasi verè professus adiget, quia præsumitur intra tantum temporis ratificasse professionem factam. Ipse tamen in conscientiam suam obligatus non est, seque fugam, vel alio modo liberare potest, dummodò scandalum absit. *Navar. l. 1. Consil. 9. & 89. Sanch. l. 7. de matrim. Disp. 37. Less. c. 41. D. 7. Laym. l. 4. tr. 5. c. 5. n. 7.*

IV. Professio religiosa per Procuratorem fieri potest. Generaliter enim per Procuratorem fiunt omnia, quæ jus non prohibet *l. 1. §. V usufruct ff. de procurat. & c. Potest quis de Reg. iur. in 6.* Potest quis facere per alium, quod potest facere per seipsum.

Bb

seipsum.

seipsum. Equidem in multis, ut Dynus declarat, prædicta Regula fallit, non tamen in materia Votorum, & professionis, de qua agimus. *V. Gloss. in c. qui ad agendum de procur. in 6. ubi cum multi excepti casus numerentur, professionis nulla mentio fit. Azor. l. l. 12. c. 5. q. 5. Sylv. v. Religio III. q. 15. Em. Sa. Religio n. 14. Suar. III. l. 6. c. 12. n. 22. Roder. III. q. 17. art. 13.*

V Ad professionem religiosam requiritur, & sufficit trium votorum, Paupertatis, Castitatis, & obedientiæ solennis nuncupatio in Religione approbata. Atque hic est sensus communis Doctorum omnium, & totius Ecclesiæ. *c. cum ad Monaster. n. 6. de statu Monach.* In quo autem solennitas voti consistat, non eadem omnium opinio est. Duæ præferuntur, una, consistere in traditione, qua se persona tradit, & quasi mancipat Ordini per Prælatum, qui reciprocè obligat se, & ordinem, acceptando prædictam traditionem, & personam voventis. *Ita cum S. Thom. multi veteres.* Ex recentioribus Soto Arragonius, & alii apud Suarium Tom. III. de Relig. l. 2. c. 7. Azor. l. l. 12. c. 6. Altera opinio est, consistere in celebritate & formula à Jure Canonico præscripta, ita ut si v. g. Petrus castitatem perpetuam voveat, & eandem Paulus, hujus votum simplex sit, illius verò solenne, ob id tantum, quia fit cum illa cæremonia, & modo, quem Ecclesia requirit. Ita post alios Azor. *loc. cit. & Sanch. l. 5. Mor. c. 1. n. 11. & seq.* copiosè declarans. Unde inferitur, vim & effectum voti solennis non ex natura rei, sed sola Ecclesiæ constitutione manare, ita, ut Votum Castitatis in Religione, & in eo, qui Sacros Ordines suscipit, censeatur dirimere Matrimonium,

quia sic ab Ecclesia definitum est, ut expressè legitur in *c. quod votum. de voto & voti redempt. in 6. Vbi Bonifacius Papa, Nos attendentes quod voti solennitas ex sola constitutione Ecclesiæ est inventa, præsentis oraculo sanctionis declarandum duximus, illud solùm Votum dici debere solenne, quantum ad post matrimonium contractum dirimendum, quod solennizatum fuerit per susceptionem ordinis sacri, aut per professionem expressam, vel tacitam factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis; reliqua verò vota rescindere non posse matrimonia post contracta. Ita tunc temporis in Ecclesia servabatur: nunc jure novo Votum Castitatis simplex, quod Societatis Jesu religiosi post biennium probationis edunt, æquè Matrimonium dirimit, atque professio, quamvis ipsi non profiteantur, ut patet ex Bullâ, Ascendente Domino Greg. XIII. Pauli III. Iulii III. Pii IV. & Pii V. Constit. Soc. IESV parte 5. c. 4. Suar. iv. de relig. l. 4. c. 1. Sanch. l. 7. de Matrim. D. 25. n. 2 & l. 5. Moral. c. 1. n. 6. Vasq. 12. q. 96. art. 4. D. 165. c. 2. Azor. l. l. 12. c. 6. q. 2. Laym. l. 4. tr. 5. c. i. Dixi Vota illa requiri, & sufficere, quod ita explicari potest. Status vitæ religiosæ tribus modis considerari potest. *Primò*, ut est holocaustum, quo totum se Deo consecrat Religiosus. *Secundo*, ut est modus vivendi secundum perfectionem, ad quam tendit. *Tertiò*, ut est separatio ab iis, quæ impediunt sanctitatem vitæ. Si primo modo consideretur, manifestum est non fieri holocaustum, ubi non offeruntur omnia Deo. Si secundo modo, nullus ad perfectionem aspirare potest, nisi exuat affectum erga caduca bona, & voluptatem*

tem

tem corporis, ac proprietatem voluntatis. Si tertio modo consideretur, constat præcipua melioris vitæ impedimenta esse cupiditatem rerum terrenarum, oblectamenta carnis, & proprium iudicium. His omnibus opponitur directè Paupertas, Castitas, & obedientia Religiosa, in quibus consistere professionem diximus. Non dubium est, alias quoque Virtutes ad vitæ perfectionem desiderari, puta humilitatem, patientiam, & similes. At in prædictis ad unum omnes continentur, quia obedientia promittitur non nudè, & simpliciter, sed secundum uniuscujusque Ordinis Regulam, & Constitutiones, quæ omnimodam vitiorum extirpationem & virtutum institutionem præscribunt. *V. Lesium c. 41. dub. 1. Valentiam tom. III. disp. 10. q. 4. pun. 2.*

VI. Religiosæ professionis effectus sunt undecim 1. Professio incorporat Ordini, facitque membrum illius, ita ut separare se pro libitu nequeat, habeatque jus superior reducendi illum, ac puniendi, quemadmodum fugitivis militibus accidere videmus. Ordo vicissim illi obligatur ad omnia illa præstanda, quæ secundum Regulam uniuscujusque Ordinis consueta & necessaria sunt. Hic effectus ab obedientiæ voto manat, cui annexa est traditio. An autem ex ejusmodi traditione nascatur obligatio justitiæ, an fidelitatis tantum, & observantiæ, inter Doctores controversitur. Esse simul justitiæ censet *Lesius c. 41. num. 67.* quia utriusque partis, id est, tam voventis, quam recipientis præter honorem DEI, & salutem animæ utilitas intenditur: quemadmodum inter

milites, & Ducem. Quæ opinio probabilis est. 2. Effectus est, inhabilem reddere ad contrahendum Matrimonium, ita ut ejusmodi contractus quocumque modo, & ritu initus nullam validitatem habeat. *c. quod votum. de voto in 6. ubi Bonifacius VIII.* Quod votum debeat dici solenne, atque ad derimendum Matrimonium efficax, nos consulere voluisti. Nos igitur attendentes, quod voti solennitas ex sola institutione Ecclesiæ inventa est; matrimonii verò vinculum ab ipso Ecclesiæ capite, rerum omnium conditore ipsum in Paradyso instituente unionem, & indissolubilitatem accepit: præsentis declarandum duximus oraculo sanctionis, illud solum votum debere dici solenne, quantum ad post contractum matrimonium dirimendum, quod solennizatum fuerit per suspensionem sacri ordinis: aut per professionem expressam, vel tacitam factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis. Reliqua verò vota etsi quandoq; matrimonium impediunt contrahendum, rescindere non possunt matrimonia post contracta. Ita *Bonifacius.* Vnde colligimus solo Ecclesiastico jure professi matrimonium irritari: quod antiquissimum esse patet ex *Conc. Cartha. c. 104. cui S. August. interfuit, & ex aliis multis Canonibus. 27. quest. 1. c. Viduas ex Gregorio. c. Quæ autem Innoc. 1. c. Impudicas ex Conc. Tribur. V. Azor. l. 1. c. 6. Bellarm. l. 1. de Matrim. c. 21. Sanch. l. 7. de Matrim. disp. 26. 3. Professio Matrimonium ratum, & necdum consummatum dissolvit. *Concil. Trident. Sess. 24. can. 6.* Quo autem jure id fiat, non una omni m*

Bb 2 opinio

opinio est. Placet illorum, qui solo jure Ecclesiastico fieri censent, quod ab Apostolorum temporibus huc usque traductum, & observatum sit. Etenim solenne & simplex votum ejusdem naturæ est: per simplex autem non derimitur per se matrimonium antea contractum: ergo nec per solenne. Præterea si quis in Religione non approbatâ profiteatur, Votum castitatis, non habet effectum illum ex naturâ suâ. Ergo nec in approbata. Denique quod dissolvatur matrimoniû Voto Castitatis, provenit ex ipsius solennitate: hanc verò ex sola Ecclesiæ constitutione habet. *Suarez IV. de Relig. l. 2. c. 7. Less. c. 41. dub. 8. n. 69. Henrig. l. xi. c. 8. n. 6. Sanch. l. 2. de matrim. D. 18. Laym. l. 5. tr. 10. par. 3. c. 6. n. 8. Medina. l. 5. de contin. c. 86. 4.* Privat omni dominio bonorum mobilium, & immobilium *c. quia ingredientibus 19. q. 3. & c. 9. Si qua mulier ibid.* quod caput ex Jure civili sumptum est. *Auth. de sanctiss. Episc. Collat. 9.* Hoc enim paupertatis Evangelicæ perfectio requirit secundum illud *Matth. 19. v. 21.* Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. Hinc fit, ut Professus ad dominium bonorum temporalium inhabilis, non tamen incapax reddatur, quia radix domini est natura rationalis. Inhabilitas verò ex duabus causis pendet. Una est traditio, de qua supra n. 5. altera est Ecclesiæ Constitutio, ut *n. eod.* explicavimus. 5. Voto paupertatis religiosæ profectus exiit & privatur omni potestate utendi rebus arbitrio suo, seu absque dependentia, & voluntate superioris. In hoc enim essentialiter religiosa paupertas consistit, ut quis nulla re uti

possit, vel disponere de illa, nisi quando, & quomodo visum fuerit Superiori. Quamobrem omnis donatio, contractus, & obligatio facta sine consensu Prælati irrita est, & quicumque eatenus à professis aliquid acceperit, ad restitutionem tenetur. *Lessius c. 41. D. 9. Suarez III. de Relig. l. 8. cap. 15. 6.* Professio tollit omnia vota simplicia prius facta, etiam suscipiendi Ordinem strictiorem, eaque commutat in vota solennia Religionis quam vovens actu proficitur *c. Scriptura 4. de Vo. & c. Qui post votum 5. de Regularibus in 6. ubi legimus.* Qui post votum à se de recta religione intranda emissum, religionem aliam, laxioremque ingreditur, & proficitur in ipsa, potest voto non obstante priori, cui tanquam simplici, per secundum solenne noscitur derogatum, manere licet in eadem. Pro voto tamen non completo erit eidem pœnitentia imponenda. Idem de piis juramentis dicendum *Layman. l. 5. tract. 5. c. 10. Roder. I. q. 25. art. 8.* Commutationem illam fieri per veram solutionem existimat *Paludanus*, eò quod professio religiosa virtualiter contineat omnes alias obligationes. *V. Suarez III. de Relig. c. 14. Tuschum in V. Monachus Concl. 31. 4. Barbosa c. Scriptura de Voto. 7.* Omnia peccata deleta est, reatum pœnæ peccatis debita, ut cum *S. Thoma 220. quest. 189. art. 3.* plerique docent: ob eamque causam à Sanctis Patribus baptismo comparatur, ut pluribus exponit *Hier. Platus I. c. 13. Barbosa loc. cit. num. 5.* Etenim religiosa professio est quasi mors quædam, & totius vitæ mutatio, per quam Deo consecramur: ac proinde conveniens est,

est, ut pro tam liberali, ac profusa oblatione Deus vicissim se benignum exhibeat, & omne debitum condonet. *Dico*, conueniens esse, quia non omnino certum est, sed ex mero Dei beneplacito pendet, quemadmodum Suarius bene animadvertit *To. 3. De Reb. l. 6 c. 13.* arguens illos, qui ita comparant professionem baptismi, ut velint per eam ex opere operato peccata remitti. *Layman. c. 10.* affirmat, remissionem peccatorum certius obtineri per Indulgentiam plenariam. Idem fieri in reuocatione Votorum. 8. Professio religiosa tollit irregularitatem, quæ est ex defectu natalium. *c. 1. de fil. presb. & c. 1. D. 56.* Alias irregularitates iure communi non tolluntur, autem specialibus privilegijs Ordinum. Adde, irregularitatem prædictam sic tolli, ut tamen non possit eligi in Prælatum, nec accipere beneficium habens curam animarum. *Comitolus l. 1. Q. 106. n. 8.* non tolli irregularitates ex delicto docet, & minimè omnium eam, quæ ex homicidio oritur, & bigamia. Contrarium à *Glo. afferitur in c. ult. de fil. presb. V. Barb. in Prætermisissis c. Cum deputati. De iudicijs Less. 41. D. 8. n. 73. Tolet. l. 1. c. 89. n. 73. Tolet. l. 1. c. 89. nu. 2. Filluc. Tr. 20. c. 10. n. 258.* qui annotat, in irregularitatibus facilius cum religiosis, quam laicis dispensari, eaque propter quibusdam doceri, omnem irregularitatem tolli per religiosam professionem.

9. Per professionem acquiritur ius ad victum, seu alimoniam ex communi, aut per portionem privilegiam, ut quilibet Canonicus habet. *Ostiens in c. super ordinata, & Panorm. eo. Layman in defens. iustap. 8.* Quocirca Monasterium, vel Ordo necessaria præbere tenetur, siue sanus,

siue ægrotus, utilis, aut inutilis fuerit professus. *Navar. in Comm. 2. de Regular. nu. 65.* Imò licet eiectus sit. *V. Barbos. in c. ne religiosi. de Regularib.* Idem *Navar. in Com. 3. à num. 25.* multis probat, non repugnare religiosæ paupertati, si detur unicuique religioso pro victu & amictu vel certa pecunia, vel annua, aut mensua portio, quam suo commodo, & incommodo absumat. Imò sic profiteri licet, ut domi suæ religiosus maneat, & ex certa bonorum suorum portione vivat. *Barb. in c. Insinuante qui clerici, vel vocantes.*

10. Dubium est quo à civili foro liberet professio, videlicet, an Iudex sæcularis cognoscere possit de crimine ante professionem commissio? *Navar. in Comm. 2. de Reg. nu. 63.* negat simpliciter, Iudicem sæcularem cognoscere posse, aut iudicare de factis ante, vel post monachismum. *c. Non dubium. de sent. excom. & c. 2. de fo. comp. At Rodericus to. 2. Q. 2. ar. 3.* bene limitat, nisi crimen ante ingressum religionis commissum sit, de quæ eo apud Iudicem sæcularem instituta quæstio. Tunc enim quis in fraudem Legis, & consilio eludendi iustitiam præsumitur conuolasse ad Religionem, non permittitur frui privilegio fori, aliàs Religiosis concessio. *V. Ball. Sixti V. Cum de omnibus. & ad Romanum apud Rod. l. cit.*

11. Professio religiosa tollit maculam, quoad actus temporales, V. g. si quis damnatus esset de crimine furti, aut perurii, ita ut ad testimonium postea in iudicio, & similes actus legitimos admitti possit. *Auth. de Monachis Coll. 1.* Conversationis monachalis vita sic est honesta, ut omnem quidem humanam hominis maculam

lam abstergat. *Glo. Abb & alii in c. Depu-
tati. de iudiciis.* De nota ingratitudinis,
propter quam alioquin exheredari filius
potest *Novella 123. rela. in c. 19 q. 3. c. ult.*
specialiter cautum est, aboleri per ingrel-
sum Religionis & professionem. Non li-
ceat parentibus liberos, vel liberis paren-
tes ab hereditate repellere monachos fa-
ctos: quamvis dum laici fuerant, in cau-
sam ingratitudinis inciderint. *V. Covarr.
in c. Raynut. Sanchez l. 5. Moral. c. 5. nu. 33.
Zerola V. Monachi Par. 2. Layman. l. 5. tr. 5.
c. 10. ci. fin.* Conveniens enim videtur, ut
prioris delicti macula per susceptionem
melioris instituti, saltem quoad actus tem-
porales deleatur *Argum. Auth. de Monach
Glo. in l. Deo nobis C. De episc. & Clericis.*

Notat *Roder. III. Q. 17. art. 9.* ex con-
cessione *Leonis X.* facta Ordini Fratrum
Minorum eos, qui gravissimis delictis in-
famati, reticendo illa dolose profes-
sionem fecerunt, à domibus & Conventibus
expelli, & removeri posse, ne morbida
pecus ovile corrumpat. Vnde sequitur,
nō quamlibet maculam professione elui.

VII. Quamvis religiosa professio ex
parte voventis perpetua sit, ita ut seipsum
nemo eximere queat, ex rationabili cau-
sa tamen à summo Pontifice relaxari po-
test. Ita communiter omnes Canonistas
sentire testis est *Navar. c. 12. num. 77.* Ac
primo quidem relaxari posse Votum Ca-
stitatis perpetuæ, patet ex *c. Vn. de vo. in
6. & Constitut. Greg. XIII. Ascend. domino.*
ubi dicitur solennitatem voti ab ecclesia
introducendam esse. Vnde necessariò sequi-
tur, ab eadem tolli posse. Illa igitur subla-
ta votum erit simplex, cuius dispensatio-
nem summo Pontifici nemo negat. *V. di-
sta n. V. Superius. Imo Suarez. 3. de relig. l.*

6. c. 16. n. 9. docet, quamvis ex iure divino
solennitas voto Castitatis annexa foret,
adhuc solui, & relaxari posse. Nam alia
sunt juris divini præcipientis, alia insti-
tuentis tantum. Quamvis ergo institutum
iure divino foret, ut per Votum Castitatis
solenne Matrimonium solvatur, à Ponti-
fice dispensari poterit. Ut autem dicamus
contrarium à Christo mandatum esse, ni-
hil urget. Accedunt exempla iam pridem
factæ dispensationis. *Alexander III.* cum
Nicolaio Iustiniano monacho dispensa-
vit, ut uxorem duceret: qui sex filiis, & tri-
bus filiabus susceptis ad monasterium re-
diit, & postea miraculis claruit. Idem in
rege Arragoniæ, & Constantiæ, Regis Si-
ciliæ filia factum legimus apud Paludanū,
& Platinam. *Alexandrum VI.* dispensasse
cum Casare Diacono Cardinali, ut uxorem
duceret filiam Ducis Valentis scribit
Arnaldus Albertinus. Nostris, quoque
temporibus *ast Suar. l. cit.* factum esse di-
citur. Idem confirmant dispensationes in
matrimonio rato factæ, quas constat ali-
quando indultas esse: cuiusmodi Bullam à
Greg. XIII. profectam, & à se visam Sua-
rius testatur. Vnde sequitur multò magis
dispensari posse in Voto solenni castitatis.
Nil mirum igitur, si idem *Greg. XIII.* dis-
pensavit cum fratre Cardinalis Ioyosæ Sa-
cerdote, & professo, ac Provinciali Ordini
Capucinorum, ut matrimonium ini-
ret, teste *Barthol. à S. Fausto. V. Barbof. in
c. Non est. de Voto. & Voti redempt.* Hæc de
Castitate. In Voto Paupertatis, & Obe-
dientiæ similiter dispensari posse à for-
tiori colligimus. Fac, necessarium esse ut
ex Monocho fiat Princeps, vel Iudex sæ-
cularis tum propter reip. salutem, tum prop-
ter generis sui conservationem, nunquid
Obedien-

Obedientiæ vinculo, & paupertatis angustijs liberari poterit iuxta illud. *S. Bern. l. De prac. & dispens. c. 4.* Vbi necessitas fuerit ad utilitatem ecclesiæ, qui potestatem habet, dispense.

VIII. Qui præterdit, se per vim, aut metum ingressum esse Religionem, aut dicit ante ætatem debitam professum esse, aut quid simile, volitque habitum dimittere quacunque de causa, aut etiam cum habitu discedere. nõ audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis: & tunc non aliter, nisi causas, quas præterderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario. Quòd si antea habitum sponte dimiserit: nullatenus ad allegandam quamcunque causam admittatur, sed ad monasterium redire cogatur, & tanquam Apostata puniatur: interim verò nullo suæ Religionis privilegio iuuetur. *Concil. Tr. Sess. 25. c. 19.* Superest modò, ut singulorum Votorum obligationes, quantum instituti nostri ratio exigit, declaremus.

§ V.

De Paupertate Religiosa.

QVOD Votum Paupertatis religiosæ attingit, multiplicem obligationem habet.

Primò enim nullius rei dominium obtinere potest Professus, sed rebus omnibus dependenter à voluntate Superioris natus debet. *c. Cum ad monasterium de statu Monach. ubi Innoc. 3. Abbatibus & Conventui Sublacensibus scribens.* Prohibemus, ait, distinctè in virtute obedientiæ, sub obtestatione divini iudicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo possideat: sed si quis aliquid habeat proprium, totum in conventui resignet. *V. § prac. m. 6. Perez.*

in Reg. S. Bened. c. 33.

Secundò, nihil dare, donare aut alienare potest absque consensu Superioris: & quicquid secus egerit, irritum est. Pari modo, si procurator vel Curator constitutus sit, nihil arbitrato suo disponere ei licet. *c. Non dicatis 12. q. 1.*

Tertiò ex iis, quæ cum facultate ad usum suum habet, non potest quicquam mutuum vel commodatum dare. In rebus parvis tamen, & crebro occurrentibus censetur esse facultas tacita, & generalis saltem ad breve tempus. *Az. 1. l. 12. c. 12. q. 4.*

Quartò ab extraneis & domesticis absque consensu Superioris rem nullam accipere potest, uti nec retinere. Si quid alicui, ait *Innoc. l. cit.* fuerit specialiter destinatum, non præsumat illud accipere sed Abbati, vel Priori, vel Cellario detur.

Quintò. Si quid ex domo esculenti, poculenti aut cuiuscunque alterius rei usurpari, invito Superiore, furtum committit pro rei mensura parvum, aut magnum. *Az. l. cit. q. 5.*

Sextò, Non debet celare, vel abscondere quicquam, ne à Superiore deprehendatur. Illud enim comuniter existimatur signum proprietatis esse. *c. Super quodam. C. c. Cùm ad monasterium de statu Monach. ubi DD. notant proprium dici, quicquid cellas Prælati, vel contra ipsius voluntatem tenes.* Verum hic notat *Rodericus tom. 3. q. 19. art. 10.* duobus modis à Religioso occultari re sine facultate acceptam. 1. ne illa spoliatur. 2. Ne à Superiore deprehensus reprehendatur, cui tamè relinquere paratus est, si auferre velit. Priori modo peccare mortaliter, posteriore non item. Addit quoque à gravi peccato excusari, si res exigua sit. Quæ verò talis censeri debeat,

non est facile determinare. Illa cenferi potest, quæ non adæquat aurei valorem. Notat præterea *Rodericus* si Superior rogatus concedere nolit, res ad usum vitæ necessarias, puta cibum, vestem, medicinam, & similia, absque peccato sumi, & retineri posse, quia sic negando Superior non agit, ut fidelem dispensatorem decet, adeoque suo seipsum iure spoliatur, ne ipsi obediatur. *Cardinalis Lugo de inst. Disp. 3. Sect. 8. nu. 156.* prædictam abconsionem duobus aliis modis excusat. *Primò* si per accidens occultetur Prælato, quia intendendo solum alios celare. Vnde consequitur, ut etiam Superiorem lateat. *Secundò*, si res à Superiore mediato accepta sit, & occultes, ne inventa offendat Superiorem immediatum, qui fortè urgebat, ut data facultas revocetur.

Septimò, ea quæ cum facultate habet, non licet expendere in res vanas, & superfluas, neque ad id licentiam dare Superioribus licet. Nam benefactores non alio, quàm necessitatis intuitu bona sua donarunt, & Canones obstant. *Clem. in agro. de statu Mon. Barb. de potest. episc. P. 3. allegat. 103.* Iam de vestibus nigrorum monachorum *Clemens V.* præcipit, ne in qualitate panni regularis excedatur modestia, nec quæratur, quod pretiosius, & subtilius, sed quod utilius potest reperiri. *Item.* Nullus Zonam, cultellum, calcaria cum ornatu deferre, aut cum sella clavorum ornatu decorata superfluo equitare præsumat. *Ita Clem.* Notat præterea *Cardinalis Lugo de inst. D. 3. Sect. 7. n. 131.* Religiosam habentem superflua cum consensu Superioris, peccare nihilominus contra Votum paupertatis, non quidè propter defectum licentiæ, sed quia Votum il-

lud non solum est de non utendo absque licentia, sed etiam de conservando statu Paupertatis, & non faciendis sumptibus, qui pauperibus non conveniunt.

Octavò illam diligentiam in rebus conservandis adhibere debet, quam *Vsuarius*, qui precario utitur re aliqua. Hinc si per negligentiam vel latam culpam ipsius aliquid pereat, vel deterius fiat, contra iustitiam, & Votum peccabit. Si res concessa sit in commodum proprium, etiam ex culpa levi videtur teneri, sicut de commodato passim dicitur *iuxta l. in rebus. V. Hoc itaque ff. Commodati, & c. Vn. de Commodato, ubi Greg. IX.* Cum gratia sui tantum quis commodatum accepit, de levissima etiam culpa tenetur.

Nonò. Cavendum est religioso, ne superflua habeat, saltem in notabili quantitate, quæ religiosam modestiam excedat. In *Clementina* superius citata omnis ornatus, & cultus exquisitus in vestibus, cibo, potu, lecto, & equitatione interdicitur. Non erit tamen proprietarius, qui talia arbitrio Superiori relinquere paratus est.

Decimò. Hæc quamvis ita se habeant, non tamen facile damnandi sunt Religiosi, apud quos contrarium apparet, 1. quia in nonnullis Ordinibus, & monasteriis consuetudo obtinuit, & facultas generalis circa ea, quæ necessaria videntur. 2. quia *in rebus.* & interpretativa licentia locum habet, maximè quando Superior absens est, vel aliæ circumstantiæ dicantur hic, & nunc non opus esse ad Superiorem recursu. *Crediderim, ait Lessius cap. 41. Dub. 9. n. 79.* non esse peccatum mortale, quando sciret, vel bona fide putaret inferior, eum erga se esse Superioris animum, ut liben-

ut libentē esset concessurus, si sciret, ipsū tali re indigere, vel tale quid desiderare. Tunc enim censetur habere ex Superioris voluntate saltem virtuali, quæ in affectu illo later. De quo *V. Card. Lugo de Inst. Disp. 3. Sect. 3. Sect. 7. ubi n. 128.* monet, rem acceptam ex præsumptâ Superioris voluntate Prælati postea manifestandam esse, quia licentia non tantum requiritur ad accipiendum, sed etiam ad retinendum. Idem dicendum est de re data alteri vel donata, quia eius dominium non transfertur in accipientem, quamdiu non constat de Prælati consensu. *Rodrig. loc. cit.*

Vndecimò bona professi, de quibus ante professionem non disposita, iure communi ad monasterium transeunt, modò successionis, & domini capax sit. Ita decernitur *Novella 5. quæ est de Monachis c. 5. Auth. si qua mulier. de sacros. eccles. & c. 9. si qua mulier. 19. Q. 3. c. 7. Quia ingrediētib. 19. q. 3.* Causæ plures sunt. 1. ut qui se Deo consecrat, bona etiam externa addat. 2. ne videatur ingratus Ordini, à quo susceptus est, & tota vita nutriendus. 3. Cum pauperibus erogare debeat, optimè facit, præferendo eos, cum quibus vivere elegit. 4. denique ut eatenus Deo seruientium numerus augeatur. *Tanner. 22. D. 6. p. 3. nu. 190. Dixi Modo successionis capax sit, cuiusmodi ferè omnia, exceptis Domibus, & Collegiis Societ. Iesu, Minorum de Observantia, & Capuccinorum.* In his igitur si ante professionem nulla bonorum distributio facta fuerit, ad hæredes ab intestato devoluntur, non secus, ac si morte naturali defunctus esset. Si autem testamento disposuit in hæredes non necessarios, puta fratres, aut cognatos, Mo-

nasterium illis fruatur usque ad mortem naturalem professi: si autem instituti hæredes ante testatorem moriantur, bona omnia monasterio accedunt, nisi alia mens testatoris fuerit. Denique si absque dispositione, aut testamento professionem edidit, post professionem distribuere liberis suis bona poterit, non quòd adhuc illorum dominus sit, sed quia administrationem illi iura permittunt. *Auth. si qua mulier C. de sacrosan. eccl.* Quid si non habeat liberos aut nepotes, sed patrem matrem aviā vel avium? Iure communi illis legitima debetur, nisi aliud consuetudo loci suad. at Nec obstat, quòd Monasterium loco hæredis sit. Hoc enim in effectibus iure expressis tantum obtinet. *V. Suar. 111. de relig. l. 8 c. 16. num. 2. Tanner. l. cit. num. 194. Jacob. de Graff l. 3. par. 2. c. 27. n. 18.*

Duodecimò. Religiosus professus quicquid acquirit sive per hæreditatem, sive per industriam, sive per elemosynam Monasterio vel Ordini acquirit *c. 16. Abbates 18. q. 2.* Nec mireris, quod dixi per hæreditatem. Nam ut *c. Non liceat 19. Q. 3.* colligitur, quamvis ipse per professionem inhabilis ad dominium fiat, in hæreditatem nihilominus succedit dominio rerum in Monasterium translato: nec possunt parentes illum legitima sua privare *l. De nobis §. hoc etiam. De Epis & cler.*

Excipe Religiosos qui beneficia possident, ut si Abbates Priores, Parochi, vel Episcopi sint. Hi enim cum extra monasterium aut Ordinem suum beneficium aliquod obtinent, non monasterio vel Ordini, sed beneficio vel ecclesiæ acquirunt *c. Statutum 18. Q. 1. ubi dicitur*

Cc verbis

verbis dicitur Monachus postquā episcopus ordinatur, ad altare, ad quod sanctificatur & titulatur, secundū sacros canones, quod acquirere poterit, restituat. Ex quibus verbis colligūt passim Interpretes. Regulare episcopū posse recipere & retinere, quod ei legato, donatione, aliove modo datū sit, recipere, inquā, & retinere, quasi regularis nō esset, receptū verò sibi acquirere nō posse, aut in dominū suū trāsferre, sed in dominū ecclesiæ, cui episcopus præfectus est. *S. Th. 22. q. 188. a. 8. Soto l. 10. de iust. Q. ult. Dub. 7. Nav. Com. 2. de Reg. Az. 1. l. 12. c. 9. & seq. Suar. IV. de Relig. l. 3. c. 16. Less. c. 41. D. 8. Laym. l. 5. tr. 5. c. 7. Barb. in Prætermisissis in c. Statutū 18. Q. 1. Silv. V. Relig. Q. 7. Rodrig. To. 2. Q. 48. To. 3. Q. 29. Sanchez. l. 7. Mor. c. 19. Valent. 10. 3. D. 10. Q. 4. Caramuel in Reg. S. Bened. n. 8. 5. & seqq. Tuschus V. Monachus. Valencia To. 3. D. 10. Q. 4. Pun. 3. Anton. Perez in Reg. S. Bened. c. 33. n. 55. ubi Monachū in fūla episcopali donatū vsu fructuario luppate facit.*

§. VI.

Satisfit Dubiis.

DVB. 1. Quidnam dicatur Proprium apud Regulares?

R. Illo nomine cōprehendi *Primo* dominū & proprietatē rei. *Deinde* usum fructū, usū simplicē, possessionē, & administrationē, quatenus hæc nō facti, sed iuris sunt, seu quatenus significant ius aliquod ab alterius voluntate separatū, & independens. Porro *Dominū* est jus liberē, & perfectē statuendi de re corporali, nisi lege prohibearis. *Vsu fructus* est jus, quo quis potest fructus rei impēdere arbitrato suo, puta, vèdere, donare, locare. *Vsus simplex*, quo in propriū commodū licet uti fructibus rei salva substantia. *Possessio* est jus in-

sistendi rei corporali, à qua possidēda nō prohibemur. Administratio dicitur jus, quo quis potest apud iudices agere, & cōvenire alium de re aliqua, & de ea statuere extra iudicium, ita ut sit libera, & legitima potestas agēdi, Horū aliquid quicunq; religiosus sibi vendicat independentē à voluntate Superioris, vocatur *propriarius* cōmunionē fratrū, & sepulturā privandus. *Silv. Religio vi. n. 7. Perez in Reg. S. Bened. c. 33. n. 17. Az. 1. l. 12. c. 12. Lud. ponte 3. Tr. 6. c. 6. Trubem. 1. de prop. Monach. c. 4. Sanchez. l. 7. c. 18. n. 25. Dub. 2. An Superior religiosus sibi subiectis facultatem dare possit ad res superfluas, & profanas?*

R. nō posse, quia non est dominus, sed administrator, cuius officiū requirit prudentiā & fidelitatē cū respectu ad observantiā regulæ. Nec de hoc ulla dubitandi ratio est. *c. Fraternal. De donat.* Illud autem controvertitur, An eiusmodi licentiā si datur, valida sit? ita ut si Religiosus pecunia sibi cōcessa utatur ad cōparandas res suo statui inconvenientes, contractus initi valent, & qui acceperint ab illo pretiū, restituere teneantur? Nō sēper invalidos esse tales cōtractus, asserit *Card. Lugo de iust. D. 3. sect. 7. n. 137* & sensū hunc esse *Communē Doctorū*. Quis enim audeat dicere, si religiosus emat protiosas, imagines, vel suppellectilem religiosæ modestiæ minū congruā, emptiōne & venditiōne invalidā esse, & venditorē ad restituendū preciū teneri? Non repugnat enim cū contractu valido misceri malitiā aliquā, non paupertati, sed temperantiæ contrariā, ut si emat Religiosus pecunia sibi concessa cibū aut vinū valetudini noxiū, peccabit utiq; cōtra temperantiā, non autē contra *Votum paupertatis*, quia pecuniā cum licentiā habet.

ber. Si tamen contractus fieret cū notabili damno Monasterii in quem præsumitur Prælatū minimè cōsensurū, irritari posset, & repeti pretiū. Addit *Lugo*, si Superior licentiā det in genere ad quemlibet usū, nō excludi ab ea generalitate usū turpē, & illicitū, quemadmodum in simili, cui datur facultas in quadragesima comedēdi lacti cinia, nō censetur excludi illa, quæ furto sublata sunt. Hæc enim si comederit Religiosus, licet à peccato iniustitiæ immunis non sit, non peccat tamen contra legem Ecclesiæ. Ita ille.

DVB. 3. An Superior de facto excludere censeatur usus illicitos, quando dat licentiā generalē expendendi pecuniā ad quoslibet usus?

R. affirm. ex communi Doctorum opinione. Non enim potest absque peccato licentiā dare pro illicitis: ac proinde præsumitur nolle. Deinde nemo solet nec potest talem licentiā petere. Ponamus autē fieri, inquit, & in turpes usus pecuniā expendi, an qui acceperunt, ad restitutionē obligati sunt? Communiter affirmat DD. At *Cardin. Lugo l. cit. n. 142*. Sustinet probabiliter, non teneri ad restitutionem, quando Superior plenā & liberā facultatē dedit expendendi pecuniā pro libito, quia in aliis materiis licentiā generaliter concessa nō censetur limitari ad solos usus licitos, sed aufert malitiā & impedimentum, ne peccetur contra Votū paupertatis, quamvis cōtra aliā virtutē delinquas, puta temperantiā, vel iustitiā. Addit pro pravi, sæpè exculari posse ab onere restituendi etiā in contraria sentētia: quamvis enim ab initio donatio in valida fuisset, nunc tamen, idē qui dedit, mutato animo aliunde habens licentiā, ad usus licitos, potest illud donare fæminæ (Scorto) quia pauper est, aut ob aliā causā honestā, pro qui sufficientē habet facultatē. *Sanch. l. 5. Mor. c. 19. n. 18. & seq. V. Suar. 3. de relig. l. 8. c. 15. n. 11. Rebell. Pa. 2. l. 12. p. 4. Sect. 2. Rodrig. Tom. 3. Q. 29. n. 21.*

DVB. 4. An Superior possit dare subditis pecuniā ad ludendum?

R. posse ad ludum honestum, nisi obstat Regula, vel consuetudo Ordinis in modica quantitate. Nam religiosus, qui in studiis alicur, ex

communi opinione inhonestum recreationem de 100. florenis exponere potest spatio unius anni quatuor, aut quinque florenos. Cur non etiam in ludum honestum? cū hic spes sit augendi peculium, quod in aliis recreationibus non contingit. Quod si absque licentiā lusit, vel ultra quotam præscriptam lucratus fuerit, existimant aliqui lucrum illud à Religioso restituendum esse, eò quod tantundem si perdidisset, aduersa pars restituere debeat. Verum *Lugo*, & alii negant, eò, quod in utilitatem Monasterii permittatur lucrum ex negotiatione etiam prohibita, cur non similiter in ludo? *Sanch. l. 5. Mor. c. 19. n. 76. & seq. Barb. de potest. Episc. Par. 3. Allegat. 103. p. 480. Rodrig. To. 2. Q. 35. Sayrus l. 11. c. 12.*

Dub. 5. An quicquid pretio æstimabile est, & vendi potest, Voto paupertatis prohibeatur Religiosis. R. Illa tantum prohiberi quæ corporalia sunt, & diuitem facere possunt, quo in numero non censentur Spiritualia, cuiusmodi est scientia. Nam pretio vendi potest lectio, doctrina, comædia, Musica, quæ si gratis offerantur alicui religioso, & nihil obstat, admittere potest absque licentiā Superioris; quemadmodum obsequia quoque, qualia à benevolis præstari solent. *Lugo de Iust. D. 3. sect. 8. n. 147. Aason. Perez in Reg. S. Bened. c. 33. n. 80.*

DVB. 6. An contra Votum paupertatis peccet, qui absque licentiā imaginem alicui sæculari pingit, vel Codicem describit pretio æstimabilem? Rat. aliqui peccare, quia talis picturæ dominium Monisterio accedit, à quo tolli sine licentiā non debet. At *Card. Lugo* distinguit, non peccare videlicet, si ex primaria intentione fiat ad petitionem alicuius sæcularis: secus autem, si cum intentione dandi picturam tali personæ. Sicut enim religioso licet obsequium admittere ab homine sæculari oblatum, ita præstare eidem. Sic enim ipsi Religioso nihil acquiritur, sed dominium trāsit in hominem sæcularem. Hinc sequitur, qui literas dat, vel accipit sine facultate, licet in Regulam peccat, contra Paupertatem tamen nihil agit, nisi auro pictæ literæ essent, vel aliam ob causam pretiosæ. *Sanch. l. 7. Mor. c. 19. n. 47. Card. Lugo l. cit. Caramuel in Reg. S. Bened. n. 870.*

DVB. 7. Petrus Religiosus à cognato suo petit, ut certā pecuniā deponat apud

Caium, dominio illius sibi retento: à quo postea cum licentia Superioris sui Petrus accipiat, estne hoc contra Votum paupertatis?

Respondent aliqui, non esse, etiam quando cognatus deponeret eo animo, ut dominium illius Petrus habeat. Nam in tali casu nihil iuris aut dominij à Religioso acquiritur. Modus tamen cupiditatem inordinatam, & versutiam sapit: ac proinde vix excusari potest ab omni culpa, præfertim si Regula præcipiat, ne quis apud se, vel alium pecuniam habeat. Vnde Sanchez l. 7. c. 19. n. 49. benè monet, aduersari saltem perfectioni religiosæ paupertatis. Addere poterat, & aliarum virtutum. Bonav. in expos. Reg. Min. c. 4. Diana Par. 1. Tr. 6. Resol. 43.

DVB. 8. An Religiosus peccet contra Paupertatem, qui cum pecuniam haberet ex licentia Superioris, eo tamen inscio libros emit, eosq; inter reliquos palàm exponit. Negate Azor in 1. l. 12. c. 12. scribit. Card. Lugo, ideoque reprehendit, sed male. Azor enim non loquitur de Religioso, qui sine facultate pecuniam accipit, & libros emit. Deinde cum distinctione respondet. Si religiosus absque facultate expressa, vel tacita utatur libris à se emptis peccare: non verò si utatur illis cū aliqua facultate. Extra dubium igitur est, si & pecuniam absque licentia acquirat, & libros, contra paupertatem agere: si verò ex consuetudine Ordinis, & modo agendi iudicare potest, Prælatus non esse iocitū, nisi fortè quoad modum, à peccato excusari poterit. Sanchez l. 7. c. 19. n. 56. Caramuel in Reg. S. Bened. n. 886.

DVB. 9. Quid dicendum de illo, qui ex communi bibliotheca libros sine faculta-

te accipit, eosque palàm expositos seruat?

Azor l. 12. c. 12. à peccato contra Paupertatem excusat, si tacitus saltem Prælati consensus sit. Card. Lugo distinguit inter libros valdè necessarios aliis, & non valdè necessarios. Illos si usurper aliquis sibi sine licentia, vix excusari posse à gravi peccato contra Paupertatem: idque magis, si ex cubiculo alterius clam accipiat: fore item contra iustitiam aliquando, maxime si Manuscripta alicui surripiat, & transcribat. Verùm hinc attendenda est consuetudo Ordinis, vel monasterii: an soleant permitti ad tempus libri, an secus. Considerandum præterea damnum, quod alii patiuntur carendo libris ablatis. Deniq; perturbatio & offensa, quæ inde nasci potest. His consideratis patebit, non tam contra iustitiam, quàm charitatem peccari. Illud extra controversiam esse debet, contra paupertatem agere, qui libris abutuntur, maculant, lacerant, vel perire sinunt. Vfus enim rerum omnium apud religiosos debet esse moderatus. Quod de libris, etiam aliis utensilibus intelligi debet. Nam si religiosus aliunde non prohibitus ex communi loco auferat in usus suos instrumentum aliquod, puta, cultrum, Securim, aut simile quid, relaturus brevi, non censetur contra paupertatem agere, quia nemo Superior exigere prudenter potest, ut in eiusmodi quotidianis casibus ad se recurratur. Sed peccato nō vacat, talia instrumenta occulere, vel diutius retinere cum aliorum offensa, & Monasterii damno. Suar. 3. de Rel. l. 8. c. 15. Alph. Rodrig. de Exerc. perf. rel. Pa. 3. tr. 3. c. 10. Less. c. 41. D. 9. n. 78.

DVB. 10. An qui habet licentiam generalem dandi & accipiendi, virtute illius licentiæ possit aliquid emere, quandoquidem

quidem in rigore emptio non est donatio, vel acceptio.

Resp. Lugo disp. 3. S. ff. 8. n. 159. probabile esse, quod possit. Nam cui aliquid facere absolute permittitur, illi conceditur a fortiori, ut possit illud cum limitatione, vel conditione facere, nisi peculiaris ratio obstat. Vendere autem nihil aliud videtur esse, quam dare rem non simpliciter, sed sub conditione pretii reddendi. Deinde verbum dandi non debet ita strictè accipi, ut tantum significet dare gratis, cum ex se indifferens sit ad dationem non gratuitam. Sic enim admittuntur contractus aliqui onerosi, in quibus *Do*, ut des, verbum dandi non potest significare dationem merè gratuitam. Est tamen illud notatu dignum, hoc non habere locum in omni materiâ & venditione. Nam & negotiatio religiosis prohibetur, & in quibusdam specialis turpitudinis apparet; ut si velles imagines, medalia, cruces, & similia, pro quibus donandis concessa facultas est, pretio dividere. Curandum quoque, ut intentio pura sit. *Filliuc. Tract. 34. c. 3.*

DUB. II. Titius habet generalem facultatem dandi omnibus ejusdem Monasterii fratribus, nunquid ab illo accipere possunt non petita licentiâ accipiendi?

Resp. Sanchez l. 7. c. 19. n. 73. non posse, sed requiri licentiâ accipiendi, quia facultas dandi in uno non aufert impedimentum accipiendi in alio, nisi ex conjecturis probabiliter contrarium colligatur. Alii absolute, & generaliter putant sufficere, ita ut si unus habeat licentiâ dandi, omnes alii habeant licentiâ accipiendi: & si quis habeat licentiâ accipiendi, alius habeat licentiâ dandi.

Verum hæc laxitas merito displicet Cardinali Lugo propter non leves difficultates, additque duo sibi certa videri. *Primum est*, in rigore juris duas facultates requiri unam in accipiente, alteram in dante, & quidem separabiles. *Alterum*, posse superiorem ita concedere facultatem dandi, ut reliqui omnes simul habeant potestatem accipiendi. Dubium verò esse, an de facto censeatur Superior ita concedere facultatem dandi: rogatum à se R. P. N. Mutium Generalem respondisse, videri sibi de facto eam esse Superiorum mentem, ut datâ subito licentiâ dandi, vel accipiendi possint alii ab eo accipere, vel dare: dummodò nihil in fraudem fiat, sed bona fide procedatur. Sic in praxi v. g. Sartor habet generalem facultatem dandi vestes pro hyeme, Sutor crepidas, & nec eorum aliquis, qui indiget, licentiâ petere solet. In ecclesiasticis tamen & poculentis locum non habet. Nam licet dispensator generalem facultatem dandi habeat, nemini tamen ab eo petere, vel accipere licet, nisi petita prius, & obtenta venia. Fieri tamen etiam oppositum potest, si expedire Superiori videatur. Sed ad indulgendum difficiles reddit quorundam levitas, qui modò excedunt. *Licentiâ enim omnes deteriores simus.*

DUB. II. Quomodo contra paupertatem sint eleemosynæ à Religiosis expensæ? Certa sunt ista. 1. Prælatus tenetur eleemosynam dare de superfluis Monasterii imò etiam de non superfluis cum debita moderatione. 2. Idem possunt, & debent Procuratores manendo intra limites potestatis suæ. 3. Religiosi privati ad idem tenentur, cum proximus in extrema necessitate est, vel in gravi, & nota

datum ad superiorem accessus. 4. Qui extra Monasterium studiorum causâ vivunt, possunt moderatas eleemosynas facere; quin etiam donare subinde aliquid maximè, si ex assignatâ sibi quotâ comparserit edendo, & bibendo minus solito. De mensurâ, & quantitate neque Prælatis neque subditis certi aliquid præscribi potest. Tobiz senioris præceptum valeat. Quo modo potueris, esto misericors, si multum tibi fuerit, multum tribue, si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. *Azor. II. l. 12. c. 10. Silv. V. Eleemosyna n. 7. Armilla eod. num. 5. Sanch. l. 7. Mor. c. 19. n. 91. Alv. Pelag. l. 2. art. 46. Bannez. in 22. q. 32. art. 8. Roder. II. quest. 58. art. 2.*

DUB. 13. An munerum largitio Regularibus prohibita sit?

Resp. Prohibitam esse omnibus absolute, non professis modò, sed Novitiis quoque, excepto Ordine equitum Hierosolymitanorum, quia ex speciali dispositione illis non convenit talis restrictio. *Clem. VIII. Const. 28 Religiosa Congreg. Cherubinus in Bullario to 3. pag. 40. At novissime Urbanus VIII. in sua Const. nuper. die. 6. oct. Anno 1649. declarat Clem. VIII. Constitutionem, ut donare possint. Regulares utriusque sexus, causâ gratitudinis, conciliationis benevolentiz erga Ordinem vel Conventum: aliisque causis ex naturâ suâ actum virtutis, & meriti continentibus, modeste tamen & discretè & cum licentiâ Superiorum localium, vel etiam majoris partis de Capitulo aut Conventu. Diana par. 1. tract. 6. v. Collect. Decision. Apost. Barbosa n. 520. pag. 369. Roder. II. q. 48. art. 3. Filiiuc. tr. 34. c. 3. Less. c. 18. n. 83. Nigrorum in Reg. 9. Comm. Nemo rem ullam.*

DUB. 14. Quid dicendum de furtis Regularium circa bona Ordinis Monasterii, aut Conventus facta?

Resp. Hæc quinque probabiliter dici possunt, ex communiore DD. sensu.

I. Regulares in materia hac rerum ablatarum neque ut servi, neque ut filii per omnia habendi sunt. Non ut servi, quia Ordinis membra sunt, & jus habent utendi bonis Monasterii juxta consuetudinem, & regulam. Non omninò ut filii, quia neque hæredes esse possunt, neque ullius domini spem habere. Præterea si quid ex bonis paternis furetur filius, damni illati tantum ratio habetur; in religiosis insuper ad disciplinæ religiosæ violationem & satisfactionem attenditur. *Diana par. 1. tract. 6. resol. 36.*

II. Quæ in extraneis & sæcularibus quantitas ad peccatum mortale sufficit, multorum judicio censetur etiam in Religioso sufficere, aliqui tamen majorem requirunt. Tum quia Religiosus quasi filiusfam. est, tum quia damnum illarum facilius compensare potest industria sua, tum deniq; quia Prælatus sæpè non tam circa substantiam rei, quàm modum invitus est. *Diana l. cit. l. de fma. Cened. Suarez III. de relig. l. 8. c. 11. n. 41.*

III. Et si quoad culpam difficile est determinare quantitatem, Rodericus tamen *to. IV. c. 118. n. 27.* tunc esse peccatum mortale contra Votum paupertatis definit, quando res ablata æquivaleret duobus aureis: quam sententiam alii plures amplectuntur. In Societate nostra, quod superat unius aurei valorem, ad peccatum furti, & contra Votum Paupertatis sufficere non dubitatur, cum etiam minor sufficere possit, habita ratione damni. *P.*

Suarez

Suarez. Tom. III. de relig. l. 8. c. 6. n. 8. Less. c. 12. dub. 6. Azor. III. l. 5. c. 13. Reginald. l. 23. q. 4. n. 18. Caramuel. in Reg. S. Bened. disp. 63.

IV. In esculentis & poculentis sicut magna varietas est, ita varie judicandum attenda locorum inopia, vel abundantia. Si rarum, & pretiosum est, ut ea, quæ faccaro condiuntur, facilius in gravem culpam lapsus erit: in iis verò, quæ ad usum quotidianum ordinantur, non faciliè damnandus, qui panem, cerevisiam, & similia absument. Similiter, si ab extranea capiatur, quod uno actu absumi potest, non continuo crimen reputabitur, quia Superioribus non tam res ipsa, quam modus, & inordinata cupiditas displicet, & bilem movet. *Layman l. 4. tract. 5. c. 7. num. 4.*

V. Qui per intervalla repetitis vicibus modicum accipit, ex pecunia v. g. unum assem vicies, aut tricies, tandem completa summa notabili peccaturum mortaliter existimat. *Sanch. l. 7. Moral. c. 21. n. 2. 3. eodem modo, quo quilibet secularis, si modica furta iteratò committat. At Card. Lugo D. 3. sect. 8. n. 181. rarò contingere censet, quod in Religioso, qui non ex industria capit modicum quid animo perveniendi ad aliquid magnù, perveniatur per multa modica ad peccatum grave contra Votù Paupertatis: quod à posteriori constat ex sensu Prælatorum, qui nunquam graviter offenduntur, & puniunt, ut proprietarios, qui modicis contra Paupertatem peccant. At, inquis, parva ista coalescunt in unum, ita ut tandem fiat massa, quæ videatur ad grave & mortale peccatum sufficere. Negat Lugo in unum coalescere, quia damnum modicum est, nec ul-
lus religiosus intendit graviter lædere*

communitatem, maximè, si modica furta confiteatur, cum proposito in futurum abstinendi. *Ferdinandez. exam. par. 1. c. 6. §. 2. num. 12.*

DUB. 15. An religiosus possit esse testamenti executor, fidejussor, aut tutor?

Resp. Non posse: si tamen ejusmodi curam susceperit, rata erant acta ipsius. Non posse absque licentia Prælati suscipere manifestum est, quia non habet *velle & nolle c. si relig. de elect. in 6 & c. 2. de testam. eod.* Rata nihilominus erunt acta ipsius, quia Jura non irritant, sed agnoscunt, & acceptant. *S. Tho. opusc. 19. c. 15. Cajet. in 2. 2. q. 187. art. 2. Valeur. Tom. III. D. 10. q. 5. pun. 1. Rosell. V. Religio 1. n. 7. Sanch. l. 6. Moral. c. 11. num. 2.*

DUB. 16. An si professus aliquis in Episcopum eligatur, maneat Voto Paupertatis obstrictus?

Resp. *Diana in parte 3. tr. 2. resol. 50. & par. 5. tr. 2. resol. 64. & seqq.* Religiosus factus Episcopus vel Cardinalis eximitur à paupertatis Voto, fitq; verus dominus reddituum Ecclesiasticorum, & de illis potest testari: imò renunciationem legitimæ suæ factam ante professionem servata Conc. Tr. forma potest revocare. Eximitur item ab aliis votis, quæ præter tria substantiabilia emittuntur in quibusdam ordinibus. Vnde *Minimi* à voto vitæ quæ dragesimales absolvuntur. Neque tenentur ad observantiam regularem, nisi ex quadam honestate. Neque si omittat habitum suæ Religionis, incurrit excommunicationem ita ferè *Diana secutus Vasques. 1. 2. q. 96 art. 4. & quinque alios DD. Sanch. etiam l. 6. c. 6. n. 7.* multis eam opinionem placuisse testatur. Quibus favet *c. statut. 18. q. 1. ubi dicitur, Monachù, cum eligi-*

eligitur in Episcopum à jugo regularis observantiæ absolvi. *Et Gloss. ibid.* non manere filium ordinis agnoscit. Accedit *Ratio.* quia Episcopus effectus ab ordine suo extrahitur, ac separatur, neque tenetur obedire Prælato amplius: neque ab illo dependet in acquisitione, & tractatione bonorum temporalium. Imò nomen quoque amittit, ut jam non dicatur ex. g. Monachus S. Benedicti, S. Dominici, S. Francisci & simil. *V. Fernandez exa pag. 68. Layman. l. 4. tract. 5. c. 7. n. 17.* Nihilominus multo plures secuti *S. Thom. 2. 2. a. q. 185. art. 8.* Regularem Episcopum docent minimè absolvi à votis substantialibus, & professione sua, iisque observantiis, quæ non impediunt munus Episcopale, neque dedecent illum statum. Et hoc communi sententia receptum esse *Azor. l. 4. c. 7. q. 4. pronunciat, & Suarez IV. l. 3. c. 15. & seqq.* accuratè explicat, ut meritò valdè probabis & in praxi tutior videri debeat. Certè passim hoc tempore assumpti ad supremas Dignitates Cardinalium & Episcoporum Ordinis sui habitum non deponunt, hoc ipso contentantes, se Ordini suo adhuc unitos, & aliquo modo subditos esse: pro quibus facit *c. Clerici 15. de vi. & hon. Clericor.* ubi dicitur, Pontifices in publico, & in Ecclesia super indumentis lineis omnes utantur, nisi Monachi fuerint, quos oportet ferre habitum Monachalem *Anton. 3. par. tit. 16. c. 4. Aug. Silv. & alii Summ. Molina l. 2. de primog. c. 10. n. 28. Sanchez l. 6. c. 6. Bannez in 22. q. 32. art. 6. Barb. in c. cum olim 14. de privil. n. 10. & c. statutum 17. q. 1. & de potest. Episcop. l. 1. tit. 1. c. 4. Less. c. 40. dub. 19. n. 193. Lugo l. 5. Respons. Moral. dub. 12. Grass. l. 3. c. 20. n. 24.*

DUB. 17. An & quomodo peccet Religiosus dicendo aliquid suum esse v. g. Hic liber meus est, hæc est mea vestis?

Resp. Fieri posse, ut peccet ita loquendo, dubium nō est, sed peccati conditio, & mensura ex intentione loquentis pendet. Nam si sensus sit. Hæc mea vestis est, quoad dominium, vel venialiter peccat mendacio officioso, vel etiam gravius, si intendat illius vestis dominium sibi usurpare. Si autem sensus sit, quem vulgò omnes supponunt. Hæc res mea est, quoad usum, nihil omninò peccat, sed potius actum virtutis exercet, confitendo, se pauperem esse, qui nullius rei dominium habeat, sed usum tantum. Atque in hunc modum explicandum est illud *S. Aug. in c. 2. Regule.* Non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia. *Navar. Comm. 2. de Regular. n. 1. Coriolanus in Reg. S. Aug. Turrecrem. Umbertus, Trullus & alii in cand. Reg.*

DUB. 18. Penes quem sit dominium bonorum, quæ FF. Minores S. Francisci possident?

Resp. Hoc tempore esse penes Sedem Apostolicam, quemadmodum constituit, & declaravit Martinus V. & Paulus III. quod etiam in Capitulo generali Fratrum Minorum decretum est. Dixi hoc tempore, quia olim penes donantem credebatur dominium remanere. *De quo V. Rodericum II. q. 125. art. 6. & Tom. III. q. 29. art. 5. Cordubam in Reg. S. Franc. Bonau. ibid. Sotum, Ledesma, Solonium, Sanchez l. 7. Moral. c. 18. n. 20 & seqq. Soto l. 4. de iust. q.*

1. Rebell. par. 1. l. 1. q. 7. Sect. 4.

Barb. in c. Exiit. de verb.

sing in 6.

§. VII.

De Castitate.

I. Qui in Religione per Sedem Apostolicam approbata legitime professus est, à Matrimonio abstinere debet. Quod si contraxerit Matrimonium, quamvis re ipsa nullum pœnam excommunicationis incurrit juxta Decretum Conc. Turon. sub Pelagio I. ubi dicitur. Si uxorem duxerit, excommunicetur, & uxore malè sociatâ etiam Judicis auxilio separetur, & infelix Monachus conjunctione sœdatus ab Ecclesiâ separetur, donec revertatur ad septa monasterii, & indictam ab Abbate, quamdiu præceptum fuerit, agat pœnitentiam. Quod aliqui interpretantur de eo, qui publicè contraxit. Talis enim suspectus de hæresi est, quia re ipsa, & factò ostendit, se de Votis, & Religione malè sentire: quemadmodum Lutheri ævo factum novimus. *Simancas* verò cum nonnullis sublata distinctione æquè suspectum facit eum, qui occultè matrimonium iniit, imò magis videtur delinquere, cum lucem fugiat. Magis injusti sunt, ait *Aristoteles*, qui magis occultè operantur; cujus rei multa exempla reperiuntur. Talibus lucifugis Inquisitores jejunia, & orationes injungere solent, cum inclusione perpetuâ in Monasterium aliquod argumento eorum, quæ ex Conciliis & Canonibus DD. colligunt. Idem faciendum Diaconis & Subdiaconis, qui ausi fuerint uxorem ducere; *Simancas* tradit. *Bell. l. 1. de Cler. c. 19. V. Roder. To. III. q. 1. art. 1. Suar. III. de relig. l. 2. c. 10.*

II. De tempore dubium est, quo Ec-

clesia declararit Religiosorum matrimonia nulla esse. Ac mihi quidem *Innoc. I. cum Romanâ Synodo circa Ann. Christi 1135.* Primò id constituisse videtur. Antea enim tametsi non liceret contrahere Matrimonium, si tamen factum esset, contractus non censetur omninò irritus, ut nunc in illis, qui post Votum Castitatis simplex contrahunt. Tempore post *Bonifacius VIII. c. Vn. de Vo. in 6. de Ravit.* Votum illud solenne tantum dici debere, quod solennizatum fuerit per suspensionem sacri Ordinis, aut professionem in Ordine per Sedem Apostolicam approbato. *Idem Greg. XII. dicit in Const. Ascend. Dom. Less. c. 40. dub. 19. Az. 1. l. 12. c. 6.*

III. Voto simplici Castitatis, quod Societatis Jesu religiosi post biennium probationis edunt, non minùs irritatur Matrimonium, quam per solenne professionis in aliis Ordinibus: & sic voventes omninò inhabiles redduntur ad illud quamdiu durat Votum, & non relaxatur. Ita definivit *Greg. XII. in Const. Ascendente Domino.* & subsecuti Pontifices confirmarunt. Neque obstat, quòd ejusmodi voventes non priventur dominio bonorù temporalium. Non enim propterea sæculares manent, ut aliqui temere dixerunt; nec repugnat habere dominium bonorù temporalium (impeditum & sine libertate utendi) & non posse matrimonium inire. Hæc enim & similia ex dispositione juris humani pendent. Cæterum hic duo observanda sunt. Unum est, *Greg. XII.* Decretum irritantis Matrimonium supradictum, comprehendere illos quoque, qui tempore præcesserunt illud, seque votis obstrinxerunt absq; conditione illa, quod inhabiles ad

Dd

matri-

matrimonium fieret, quia non inhabilitantur personæ Societatis Jesu futuræ tantum, sed etiam existētes. Alterum est. Matrimonium ratum non consummatum ab aliquo, qui in Societatem recipitur, non extingui per votum Castitatis, quod finita probatione faceret. Nam *Greg. XIII.* bulla de hoc nihil definivit, aut declaravit. Quemadmodum igitur ante illam *Votum Castitatis* non habuit vim dirimendi matrimonium, ita tunc quoque non habet. *Sua. IV. l. 4. c. 2. & 3. Rod. 10. l. 1. q. 1. art. 4. Sanch. l. 5. Mor. c. 1. n. 29 cum al. à se ci.*

IV. Non repugnat Ordinem aut Statum Religionis esse, cum Voto Paupertatis, Obedientiæ, & Castitatis conjugalis tantum, quemadmodum de facto esse dicitur Ordo militum S. Jacobi Calatravæ, & Alcantaræ in Hispania, quos nihilominus verè religiosos esse, præter *Navarra* & alios accuratè demonstrat *Franc. Suar. IV. l. 1. De variet. relig. c. 14.* Constat primò ex Bulla Alexandri III. In Ecclesiasticis gradibus. Deinde aliis apud *Didacum Mottam l. 1. & 2. de milit. S. Jacobi* Denique *Ratione.* Talis Ordo est verus status perfectionis. Ergò verus status Religionis, Consequentia manifesta est. Antecedens ex Summorum Pontificum Bullis, & ex ipso sine desumitur. Finis autem prædictorum Ordinum est charitas, in qua vera perfectio consistit, ad eamque ordinatur illorum Paupertas, Obedientiæ, & castitas conjugalis. Matrimonium enim per se non opponitur Charitati, & perfectio-
 n. *Az. l. 1. c. 14. Ioan. Busæ de statu Matr. p. 1. & seq. Lud. de ponte To. 11. tr. 5. c. 2. At, inq. vis, Votum de meliore bono faciendū est. Melius autem non nubere, quàm nubere. Sec. illud 1. Cor. 7. v. 39. Qui non jun-*

git (virginem suam) melius facit. Resp. Militibus S. Jacobi, & similibus melius est nubere, quàm non nubere, propter innumeras occasiones, & pericula incontinentiæ, quæ illis, qui Martem sequuntur, non uno in loco, sed multis, & variis commorantur, subeunda. Nihilominus fatendum est, ejusmodi Milites, licet statum Religiosum habeant, ipso usu vitam agere religiosam imperfectè, & quasi secundum quid: ut non sine causa aliqui eos in numerum Religiosorum admittere nolint, inter quos *Dominicus Soto l. 7. de iust. c. 5. Sarmiento. Covar. & alii,* quibus ex recentioribus accedit *Azor. l. 1. l. 13. c. 3. Arragonus, Molina, Sa. V. Religio n. 41. in o Theologi omnes si Roderico credimus, qui to. 1. q. 1. art. 6.* contendit, prædictos milites non esse absolutè religiosos appellandos, sed cum addito militares, & ordinem illorum non simpliciter Religionem, sed *Militarem* inscribendum, in quem sensum nos quoque superius locuti sumus § 1. n. vi. Et quasi compendioso *Em. Sa. V. Religio. n. 41.* Religiones ducentium uxores non sunt simpliciter Religiones, nec ordo, qui dicitur tertius S. Francisci.

V. Votum Castitatis solenne (& in Societate Jesu simplex) non tantum obligat ad abstinendum à matrimonio, & illius usu, sed etiam ab omni actu interno & externo, qui repugnat Castitati, cujusmodi sunt cogitationes obscenæ, delictatio morosa, immunditia, tactus impudici oscula, omnes denique actus libidinosi, quorum aliqui pro materiæ qualitate peccata mortalia, alii venialia sunt. In quo illud observandum, in plerisque Ordinibus censerì casum reservatum, quando opere externo completus est actus

actus Venerens, seu, ut loquuntur, lapsus carnis voluntarius V. *Suar. IV. de Relig. l. 2. c. 18. Sanch. l. 5. c. 6. n. 9. Vmbertum in Reg. S. Aug. Lud. de ponte de perf. Christ. Tract. 2. Caramuel. in Reg. S. Bened. n. 980.*

VI. Religiosus qui contra Votum Castitatis peccavit, si Sacerdos, Diaconus, aut Subdiaconus sit, in confessione satisfacit dicendo, se voto solenni Castitatis teneri, vel religiosum professum esse: quia licet duplici voto Castitatis obligetur, non tamen contra duplicem Virtutem castitati oppositam peccat. Specificari enim peccata non ex materiali, sed formali diversitate objectorum, seu honestatis oppositæ passim Theologi docent cum S. *Thom. 12. q. 72. art. 1.* Imò aliqui putant non addendum Tò solenne eo quod Votum simplex Castitatis, & solenne non distinguantur specie. Contrarium verò probabilius est. *Medina ad q. 72. S. Tho. Valentia. Tom. 11. D. 6. q. 2. par. 1. Azor. 1. l. 4. c. 2. & l. 12. c. 12. q. 9. Lessius c. 40. D. 5. n. 40. Bonacina To. 11. p. 117. Sanch. l. 7. de Matr. D. 27. n. 14. & in Decal. l. 5. c. 6. n. 3. & 14. Filluc. tract. 21. c. 6. n. 236. Caramuel in Reg. S. Bened. n. 999.* Alia huc pertinentia ad sextum Decalogi præceptum pertinent & Theologo Morali explicanda relinquuntur.

§. VIII.

De obedientia Religiosâ.

I. Obedientia, seu observantia Regularis est triplex. Prima essentialis, seu substantialis absolutè, quia est de intrinseca ratione cujuscunque Ordinis religiosi, cujusmodi est observatio trium

votorum essentialium. *Secunda* essentialis respectivè, quia obligat ad peccatum propter speciales alicujus Religionis Constitutiones. Sic apud Fratres Minores de observantia sunt 25. præcepta ad peccatum mortale obligantia, & in Societate Jesu præter Vota solennia, & communia, sunt specialia quædam à Professis quatuor Votorum nuncupanda, quorum propterea transgressio gravis censetur, ut si quis ambiret dignitatem aliquam, vel in eam consentiret. *Tertia* nullo modo essentialis est, nec culpam inducit, qualia sunt, quæ ad victum, vestitum, & communem vitæ rationem pertinent. V. *Vmbertum in 29. Reg. S. Aug. Redriq. Tom. 111. q. 19. art. 1. Suarez. IV. de Relig. c. 14. Sanch. l. 6. Mor. c. 1. Less. c. 46. D. 4. Lud. de pon. par. 3. tract. 6. c. xi.*

II. Religiosus sub peccato tenetur obedire superiori suo, ita, ut ex contemptu nihil agat contra regulam; aut mandatum illius. Hoc enim ante omnia significant illa verba, *Voveo obedientiam.* Nec apud DD. & rerum spiritualium Magistris dubium est, quin mortale peccatum committi possit per contemptum mandati Superioris. Censetur autem ex contemptu violare mandatum, qui non ex negligentia, aut cupiditate omittit, sed quia non vult regulæ, & superiori subiectus esse: vel cum eo fine negligit, ut ostendat, se mandatum, & regulam nihili facere. Materix parvitas tamen, ut in aliis quoque à mortali culpa excusare potest *Extra. de mai. & obed. Trithem. in c. 5. Reg. S. Bened. Item in c. 7. Gradu 3. Silv. V. obedientiâ. Mosc. l. 1. par. 4. c. 3. Sanchez. l. 6. Mor. c. 1. n. 7. & c. 4. n. 8. & 16. Suar. IV. de Rel. l. 2. c. 8. n. 25.*

Dd 2

III. Cum

III. Cū Superior aliquid mandat sub virtute, vel in virtute Obedientiæ, censetur gravem obligationem imponere, ita ut sub peccato mortali obedire subditus teneatur: Alias probabile est, non velle obligare, nisi quantum regula obligat, hoc est, vel sub veniali tantum, vel sub pœna, & correctione regulari: quem in modum ipsæ Regula obligare censetur. *Antonin. 2. Par. tit. 4. c. 2. Sanch. l. 6. Mor. c. 4. nu. 43. Azor. l. 5. c. 6. Q. 5. Sayrus. l. 3. c. 7. nu. 24.* No. hic quoque materiæ levitas culpam minuit, ut bene explicat. *Caramuel in Reg. Bern. n. 94.*

IV. Non tenetur obedire Religiosus, cū Superior mandat aliquid contra, supra, vel infra Regulam. *Licet de Regularibus.* Superior enim custos Regulæ est, & executor, ac proinde intra limites illius se continere debet. Hinc *S. Bern. l. 1. de prac. & dispens.* Prælati iussio, vel prohibitio non prætereat terminos professionis: nec ultra extendi potest, nec contrahi citra. Supra Regulam censetur esse, ubi in Ordine non est recepta consuetudo, ieiunare duplici quadragesimâ: ire ad infideles cum manifesto periculo vitæ, servire ægris in hospitali, & similia. Item acceptare episcopatum, suscipere curam medendi, advocandi, &c. Contra regulam, præcipere Carthusiano esum catinuum. Infra regulam, habere curam pecotum, frequentare convivia, choreas agitare. Non est inconveniens tamen asperum aliquid, puta, flagellationem aut ieiunium in pœnam delicti imponere. *Innoc. in c. Veniens de iureiur. Silv. Religio nu. 6. Tolet. l. 8. c. 16. Laym. in defens. iusta c. 3. p. 83.* Quid autem, si præcipiat indifferens aliquid? *Miranda Q. 26. art. 9.* putat non obligari subditum.

Limita, nisi appareat, eo fiti imperari, ut subditi obedientia, & humilitas probeatur. *Trithem. in Reg. S. Bened. c. 7. Gradu 3. Sanch. l. 6. Mor. c. 2. nu. 13. & seq. Caramuel in Theol. Regulari Disp. 22. & in Comm. n. 690. & seqq. Tuschus Concl. 326.*

V. Quando dubitatur de potestate præcipientis, vel an sit legitimus Superior, ad obediendum illi nemo tenetur. Melior est enim conditio possidentis puta libertatem suam. Pari modo nemo tenetur lege, de qua an vera lex sit, iuste dubitatur. Idem dicendum, si de re præcepta dubitetur an licita sit, quia exponitur dubitans periculo peccandi. Hinc *Adrianus quodl. 2. art. 2.* Nullus dubitans de actu, an sit mortalis vel non, licite obedit, ipso sic dubitante. Tenetur autem subditus conniti ut dubium abiciat. Quod ipsum adhuc limitant DD. nisi obediendo aliquod grave incommodum in persona, honore vel rebus subdita aut alteri cuiusdam timeatur: non obediendo autem nihil incommodi sequatur. *Summ. in V. Dubium. Roder. III. Q. 19. a. 5. & seq. Reginald. l. 13. n. 100. Fill. Tr. 21. n. 153. Sanch. l. 6. Mor. c. 30. n. 2. & sequ. Bonac. Tom. II. p. 364. Em. Sa. V. Dubium. Card. Lugo. l. 3. Consil. D. 19. Armilla. V. Obedientia. n. 4. Bardus Discept. 6. c. 2. §. 8.*

VI. Non posse Superiorem præcipere actus merè internos, puta Orationis mentalis, Spei, Charitatis, & similes multi DD. putant: id tamen non omnino certum esse. *Layman probat l. 4. Tr. 5. c. 9.* Nam 1. ad talem Obedientiam cū sit opus Deo gratum, Religiosus voto se obstringere potest. 2. probabile est, in quibusdam Ordinibus, ubi accuratior disciplina est, cum tali intentione Votum Obedientiæ nuncupari.

cupati 3. Superiores irritare possunt Vo-
ta de actibus merè internis. Vnde colligi-
tur, eos habere potestatem gubernativam
in Actus merè internos. Denique non raro
iniunguntur Orationes ad intentionem
Superioris, quæ intentio merè interna
est. Idem Suarez. 3. de Rel. l. 10. c. 9. addens
non expedire, docet, ut sub obligatione
peccatiles actus imperentur. Nam ne-
que de observatione, & transgressione il-
lorum Superior cognoscere potest: neque
ad studium perfectionis in quo versantur
religiosi, multum proderit.

VII. Quando regula sub peccato obli-
gat, transgressio illius est contra Votum
obedientiæ, & sacrilega, ut colligitur ex
Clem. Ex vi de verb. sign. §. Declaramus.
Ratio. quia Voventes obedientiam
obligant se ad observationem
Regulæ secundum intentionem Aucto-
ris, quæ, ut suppono, fuit ad mortale pec-
catum obligare. Quod si actus præceptus
etiã lege divina, vel ecclesiastica impe-
retur, duplicis peccati reus fit transgres-
sor, contra Obedientiam videlicet, & cõ-
tra virtutem, cuius intuitu opus iniungi-
tur. In dubio tamen præsumi potest, Re-
gulam non præcipere sub mortali pecca-
to, sed commonetacere de eo, quod fa-
ciendum est. S. Thom. 22. Q. 88. ar. 5 ad 3.
Lect. l. 2. c. 46. D. 6. Sanchez l. 4. Mor. c. 11. To-
let. l. 8. c. 16.

VIII. Cùm Regula secundum inten-
tionem Auctoris non obligat ad pecca-
tum, nemo peccat contra Virtutem obe-
dientiæ, eam non observando: quia Voti
huius materia non est quælibet, sed sub
gravi obligatione præcepta. Nihilominus
reatum pœnæ inducit, quam si iniungat
Superior cum intentione obligationis sub

peccato, omittens haud dubiè peccat: A-
liàs minime. Sanchez l. 6. Mor. c. 2. n. 13 Con-
fessor. Huius generis Regulæ Societatis
nostræ sunt, de quibus S. Ignatius par. 4.
Const. c. 5. ait, non posse obligationem ad
peccatum mortale aut Veniale inducere,
nisi Superior in nomine D. N. Iesu Chri-
sti, vel in Virtute obedientiæ iuberet. Ni-
hilominus propter illarum transgressio-
nem pœnam esse subeundam monet par.
3. c. 1. ci. fin. Suar. IV. l. 1. c. 2. Idem videtur
usitatum in Ordine S. Dominici. Idem de
Regula S. Benedicti, S. Augustini, & Ter-
tiorum S. Francisci in communitate v-
ventium Caramuel affirmat in Comm. in
Reg. S. Benedicti. Hinc verò dubium enas-
citur, An nullum omninò peccatum sit,
aliquam ex prædictis regulis transgredi?
Respondet Paulus Layman l. 4. Tr. 5. c. 9.
n. 8 cum S. Thoma, Valentia, Vasquez &
Sanchez. l. ci. 1. Si quis bona fide id faciat.
V. g. loquatur cum socio suo, ut illum cõ-
foletur, non peccare, paratum tamen esse
debere ad subeundam pœnam. Quod fan-
tè mirum. Quomodo enim talis regula,
de non loquendo scilicet, obligabit me
ad omittendum actum Charitatis, quem
hic & nunc necessariò exercendum esse
iudico? Dixerim igitur, in tali casu regu-
lam silentii non obligare, nec ab eo vio-
lari, qui mœstum consolatur. Nunquam
enim eiusmodi regulæ obligant, quando
cum alia maioris pretii lege concurrunt.
Nulli charitas, charitati omnia cedunt. Il-
lud verum est, quod citatus Auctor mo-
net. peccare minimum venialiter, qui ani-
mi torpore, aut negligentia regulam vio-
lant: item qui propter inordinatum affe-
ctum delinquant. Ratio enim non per-
mittit absque ratione, & iusta causa age-

re, vel omittere aliquid eorum, quæ uniuscuiusque professioni, ac Statui propria sunt. Fieri etiam potest, ut mortaliter peccet, qui liberè & inordinariè iam quasi consuetudine firmata regulæ præcepta transgreditur, quia vehementer turbat disciplinam religiosam, & exponit se periculo totius Vocationis amittendæ. *Valent. to. 3. D. 10 p. 4. Pun. 5. Suar. 3. de Relig. l. 10. c. 7. Lud. ponte de perf. To. 3. Tr. 6. c. 8. Silv. V. Religio §. 1. n. 8.*

IX. Licet aliquis vovisset omnia, & singula, quæ in Regula continentur, servare, non peccabit graviter in singulis à se neglectis, & prætermisissis. In Regula enim continentur magna, & parva, magis & minus necessaria, vel utilia. Illorum ergò, quæ minima in se sunt, & ut minima à plerisque æstimantur, non potest esse lethali transgressio, quamvis Voto vel iuramento promissa sit: siquidem in nullius hominis arbitrio est vel per legem communem multis impositam, vel privatam sibi soli indictam in re non magna magnam obligationem ponere. Tantummodò ea, inquit *Caramuel n. 96.* sub gravi obligatione custodire teneor, quæ in doctorum opinione iudicantur magna; qualia sunt ieiunium, & officium divinum: ad ea autè, quæ sunt materia parva, teneor quidem ratione voti, sed tantùm sub veniali: quia quando voveo aliqua parva, non teneor sub culpa gravi adimplere votum. Hæc doctrina expresse est *Soti de iust. l. 7. q. 2. art. 1. Aragon 22 q. 88. Ioann. de la cruz in Dir. Par. 1. pro. 2. Ar. 2. Dub. 4. Villalobos in sum To. 2. tr. ct. 34. Diff. 3 n. 3. Sanch. in sum. l. 4. c. 12. n. 16. Tanner. 22. D. 5. D. 3. Ita Caramuel Comm. in Reg. S. Bened. nu. 96. Graff l. 3. c. 25.*

X. Si quæras, Unde cognoscatur, hanc vel illam Regulam graviter, & sub mortali peccato obligare, id non minimi laboris & iudicii forebor esse. Attendendū igitur ad hæc tria. 1. an sit materia Voti alic. substantialis. 2. An sit valde necessaria. 3. An illis verbis concepta, & proposita, quæ in legibus, & præceptis gravem obligationem significant, quemadmodum latius explicat. *Suar. IV. de Rel. lib. 1. c. 3. Verùm hic meminerit Religiosus, Obedientiam, quæ non nisi necessitati deservit valde imperfectam esse, quemadmodum, S. Bern. in l. de Dispens. & præcepto c. 9. dicit, causâ additâ. Nam, inquit, perfecta obedientia legem nescit, terminis non arctatur, neque contenta angustiis professionis largiori voluntate fertur in altitudinem charitatis, & ad omne, quod iniungitur, spontanea, vigore liberalis alacrisq; animi modum non considerans, in infinitam libertatem extèditur. Ita S. Bern. Talis obedientiæ 7. gradus numerantur, seu proprietates. Prima est obedire promptè & libenter. Secunda obedire simpliciter, submittendo iudicium proprium Superiori. Tertia obedire Hilariter. Quarta obedire humiliter. Quinta obedire viriliter, & constanter. Sexta, obedire in differenter. Septima obedire perseveranter. Hæc omnia exemplo Abrahæ copiosius exponit *Corn à lapido in c. 12. Gen. quem lege.**

§. IX.

Satisfit Dubiis.

DVB. I. An Præpositus Generalis cum Capitulo, seu Congregatione legem aliquam, vel Constitutionem ferre queat, quæ sub prima Ordinis Regula nec explicite,

ante, nec implicite continetur?

Affirmat *Glossa in c. Periculoso. de sta. Regul. in 6. & in Reg. Quod omnes. de Reg. in 6. Innoc. c. super eo ibid. Abb. nu. 6. de regular. & plures alii, quorum fundamentum videtur esse, quod Religiosus proprium velle non habet, postquam obedientiæ voto se in Prælati manus tradidit. Contrarium docent, tum antiqui, tum recentes DD, magno numero, & auctoritate.*

Ratio. Religiosus non ita tradidit voluntatem suam in manus Prælati, ut quidlibet ipsi iniungere queat. Fieri tamen potest, ut omnes simul congregati unanimi consensu statuant aliquid ultra, vel supra primam Regulam, in quo eventu haud dubiè nova obligatio nascitur, sed nõ imposta nisi volentibus, & consentientibus. Illi autem, qui post eiusmodi novum Statutum Ordinem assumunt, si Regula antiqua illis tantum proponatur, ad eam solam obligati erunt, quia illam solam profitentur. *Silv. Armilla Vasq. 12 Tom. 11. D. 154. Salas Q. 95. D. 8. S. 1. 2. Suar. 14. de Relig. l. 2. c. 8. Laym. l. 4. Tract. 5. c. 9. Sanch. l. 9. Mor. c. 2. n. 18.*

DVB. 2. An qui professus est eo tempore, quo regularum observatio longa defuetudine iacebat, eandem iuxta primam institutionem servandam cogi possit? *Abbas c. super eo de Regular. eumque secutus Silv. V. Religio 3. Q. 12. respondet, si non habuit animum obligandi se, nisi ad Regulam, prout nunc servatur, quoad Deum, siue in conscientia obligandum non esse ad primam Regulam. Potest enim cogitare, & præsumere rationabiliter laxationem illam ex certis causis promanasse. Unde non prius obligatur ad reformationem,*

quàm ea legitimè facta sit. *Laym. l. cit. nu. 12. Verùm occurrit, quod etiam Raymundus movet, quemlibet Ordinis alumnus obligare se ad id, non quod actu fieri certum, sed quod secundum institutionem fieri debet, maximè si sciat, quænam observanda sint. Dicendum nihilominus, si nõ expressit in professione sua aliud, quàm se amplecti eum modum vivendi, quem invenit in suo ingressu, cogi ulterius nõ posse. In dubio tamen contra illum iudicabitur præsertim in foro externo.*

At, *inquis*, quid si necessaria iudicetur reformatio, tum propter periculum ruinæ totalis, tum propter scandala, quæ vitæ, morumque dissolutio purit?

R. In cuiusmodi casu superioris institueret reformationem tenentur, & eam inferiores seu subditò acceptare. Hoc enim universalem omnes implicite profitentur, aut certe profiteri debent, quod vivere velint secundum consilia evangelica servando Paupertatem, Castitatem & Obedientiã, quæ tanquam media necessaria sunt, ad perfectionem consequendam. *Az. 1. l. 13. c. 11. Q. 19. Sanch. l. cit. c. 2. Layman. nu. 13. Moscon l. 1. Par. 4. c. 3.*

DVB. 3. Quando Religiosus mortaliter peccet contra Obedientiã?

R. in 4. casibus. 1. cum facit contra id, quod Superior præcipit conformiter Regulæ, quam vovit, & ad unum ex tribus Votis pertinet, vel non parum ad salutem, ac vitam æternam confert. Tunc enim materia gravis esse censetur. 2. cum non facit, quod Prælati mandat in virtute Sanctæ Obedientiæ, aut verbis æquivalentibus, aut sub pœna, quæ nõ nisi peccato mortali debetur. 3. Cum peccat ex contemptu (tam in levibus, quàm in gravi-
vibus)

vibus: quia scilicet non vult subesse, vel ut ostendat se ad obediendum non teneri. Hæc enim iniuria gravis esse censetur, illata Superiori, & Ordini. Denique cum nullam omnino habet intentionem tendendi ad perfectionem. In hoc enim elucet quædam quasi Apostasia à Statu Religionis, cuius intrinsecus finis esse debet non quidem actu perfectum esse, sed ad id conari per observantiam regularem. *S. Tho. 22. Q. 156. ar. 2. & 9. Navar. c. 23. n. 35. Roderic. III. q. 19. Reginald l. 18. c. 27. n. 391. Umberto in Reg. S. Bened. c. 29. Alv. Pelag. l. 2. de plan. Eccl. artic. 70. Caram. in Reg. S. Ben. n. 701. & seq.*

DVB. 4. An, & quomodo peccet Rel. professus nõ gestãdo habitũ Ordinis sui?

R. in c. *Vt periculosa. Ne clerici vel Monachi in 6 Bonifacius VIII.* ita loquitur. *Vt periculosa religiosis evagandi materia subtrahatur, districtius inhibemus, ne de cætero aliquis quæcunq; religionẽ tacitẽ, vel expressẽ professus, in scholis vel alibi temere habitũ religionis suæ dimittat. Et post pauca.* Si quis autẽ horum temerarius violator extiterit excommunicationis incurrat sententiã ipso facto. Ex quibus verbis colliguntur 1. dimittentes habitũ religionis suæ peccare mortaliter, aliàs non inciderent in excommunicationem latæ sententiæ. 2. non peccare mortaliter, nec incurrere excommunicationẽ, si exuãt quidẽ habitum, sed *Non temerẽ*, id est, ex iusta aliqua, & rationabili causa ut ex g. melius currat, laboret, vel dormiat. 3. nec sufficere ad pecc. & excom. contrahendam, si occultẽ dimittat habitum, non vagetur, aut prodeat in conspectum hominum absque habitu, quod indicat scopus prohibitionis, & verba illa, *ut evagandi mate-*

ria subtrahatur. 4. peccare tamen, qui sic occultat habitũ, ut à videntibus nõ possit discerni, an Religiosus an secularis sit. 5. an excommunicationẽ incurrat, qui exstirpi causa, puta, prædationis, aut fornicationis causa habitum dimittit ad breve tempus, iterumq; resumat, dubitari potest? *Affirmant Paludanus, & Antonius.* Quid enim magis temerarium est, quàm peccandi causa deponere habitum, cuius gestatio retrahit à libertate peccandi? Negant nihilominus *Silv. & Navar. quibus assent. Az. 1. l. 12. c. 17. p. 9.* quia tales non dimittunt eo animo habitum, ut vagentur: quasi verò literam magis, quàm sensum legis attendere oporteat. Qui occultant habitum, ne agnoscantur, esse irregulares, excommunicantur ut supra diximus, multò magis, qui abiiciunt, ut expediti sint ad malè operandum *V. Barb. in c. cit. Sanch. l. 6. Mor. c. 8. Roderic. Tom. 2. p. 77. ar. 6.*

No. quamvis non peccant contra hanc Decretalẽ, qui nõ temere exuunt habitũ, contra alia tamen præcepta peccaturos, si ex levitate, aut causa nõ multum necessaria exuant: maxime si scandalũ accedat.

DVB. 5. Quot malitiæ sint in actu inobedientiæ hominis religiosi?

Omninò plures esse videntur. Nam 1. peccat contra obedientiam. 2. contra fidem datam Prælato, & Religioni. 3. violat iustitiam, lædendo per traditionem sui ius acquisitum Ordini. 4. contra illam Virtutem peccat, ad quam actus præceptus pertinet. V. g. temperantiam, si ieiuniam non servet. E contra unum & simplex peccatum esse docet *Sotus l. 7. de iust. c. 2. art. 3.* quia licet Prælati obsequium constituerit in genere obedientiæ, non tamen nisi per Votum. Non enim obedi-

tiam

riam Prælato voves, sed Deo, quod eris Prælato obediens.

R. Religiosus violando præceptum Obedientiæ communiter peccat cõtra duas Virtutes, Religionem scilicet, propter Votum, & iustitiam propter traditionem, quæ se Superiori & Ordini obstrinxit. *Suar. 111. de Relig. l. 10 c. 6.* Est igitur in tali peccato malitia sacrilegij, quod omnes fatentur, quia contra Votum agitur. Est simul contra iustitiam, quia inter Prælatum, & Religiosum necessariò intervenit Contractus quidam utrimque obligans, Religiosum quidem ut Ordini serviat, Prælatum verò, ut tanquam membrum Congregationis suæ habeat, præstando illi necessaria secundum Ordinis sui legem, & consuetudinem. Vnde liquet, reitiam quoque malitiam accedere posse. Vt si Superior tanquam Legislator actum præceptum constituat in materia Virtutis, ad quã per se pertinet, v.g. iniungendo ieiunium Feria 6. ut temperantiam exerceas. In hoc eventu qui inobediens est, contra temperantiam peccat: quod non fiet tamen, si secundum communem modum imperandi tale ieiunium indicatur. *Vasq. Disp. 98. c. 3. Anton. Perez. in Reg. S. Ben. c. 5. n. 22.*

DVB. 6. An religiosi per obedientiæ votum Summo Pontifici obligati sint?

R. Cum summus Pontifex omnium Ordinum supremus Prælatus sit, omnes religiosos, quemadmodum immediatè subiecti sunt Prælato suo, mediatè verò Ordinis totius Generali, ita subiectos esse summo Pontifici, qui quemlibet illorũ transferre potest, & vel dignitate aliqua exornare, vel præficere alicui loco, conventui, vel etiam Ordini. Hoc enim bona Ecclesiæ gubernatio, & animarũ salus requirit.

Vnde multos ex diversis Ordinibus videmus assumptos vel episcopatus præesse, vel in aliis officiis ecclesiæ deservire. Quamobrem *Rodericus. l. 1. Q. 17 ar. 7.* de fide esse pronunciat, quod summus Pontifex in Ecclesia sit supremus Prælatus, cui iure divino cuncti obedere teneantur. Infert deinde, quod potestas Prælatis data non sit independens, sed cõstræcti, & restringi à summo Pontifice posse. Idem *Roder. 3. Q. 21 ar. 8.* docet, Religiosos à summo Pontifice cogi posse, ut ad infideles se conferant, evangelium annuncient, eosque etiã episcopatu suscepto gubernent. Idem *To. 14. tit. 2. c. 14.* probat in omnes omnino, & maximè ecclesiasticos Papam habere summam potestatem. *Mosconius verò l. 1. Par. 1. c. 1.* contrarium docenteshæreticos esse pronunciat. *V. Bellar. l. 1. de Pontif. c. 12 & l. 2. c. 15. Laym. l. 1. Tr. 4. c. 6. §. 1. & in Defend. infra c. 2 p. 50.*

DVB. 7. An Religiosi episcopis subiecti sint?

R. *Silv. Q. 10.* cum distinctione, in iis quæ ordinis propria sunt, Prælato subesse: in aliis verò quæ disciplinam ecclesiasticam concernunt, magis Episcopo obediendum esse. In eundem sensum loquitur. *Rod. To. 11. Q. 64. Suar. 3. l. 16. c. 11. n. 4. infra §. 12 n. 4.*

D. 8. An Votum Obedientiæ admittat dispensationem. ita, ut maneat quis Religiosus, sed absque Voto obedientiæ, quo alicui Prælato sublit?

R. *neg. c. Cum ad monast. de Statu Mon. & comm. sen. DD.* quia Votum illud de essentia status religiosi est. Quo sensu etiam *S. Tho. 2. 2. q. 86 art. 8.* Papam negat dispensare posse cum aliquo Religioso, ut nulli Prælato teneatur obedire. His tamen non

E c obstar-

obstantibus fieri potest, ut partialiter, seu secundum quid cum Religioso dispensetur, ut V. g. nõ teneatur obedire in iis, quæ ad studia pertinent, vel curam pauperum, & similia. *V. Suar. III. de Relig. l. 10. c. ult. Roder. To. 1. Q. 24. ar. 1. Barb. in c. Cum ad monast. de statu Mon cum al. quos citat.*

§. X.

De transitu ex uno Ordine in alium.

I. **C**uiuslibet Religioso licet ad Ordinem astrictiorem, transire, quamvis non obtenta à Prælatis suis licentia, modo eam petiverit. *c. Licet de Regular. est. que communis DD. sententia, sed citatum caput exigit, ut zelo sanctioris vitæ fiat. Unde hic dubitatur de pluribus. 1. De Canonicis Regularibus. 2. De Conversis, & Oblatis. 3. De Monialibus. De Canonicis dubium oritur ex c. Mandamus 2. & c. 1. Nullus 19. q. 3. Mandamus, aut Vrbanus II. Papa, ne quis Canonicus regulariter professus, monachus efficiatur. Concilium Eduense sub Greg. VII. Nullus Abbas, vel Monachus canonicos regulares à proposito professionis Canonice revocare, & ad monasticum habitum transibendo, suscipere audeat. Verùm hisce lucem adfert c. Statuimus. Vbi Urbanus II. Abbati S. Ruffini scribit, Statuimus ne professionis Canonice quisquam alicuius levitatis instinctu, vel districtioris religionis obtentu ex eodem elaustru audeat sine patris & totius Congregationis permissione recedere. In vetusto Codice legitur *Sine patris totius Congregat. Quod autem dicitur, non licere sine permissione recedere, intelligendum est iux-**

ta declarationem capitis. Licet de Regularib. Ut nimirum licentia petatur, quam si neget Prælatus, quod non debet, satisfacisse censetur obligationi, & conscientie suæ transurus. Suar. IV. de Rel. 3 c. 8. Conversos, & oblatos ad strictiorem Ordinem migrare posse, quamvis neget Angelica, Taberna, & alii quidam, ex paritate rationis liquet. Nec obitate debet, quod fervorum instar se Ordini manciparunt, quia etiam profesti tradunt se, non tamen insolubiliter, sed secundum mentem, & intellectum Iuris Canonici. c. Non est de Regularib. Roderic. III. Q. 21. artic. 2. Suar. Tom. IV. de Relig. l. 3 c. 10. num. 1.

De Monialibus affirmant, qui post Concilium Triid. scripserunt, multi apud *Barbosam in Comm. ad c. Licet*, qui simul notat, quamvis eiusmodi transitus in casibus à Iure permissis fieri possit auctoritate Episcopi, & superioris, Sacram Congregationem tamen velle, à se ut licentia petatur. Ex quo colligitur, non licere, aut concedi nisi quatuor adiectis conditionibus. *Prima est*, ut antequam exeat, aliud Monasterium sit paratum, in quo benevolè recipiatur. *Secunda*, ut dotem consuetam perfoluat. *Tertia*, ut Spes illi auferatur redeundi ad prius Monasteriũ. *Quarta*, ut translatio fiat comitantibus matronis consanguineis recta via absque diverticulo, ac nullibi pernoctetur, nisi causa hospitii, idque apud honestas personas.

Verùm quid de Prælatis, adeoque ipsis Generalibus dicendum. Non aliud, quam æquè illis, atque aliis licere transitũ ad Ordinem strictiorem, modò licentiam petant. Exempti à Pontifice petent, quocumque ibunt; negante manebunt; alii à suis

fuis Superioribus petere debent. At, *in-quis*, privilegium concessum est quibusdā Ordinibus, ne liceat ad alium Ordinem transire. Prohibetur nimirum transitus, qui temere, & cum notabili iactura Ordinis fieret. Si tamen in aliquo privilegio addatur, non posse quemquam transire non obtenta licentia Prælati, ea omninò impetranda erit: nec facile negabunt Prælati, ne summi Pontificis indignationem incurrant. Et falsum est Glossæ Glossæ, in foro exteriori tantum excusari à peccato, qui ad alium Ordinem abeunt. *Roder. 3. Q. 52. art. 18.*

II. Causæ mutandi Ordinem variæ esse possunt, ut 1. Valetudo, aut debilitas. 2. Naturæ aversio, & horror. 3. odium, vel invidia cohabitantium. 4. Necessitas parentum, cui subveniendum. 5. si quis male, & indignè tractetur, quod à morosis quibusdam Superioribus fieri notat, & vituperat *Rodericus Tomo 3. p. 52. artic. 2.* Denique si infamatus sit, ideoque in perpetuo mæore victurus videatur. Potissima omnium vitæ sanctioris desiderium. *Azor. 1. l. 12. c. 14. Q. 8. Suar. 4. de Rel. l. 3. c. 9 & 11. Roder. l. cit. art. 3. 8. 9. Less. c. 41. D. 13. num. 102. Dsana Par. 3. tr. 2. Resol. 43.*

III. Cùm plures sint, à quo Superiore petenda sit licentia transeundi ad strictiorem Ordinem, non satis liquet. Ac Primò quidem, nisi aliud in Ordine statutum sit, de Monachis loquendo putem, licentiam dare posse etiam Guardianos, Custodes, & his Provinciales, Provincialibus verò ipsum Generalem *Barb. in c. Licet de Regular. Suar. lib. cit. c. 10. num. 29. Silo. V. Religio. §. 4. num. 2.*

In Societate nostra cautum est, ne quis

ad alium Ordinem præterquam Carthusianorum, nisi de expressa licentia Præpositi Generalis, vel summi Pontificis transeat: Aliter facientes excommunicantur. Item si quis obtenta licentia vel ad sæculum redeat, vel laxiorem Ordinem ingressus fuerit, tanquam Apostata puniri potest. *Compend. Prævil. Soc. Iesu. V. Apostata. n. 9 & 10.*

Secundò cùm transitus petitur ab Ordine æquali ad alium æqualem cum legitima causa, licentiam non tantum mediati, sed etià immediati, ut Guardiani, & Priores aliiq̃ Prælati Conventuales de consilio & consensu sui Conventus, præstare possunt. Si verò absque legitima causa petatur, à summo Pontifice impetranda venia erit. *Abb. in c. Non est dubium n. 6.*

Tertiò Idem dicendum, si ad laxiorem Ordinem absque legitima causa transeundum sit, ut post alios *Sanchez docet l. 6. c. 7. nu. 1.* Neque enim in conscientia tutus esse potest Religiosus, qui absque ulla causa Ordinem, & professionem suam mutare cogitat. Quã ob causam nec summus Pontifex eiusmodi licentiam facile dabit.

Quartò Cùm legitima causa subest, etiam Prælatus Papa inferior licentiam dare potest transeundi ad Ordinem laxiorem, licet facilis ad summum Pontificem aditus foret. *Bald. Conf. 131. lib. 1. Tuschus V. Translatio Conclus. 365.* Quod autem dicitur in *Extravag. Viam Ambitiosa & Concilium Tridentinum Sess. 25. cap. 19.* ut nemo Regularis cuiuscunque facultatis vigore transferatur ad Ordinem laxiorem, intelligitur, id non faciendum absque rationabili causa, eiusque discussione, ut olim fiebat. Hinc Congregatio Cardinal. addit, non per-

mittendum esse transitum, nisi cognita causa, & vitæ, ac morum ratione perspecta, idque ex approbatione Capituli. *V. Azor. To. 1. l. 12. c. 14. Q. 8. Diana Par. 3. Tr. 2. Resol. 42.*

IV. In prædicto transitu non attenditur, utra Religio perfectior, sed utra secūdum communem æstimationem arctior, aut rigidior sit. Patet ex verbis *cap. Licet. Vi vitam duceret arctiorem.* Idem *ex c. 1. 20. Q. 4. colligitur, ubi Concil. Triburien. se Virgines sacræ (de viris idem intellige) si pro lucro animæ suæ propter districtiorem vitam ad aliud monasterium pergere disposuerint, ibidemque manere, synodus concedit.* Equidem communi iudicio Carthusianorum Religio strictissima censetur propter solitudinem, silentium, & prolixam psalmodiam: nihilominus Minimi superant, quoad abstinentiam, quia nec ova nec lactinia admittunt. Atque ita Minimorum Ordinem superare Carthusianos quoad rigorem multis probat *Riccus. l. 8. c. 7.* Ac proinde licitum esse Carthusianis, & quibuscunque aliis transire ad Minimos, ut habetur in literis *Iulii II. & Leonis X. Roder. 111. Q. 52. art. 18. & 19.* ubi à Carthusianis ad Prædicatores transitum permitti ex Navarro tradit.

V. Iure speciali prohibetur transitus Ordinum Mendicantium ad Ordines monachorum non Mendicantium, sine expressa licentia Papæ, Carthusia excepta. *Extrav. Ambitiosa quæ est Martini V.* Additur pœna excommunicationis lætæ sententiæ Pontifici reservatæ, quam incurrit tam recipientes, quàm recepti. Imò dispensare non posse Ordinum Mendicantium Prælatos, docet *Rodericus Q.*

52. nu. 15. Voluit enim summus Pontifex conservationem Ordinum Mendicantium stabilire, ut patet ex tenore *Extrav. citata.* Nec ullo modo permittitur transitus ad Clericatum, ut ex eadem *Extrav. & quadam Clement.* quæ est *prima de Regularibus,* constat. Verùm intelligenda sunt hæc omnia non de Novitiis Ordinum, sed solis Professis, excepta Societate Iesu ubi in eiusmodi pati passu incedunt, qui absoluta probatione Vota simplicia emisissent.

DIXI *Carthusia excepta:* quam si peccat quisquam zelo arctioris vitæ, Superiores non modò possunt, sed etiam debent sub peccato mortali licentiam dare. Si absque causa negent, vel tergiversentur, illis omisis licet propositum suum exequi. Quia in re tamen utrumque cum moderatione agendum est, ut latius explicat *Barbosa in c. Ne religiosi & Lessius c. 41. D. 13.* qui simul monet observandum, Si aliquis Mendicantium transeat ad Carthusianos, vel alium Ordinem Mendicantium, etiam cum summi Pontificis licentiâ, inhabilem fieri ad omnes Dignitates, & beneficia intra vel extra Ordinem obtinenda: item ad curam animarum, & ad omnia officia etiam nomine Vicario: catere item loco, voce activa, & passiva in Capitulo, ut patet ex *Clem. prima.* Denique generatim omnes Religiosos translatos ad alium Ordinem etiã arctiorem esse incapaces beneficiorum sæcularium, quamvis curata sint, debereque perpetuò manere in claustris sub obedientia Prælati. Ita *Conc. Trid. statuit Sess. 14. c. 11.* Vbi tamen Congregatio declarat, omnes cuiuscunque religionis translatos legitime ad Carthusianos, posse a-

pud

ad illos Priores in Claustro, & extra illud procuratores fieri: Item à Prælati licentiam dari posse translato standi ad modicum tempus extra Claustrum causa prædicationis, vel audiendi confessiones Quæ in re ut faciem, & benignum se præbeat superior, injuncti muneris obligatio suadet, quæ non est austeritatis, sed charitatis. *V. Anton. Perez. in Reg. S. Bened. c. 64.*

VI. Translatus ad alium Ordinem in eo debet præmissio probationis tempore de novo professionem edere. *Barb. in c. Licet. & Conc. Tr. Sess. 25. c. 16.* Cùm enim Ordinis novi, bonis ac privilegiis frui velit, ea præstare debet, quæ eum possunt capacem reddere Idem dicendum de illo, qui translatus est, ut Prælati fiat. Unde sequitur, ut simili modo locum postremum in Choro, & Capitulo occupet, ne aliis Prælati in superbiam, & laqueum diaboli incidat.

VII. Bona temporalia primo Monasterio manebunt, ne quidem usufructu excepto: quæ verò in posterum lucrabitur, posteriori cedent *Navar. in c. non dicitur. 12. q. 2. & alia ab Azorio, & Barb. citati. quin etiam Navar. cenlet, Religiosum ita translatum ne quidem deferre secum posse, quæ vel perdonationem vel propriam industriam acquisivit: quia licet ejusmodi transitus à Jure permittitur, sine damno Ordinis, & Monasterii fieri debet. Quod manu scripta attinet melius cum Valero sentit Diana conferre secum posse, ut libros quoque à se compositos, quia sunt proprii ingenii, & laboris fructus: nisi particulari aliquo statuto prohibeatur. *Tuschus V. Monachus Concl. 322.**

VIII. Qui vel non recipitur in alio Or-

dine, vel ante professionem dimittitur, redire & recipi debet à priori Ordine, quia nõ est dimissus simpliciter, sed sub conditione, ut alium Ordinem ingrediat: Non rediens pro Apostata habendus est. *Silv. V. Religio IV. q. 5. Miranda t. 1. q. 31. art. 18. Sanchez. l. 6. c. 7. n. 30.*

§ XI.

De ejectis & fugitivis.

I. **M**Os olim fuit, improbos & incorrigibiles Monachos ejiciendi ex Monasterio, ut tali ignominia, & consociatis illi ærumnis emendati ad bonam mentem cum filio prodigo redirent. Hunc morem antiqui Canones non damnant, ut videre est in *c. ult. de Regular. & c. Cùm ad Monasterium. de statu Monach. Hieron. rela. in c. Resecanda. 24. p. 3. Resecandæ, inquit, sunt putridæ carnes, & scabiosa ovis à caulis repellenda. V. Caram. in Reg. S. Bened. disp. 136. n. 1758. At Congregatio Conc. Trid. Sess. 5. c. 14. Declar. n. 3. aliter statuit, prohibens, ne in posterum regularium quisquam ejiciatur à Monasterio, etiam si sit incorrigibilis: sed peccantes à Superioribus ignominia carceris castigentur, & acrius etiam, si opus fuerit, pro modo delictorum puniantur. Paulo aliter Congregatio Regularium An. 1624. ejici posse, qui verè incorrigibiles sunt, servatis conditionibus illis, quas in Bullario Urbani VIII. reperies. Hæc ubique si observarentur minor esset vagabundorum fratrum numerus, cessarentque innumera quæstiones, quæ propter id genus ejectos, & fugitivos Monachos moveri solent. *Perez. in Reg. S. Bened.**

8 *Bened. c. 28. n. 12. S. Bonav. in Reg. S. Franc. c. 14. Vmbert. in Reg. S. Aug. c. 99. Turrecr. in Reg. S. Bened. tract. 88. summ. Aug. Silv. Tabion. Armilla.*

II. Causæ ejiciendi tres sunt *Prima*, nolle corrigi, quam solam in Jure exprimi putat *Lesius c. 41. D. 14. Secunda*, crimen, cui in Ordine talis poena decernitur, velex quo timetur infamia. *Tertia* obtinuisse aliquod impedimentum Ordini essenziale, vel aliàs grave. Monet *Barb. in c. ad monasterium* ultra incorrigibilitatem requiri, ut defectus non solum innotescat fratribus, sed etiam sæcularibus. Hisce causis cessantibus, si Ordo professum aliquem ejecerit, contra justitiam peccat, teneturque quamprimùm revocare, nisi aliud particularia statuta velint. Nam ut supra diximus, contractus inter Prælatum, & subditum id exigit, ut quemadmodum sponte sua deserere Monasterium non potest professus, ita nec invitatus ab eo separari. Nondum professi, sed votis simplicibus tantùm ligati, ut in Societate nostra, dimitti possunt nullo crimine patrato, sed quia minus aliquando utiles, & commodi futuri existimantur. Nec injuriæ periculum est, quia cum tali conditione ad vota simplicia admittuntur. *V. Azor. l. 1. c. 26. q. 3.*

III. Religiosus justa de causa ejectus non liberatur ab observatione Regularum Ordinis sui, & votorum essentialium. Ita communiter DD. aliàs non modicum lucrum ex improbitate sua acquireret in ruinam animæ suæ. De Paupertate potissima difficultas est, cum à suis desertus comparare sibi necessaria debeat. Communior opinio est, non acquirere ullius rei dominium, sed usum

tantùm. Aliqui tamen cum Molina plenioram quandam licentiam tribuunt, etiam in usus illicitos validè expendendi, ita ut accipiens retinere possit, idque usu receptum esse etiam *Lesius, Sanchez* fatetur. Cui ergò, *inquis*, dominium acquiritur? Aliqui cum Layman acquiri Ecclesiæ Diocesanæ putant, si inibi beneficium habeat, vel Romanæ, si beneficio caret. Cùm enim à Monasterio ejectus sit, nihil cum illo amplius commune habet. Alii è contra Monasterio acquiri volunt, eò quòd æquum non sit, illud privari jure suo, quod ante ejectionem habebat. Nec Monasterio, nec ulli alteri acquiri dominium tradit *Barbof. allegans motum proprium Gregor. XIII.* Officii nostri, quo statuitur, bona omnia per ejectos undecunque acquisita pertinere ad Cameram Apostolicam, si moriantur extra Monasterium. *Dixi*, Non liberari ab observatione Regularum, & votorum essentialium: quod intelligendum de iis, quæ non repugnant statui, in quo nunc vivit. Neque enim eadem jejunia, eisdem dies festos, & similia observare potest. Quod habitum atinet, si illo privati ejecti sunt, deferre non tenentur. Reliquorum obligatio non tam extincta, quàm suspensa censetur. Idem de obedientia dicendum, quamvis aliqui cum Soto omninò liberos pronunciant. *Navarrus* dicit incidere in manus Episcoporum, quibus obedire debeant. *V. Dominic. Soto l. 7. de iust. quest. 1. art. 1. Roderic. Tomo 1. quest. 30. art. 20. Caramuel. in Reg. S. Bened. num. 1759.*

IV. Qui ejectus est in conscientia tenetur emendare se, & conniti, ut in Ordinem suum restitatur. Nam ut diximus

mus num præced. obligatus manet ad Regulam & observationem Votorum essentialium. Media igitur adhibere debet, quibus iuuetur, quod nullibi melius, quam in Monasterio suo obtinebit. Contrarium nihilominus Navarro placuit, & aliis quibusdam, qui existimant tuta conscientia in sæculo manere posse, nec ullum confessarium in foro interno, nec Episcopum in externo ad reditum cogere posse, eò quòd iustæ sententiæ de sua ejectione conformare se possit: quæ ratio aliquid concluderet, si sententia, ut à superioribus fertur, non includeret tacitam conditionem, ut ejectus agnoscat culpam suam, & de emendatione ac reditu laboret. *Sanchez l. 6. Mor. c. 9. Laym. l. 4. tract. 5. c. 13.*

V. Dubitant aliqui, an si emendatus videatur, qui ejectus erat, Monasterium, vel Ordo revocare illum, aut saltem recipere ultraò redeuntem debeat? Pro affirmativa parte aliqui allegant *c. de Regular.* ubi Prælati iubentur fugitivos, & ejectos requirere, ac recipere: si autem reverti noluerint, excommunicare. Verùm Navarrus intelligi vult de ejectis injustè, vel inordinatè, vel saltem non per sententiam definitivam. Alii Decretam illam non usum antiquatum dicunt. Nam de fugitivis, & ejectis restituendis hodie nulla cura est. Pro resolutione dicendum est. 1. Eum, qui per iustam sententiam perpetuo quasi exilio damnatus est, non tenetur Ordo repetere, aut recipere: nec ipse ad redeundum obligatur. Talis enim pœna, & condemnatio non excedit gravitatem delicti, cuius causa præscriptus est. 2. Si non est simpliciter, & absque spe redeundi di-

missus, repeti & restitui potest, si nullum inde scandalum, & damnum metuatur. De fugitivis & apostatis idem affirmat. *Roder. l. 9. art. 5. citat q. c. à nobis de Apost.* in quo tamen nihil aliud statuitur, quam Apostatas nolentes habitum recipere, carceris inclusione compelli posse. At, *inquir.* posito ejectum ab Ordine repeti, teneturne obedire? Non videtur, si absolutè proscribitur est. Atque ita sentit *Navarr. Az. r. & alii plures. Barb.* verò in *c. licet*, probabilius iudicat, quomodocunque ejecti sint, teneri, atque ad id cogi posse: quandoquidem aliud nihil per ejusmodi revocationem quæri præsumitur, quam ut in tranquillo salutis portu collocetur.

VI. Si nulla spes redeundi sit, potest ejectus in sæculo commorari, & habitum Clericali uti. Ita *Federicum* consulere *Rodericus* asserit *q. 30. art. 21.* & merito. Nam ex dictis constat, non teneri ad habitum, quo semel privatus est: multò minùs alium Ordinem ingredi, quia nullum hujus obligationis fundamentum apparet. Adde, quòd ejusmodi ejecti infames sint, & quodammodo sæculares reputantur. Unde sequitur, eos sibi, quoad possunt, de genere & modo vivendi providere posse. *Navarr. Comm. 2. de Regul. n. 36. Azor. l. 1. c. 16. q. 6. Perez. in Reg. S. Benedicti c. 29.*

VII. Qui ejectus est cum onere alium Ordinem assumendi, si accepter, ingredi tenetur, vel impetrare regressum. Addit *Layman. l. 4. tract. 5. c. 13. n. 9.* cogi etiam posse ejectos, ut emendati ad monasteria sua redeant, vel ad alium Ordinem transeant. Quamvis enim absolutè loquendo, nemo cogi possit ad profitèdum in aliquo

aliquo Ordine, potest tamen sub conditione, si ad Ordinem semel professum reverti nolit. Etenim tales plerumque non sine magno salutis suæ periculo, & scandalo sæcularium foris agunt, in iis præsertim locis, ubi mixti Catholicis hæretici reperiuntur, ut merito abstrahi, & ad priorem statum compelli debeant.

VIII. Quod Moniales attinet, quamvis incorrigibilis aliqua foret, non esse ejiciendam è Monasterio vel Ordine, sed vel in Monasterio, ubi deliquit, puniendam, vel ad aliud Monasterium transferendam. Probat *Barb. in c. ne religiosi. de Regul. & Constit. Urbani IV. quam etiam Rodericus allegat q. 49. art. 7.* quæ Constitutio quoad hoc, neque per *Constit. Pii V. Con. Trid.* licet strictiora sint, videtur revocata iudicio *Roderici loc. cit. & Lud. Miranda de Monial. q. 3. art. 2.* eamque sententiam Rota quoque secuta est in una *Ullixbonensi. Monasterii 19. Novemb. Anno 1625.* quemadmodum allegat *Tambur. de jure Abb. Tomo I. disp. 15. q. 12. Sanch. rament. l. 6. Moral. c. 9. n. 6.* contrarium firmare nititur, motus inde potissimum, quod omnes rationes pro ejectione Monachorum afferri solitæ eandem vim in monialibus habeant, & Moniales non strictius, quam Monachi Religionis votis obligentur, nec præceptum clauræ illas liget, nisi quamdiu in Monasteriis detinentur; sicut nec dilatio habitus quoscunque Religiosos, nisi eo tempore. Nec quisquam Doctorum reperitur, qui fateatur licitam esse Religiosi incorrigibilis ejectionem, & discrimen in hoc constituat. Ita ferè citatus *Sanchez*, addens prudenter, in praxi consultum non esse, ut Monialem, quæ incorrigibilis ap-

paret, ex Monasterio dimittat, seu proscribat Prælatus absque consensu Papæ, aut Legati illius, tum quia res ab Ecclesiæ moribus aliena est, adeoque scandalum facile pareret: tum quia ansam libertatis inde sumerent, quæ Religiosæ disciplinæ odio reditum in Ægyptum appeteret, seque incorrigibilium numero ascribi paterentur. In Monasterio igitur, ubi deliquerunt, coarctandæ sunt; vel certè in aliud, si emendationis aliqua spes est, transferendæ. Quod ultimum in Monachis quoque faciendum suadet *Caramuel in Reg. S. Bened. n. 1760.* velletque in concedendis dimissioris faciles & benigne esse Superiores.

§. XII.

De Apostatis.

I. **O**Mnis Apostata fugitivus est, sed non omnis fugitivus Apostata. Fieri enim potest, ut fugiat animo redeundi. Apostata igitur ille dicitur, qui sponte sua Ordinem & Monasterium deserit, animo valedicendi professioni, & instituto: quod aliquando contingit retento habitu, interdum, & crebrius dimisso, nunquam resumendo. *Bern. Diaz c. 112. Armilla. V. Apostasia. num. 6. Roderic. quest. 30 art. 1.* Sic describit Apostatam. *Est religiosus expressè, vel tacitè professus, qui deserit religionem, quam professus est, sine transitu ad aliam, cum animo non revertendi ad suam.* Addit art. 2. eos, qui habitum occultè gestant, quod denuò à *Concil. Trident. prohibitum est sess. 25 cap. 19.* Secundum decisionem Rotæ esse quidem excommunicatos, non ta-

men Apostatas, nisi improprie loquaris. *Angel. Sylv. Tabien. Rosella. Zerola. Sa. V. Religio ci. fin.*

II. Apostata, qui habitum dimittit, excommunicatus est: imò qui temere dimittit habitum, alio quam apostatandi animo. *c. ut periculosa. ne Clerici, vel Monachi in 6.* Non esse excommunicatos, qui licet Ordinem deferant, habitum tamen retinent, *Lesius cap. 41. D. 15. & Graff. l. 3. c. 26. num. 10. cum pluribus aliis. censet, quia in cit. c. ut periculosa non excommunicantur, nisi qui temere habitum dimittunt, nihilominus excommunicari posse, & carcere puniri. Azor. è contra l. 12. c. 16. quest. 6* probabilius iudicat ipso facto excommunicationem incurrere, quamvis habitus non dimittatur, argumento sumpto ex verbis citati capituli *ut periculosa religiosi evagandi occasio subtrahatur.* Idem *quest. 8.* notat, non excommunicari, qui ex rationabili causa habitum exuunt, puta lavandi, aut ludendi causa: neque si ad breve tempus furandi, aut fornicandi causa docet *Navar. c. 27. num. 131. Silv. V. Excomm. IX. Casu 24. Diana par. 3. tract. 2. resol. 115. V. Azor. Tom. I. l. 12. cap. 17. quest. 9. Tuschus Concl. 424.*

III. In cap. à nobis de Apost. præcipitur, ut in carcerem detrudantur Apostatae, si minis & blanditiis induci non possint, ut habitum resumant, ibique pure affligantur, ita ut solummodo illis vita relinquatur, donec resipiscant. Si quis in apostasia Ordinem aliquem sacrum susceperit (quo nomine non continentur minores) quamvis Abbati suo reconciliatus fuerit, prohibetur exercere illum *c. Consultationi de Apost. Consultationi*

tuz ait *Honorius Papa*, respondemus quod Monachus aliquem sacrum Ordinem in apostasia suscipiens, quantumlibet suo fuerit reconciliatus Abbati, & receperit poenitentiam, absque dispensatione Romani Pontificis ministrare non poterit in ordine sic suscepto. Nam quia in excommunicatione ordinem suscepit, irregularis factus est. *Henr. in Summâ l. 13. c. 39. Suarez Tom. IV. Disp. 10. Sect. 1. num. 5* Ab hoc ergò vinculo quamdiu liberatus non est, in suscepto ordine ministrare non debet. *Graff. loc. cit. n. 19.*

IV. Bona per Apostatam acquisita iuste, & non obnoxia restitutioni ad Monasterium è quo discessit, pertinent, eaque secum deferre tenetur, quando redit. Neque enim per inobedientiam ipsius, & fugam Monasterium amisit jus per ipsius professionem acquisitum. Idem dicendum de bonis, quæ illicitè comparavit, v. g. per negotiationem Religiosis prohibitam. Quo in genere *Navar.* refert in India quendam ad viginti millia ducatorum esse lucratum. Nec obstat *Pii IV. Constitutio*, quæ jubet ad Camera Apostolicam deferri bona à Clericis tam Regularibus, quam secularibus per illicitam negotiationem, vel aliàs contra sacros Canones acquisita, quia ut fuse declarat *Suarus IV. de Relig. l. 3. c. 3.* cum lex illa pœnalis sit, Clericorum nomine Monachos non comprehendit. Adde, quamvis comprehenderet Monachos, ante sententiam latam Camera Apostolicæ non sunt inferenda. Poterit igitur Monasterio tradere, à quo post mortem Apostatae si Camera Apostolica exigat, Prælati, quod iustum fuerit, de ejusmodi bonis, faciat.

Ff

Panorm.

Panorm. in c. ult. de Regul. Item c. Abb. 18. q. 2. Az. l. 1. 2. c. 16. q. 8. Laym. l. 5. tr. 5. c. 13.

V. Dubium est, de cooperantibus ad fugam, & Apostasiam religiosi, quomodo peccent, & obnoxii fiant restitutioni? Constat peccare omnes, qui consulunt, impellunt, juvant, aut celant fugientem: eos item, qui recipiunt, aut fovent, vel alio modo cooperantur, nisi fortè amicitia causâ protegant illum. De restitutione potissima Difficultas est.

R. Igitur 1. qui Religiosum aliquè quocunq; modo inducit, aut facit apostatâ, non tenetur illius loco ordinem ingredi, aut ejus loco alium quærere, qui substituitur. *Ratio.* quia professio Religiosa, nulli invito imponi potest aut debet, cùm sit opus arduum & extraordinariû, maximè si pro delicto suo aliter satisfacere queat. *Soto l. 4. de iust. c. 6. 2.* Pro solâ carentiâ Religiosi ab ordine abstracti nulla debetur restitutio, quando ipsa persona restitui nequit: quia damnum hoc in illis bonis est, quæ in eodem genere restitui non possunt: nec obligatio est compensandi bonis ad inferiorem ordinem spectantibus. *Suar. IV. de Relig. l. 3. c. 3. n. 7. 3.* Qui per vim, aut fraudem monasterio eripuit professum aliquem, tenetur in primis ipsum, si potest, restituere: deinde compensare omnia damna ipsi Religioso illata. Denique restituere Ordini vel monasterio, quicquid occasione illius injuriæ patitur. Ratio manifesta est, quia horum omnium efficax causa fuit, vi & fraude protrahendo ex Monasterio, cujus erat professus. *Cajet. in Sum. c. 7. v. resti. Nav. c. 14. n. 45. Sily. Soto. & alii.*

VI. Qui nullâ vi, aut fraude persuadet alicui fugam, & apostasiam, neque ipsi,

neque ordini quicquam restituere tenetur. *Ratio est,* quia talis persuasio non impugnat justitiam, sed charitatem, cujus violatio non obligat ad restitutionem, quemadmodum obligare injustitiam docet *S. Thom. 22 q. 62. art. 1.* Non fieri autem injuriam apostatæ, patet ex illo vulgari, *Volenti non fit injuria Dynus in Reg. 27. scienti de Relig. l. in 6. Decius in Reg. nemo fraudare 187.* Ordini quoque & monasterio non fieri injuriam probatur, quia consulens fugam alicui aut persuadens non immutat voluntatem ipsius, quâ erga ordinem benè affectus est, multò minùs tollit libertatem, ac proinde non est causa efficax defectionis, & damnorum, quæ inde promanant. Ad restitutionem igitur obligari non potest. At, minimùm, *inquis,* tenetur revocare consilium suum, ut qui defecit, de reditu cogitare incipiat. Resp. procul dubio securius est, ita facere, & maximè consentaneum charitati. Verùm, si de rigore justitiæ loquamur, non apparet, unde talis obligatio oriatur, cùm supponamus, non esse peccatû contra justitiam, nec respectu Apostatæ, qui deseruit ordinem, nec respectu ordinis, qui ab apostata desertus est. *Az. 10. III. l. 5. c. 2. §. Totâ igitur Suar. l. cit. n. 14.*

VII. Si vis inferatur Religioni tantùm, & non Religioso, non est obligatio restituendi damna inde in Religionem derivata. *Ex gr.* Petrus volens Ordinem & monasterium deserere, detinetur ab illo. Ego eripio illum, & viam ad fugiendum aperio. Illi à me injuria non fit, quia volentem eripio; Monasterio injurius sum privando aliquâ sui parte, à me tamen repeterè damna non potest, quia Apostata non fuit in Monasterio, ut ei pro-

desset

desset per acquisitionem, aut lucrum temporale: hujus igitur intuitu quasi per me impediti, vel extincti non teneor ad ullam restitutionem. Valdè conveniens tamen est, ejusmodi cooperatorem, ad aliquam satisfactionem astringere arbitrio boni viri, quemadmodum *Soro dicit loc. cit. V. Suarez. IV. de Relig. l. 3. c. 3. num. 18. Roderic. III. q. 14. art. 4. Silv. V. Restitutio III. num. 2.*

§. XIII.

*De bonis temporalibus Religiosorum,
& iure Successionis.*

I. PAupertatis professionem non obstat dominio, & proprietati bonorum temporalium, quoad Communitatem, Ordinem, Religionem, Monasteria, Collegia, & Domos notius est, quàm ut probatione egeat. *Iess. c. 4. dub. 5. Tann. III. D. 4. q. 1. n. 39.* Quin etiam cum expertes illius essent Mendicantium Ordines, indeque penuriã magnisq; incommodis premerentur à *Conc. Tr. Sess. 25. c. 3.* indulguntur omnibus est (exceptis Capuccinis, & qui de observantiã nominantur) ut immobilia bona in communi possidere queant. Adde, quod auctoritate Summi Pontificis fieri potest, ut privatæ personæ nuncupatis Votis Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, per quæ verè Religiosi efficiantur, bonorum suorum dominium, absque usu tamen, & administratione saltem ad tempus retineant, ut cum *Suario IV. de Relig. l. 4. c. 4. demonstrat Roder. To. 1. q. 1. art. 4. Valent. Tom. III. D. 10. pun. 3. q. 4.* Quod si lubet prima Ecclesiæ tempora inspicere, inveniemus primos

illos & celeberrimos Anachoretas, Paulum, Antonium, Hilarionem, Maccharios, & similes ita religiosam vitam egisse, ut non abdicarent dominium, & proprietatem earum rerum, quibus utebantur quotidie, quamvis parvæ, & pauca essent. Unde colligimus gradus, scilicet in paupertate secundum magis, & minus, ut hodieq; in tanta Religionum varietate cernimus.

Roder. III. q. 29. art. 3. & 4. Valent. Tom. III. Disp. 5. q. 10. p. 1. Suar. III. de Rel. c. 7. asser. 1.

II. Equè certum est, omnes Professos omni dominio, ac proprietate per Votum Paupertatis privari, ut supra §. 5. explicavimus. Restat modò videndum, ad quos earum rerum, quas ipsi relinquunt, dominium perveniat. Jure gentium tam sacro, quàm profano constitutum, ipsoq; usu comprobatum est, ejus, qui professionem facit, bona omnia, de quibus ante non disposuit, ad Monasterium, cui incorporatur, modò domini capax sit, transire. *c. quia ingredientibus 7. 19. q. 3. c. non dicatis. 12. q. 1. Monach. de statu Monach. Con. Tr. Sess. 25. c. 2. Nov. 5. quæ est de Monachis. c. 5. Auth. ingressi C. de Sacrosan. Eccl. & Novell. 123. c. 38.* Estque hoc valdè consentaneum rationi, 1. quia consilium Christi est, dare Pauperibus inter quos meritò præferuntur Religiosi. 2. ut augeatur substantia Monasterii, in quo victurus est recens professus: æquum præterea, ut conferat quasi stipem. Denique qui seipsum tradit, cur non etiam bona sua, quæ si cognatis relinqueret, forsitan non benè impenderent.

DIXI omnia bona. Cum enim triplex peculium sit 1. Earum rerum, quarum domini sumus. 2. Earum, in quibus usumfructum habemus, vel admi-

Ff 2 nistræ

nistracionem. 3. earum, quæ continentur mobilibus, & immobilibus, nihil horum excipitur, quin Monasterio accrescat. Nec feuda excipienda sunt, nec iura, actiones, & similia, quæ bonorum nuncupatione comprehenduntur. Feuda intellige franca, & libera ab obsequio, quod commodè à Religiosis ipsis, vel per extraneum præstari queat. Idem dicendum de bonis gravatis, cuiusmodi est Fideicommissum tibi relictum cum onere, ut si absque liberis decedas, fratri, vel alicui alteri tradas. c. 8. in presentia de probationib. Novella 123 c. 37. Roderic. Par. 2. pag. 216. Tuschus. V. Monasterium Conclus. 344. Less. l. 2. c. 4. Dub. 5. Barb. inc. in presentia de prob.

III. Ex hoc successionis iure, quod à morte morali illius, qui proficitur, Monasterium adipiscitur, omnium futurorum sequela manet, ita ut quicquid Monacho, vel Religioso quacunq; via, ac modo si ve per industriam, si ve hæreditatem acquiritur, id totum Monasterio accrescat, ut supra diximus, & pluribus explicat Navarrus in Comm. 2. de Regular. nu. 31. addens præterea servo æquiparari, ita ut omnia iura de servis loquentia, quoad acquisitionem, & amissionem rei pecuniariæ locum habeant in Regularibus secundum Innoc. inc. Cum olim. de privi. Denique, iura disponentia de filiis familias etiam in Monachis locum habere, ac proinde acquirere monasterio, quam vis de mandato alterius stipuletur. V. Azor. l. 1. l. 12. c. 10. Sanch. l. 7. Mor. c. 12. n. 53. Roderic. Tom. 11. Q. 126. art. 1. & sequentib. Less. c. 41. D. 11.

IV. Si quis ad professionem faciendam ab Abbate per fraudem inductus est, ut

illius ad se bona trahat; non accrescent Monasterio, sed ad hæredes ab incestato pervenient c. Constituit 20. Q. 3. ubi dicitur, Qui illecti comam deposuerunt, in eo, quod cæperunt, perseverare cogantur: res verò eorum hæredibus reddantur. Circa quem textum Barb. notat tria requiri, ut locum habeat. Primum est, ut dolus causam ingressui dederit, ita ut eo sublato ingressus non sequeretur. Secundò ut decipiens intuitu bonorum acquirendorum egerit, non verò familiaritatis causa, aut aliarum dotium, quas notarat in ingressu. Tertio ut ab ipso Abbate deceptus fuerit. Notat insuper & Barb. & Navar. professionem errore, aut dolo factam non esse irritam, modò talis fraus sit, quæ non tollat omnem consensum illius, qui decipitur, Az. l. cir.

V. Si liberi super sint, & ante professionem pater non fecit dispositionem, licet illi post professionem bona sua liberis distribuere, idque indulto Iuris, vi cuius quasi administrator agit. Eidem tamen testari prohibitum est, eò quod testamenti confectio magis apertam dominii speciem habeat, ut Nav. loquitur Com. 2. de Regular. n. 45. Less. c. 41. D. 8. Suarez 111 de Relig. l. 8. c. 16. Neque obstat, quòd Iuris Civilis ea Constitutio sit, quia illam, & alias multas Ius Canonicum ratas habet. Insuper Decreto inserta est c. Si qua mulier 19. Q. 3. Idem dicendum, si nepotes, aut pronepotes habeat, siquidem hi quoque filiorum nomine veniunt. Imò de illegitimis quoque, ubi à successione non excluduntur. Az. l. cir. c. 6. Addit Barb. ex paritate rationis extendi etiam ad ascendentes, illisque deberi legitimam suam, teste Molina, & aliis multis. Vnde infert,

si Mo-

machus ex Patris, aut alterius iure sanguinis sibi obveniente bona acquirat monasterio, & moriatur, in vivis relicta avia, huic legitimam deberi: monasterium vero tantum in tertia parte succedere. Longè alia ratio bonorum est, quæ Religiosus post professionem suam industriâ, & ingenio proprio comparavit. De his enim nihil ad extraneos pertinet, sed ad Monasterium iuxta doctrinam sup. n. 2. traditam.

VI. Si Professus testamentum fecit ante Ordinis ingressum, nullâ Monasterij habita ratione cui tamen se suaque omnia ingrediens explicite dedicavit, per professionem secutam rumpitur, quia, ut suppono, capax est successione quasi agnatione posthumi, quod non fiet tamen, si vel unus denarius in testamento relinquatur monasterio, quemadmodum *Abb. Cynus, Odofr. & alii observant.* Excipe, Nisi quo tempore testamentum fecit, nihil dum de ingressu Ordinis cogitabat. *Co. varr. in c. 2. de testam. Roderic. To. III. p. 16. arr. 2. l. l. Clarus eod. tit. Q. 28. Barb. in c. si qua mulier. 19. Q. 3.*

VII. De usufructu quæstio est, quem pater monasterium ingressus habuit in adventitiis filiorum bonis. Aliqui extinguunt per professionem, & relinquunt filiis putant: alii vero totum Monasterio accrescere, & manere, donec pater obeat. Hanc opinionem *Barbosa* præfert citatis multis DD. quibus etiam subscribit *Lesius c. 47. D. 10. n. 83.* eò quòd omnia bona professi Monasterio accrescant, & de Usufructu in jure non excipiatur. Idem dicendum, si Religiosus ante professionem testamentum fecit, & instituit hæredes non necessarios, sed fratres, & cognatos. Bonis enim

fruetur Monasterium toto tempore, quo vixerit professus, quo mortuo tandem hæredes capient. *Navar. Comm. 11. de Regularibus c. 38. Sanchez l. 7. Mor. c. 13. à num. 47. Roderic. To. III. p. 16. ar. 4. Azor. III. l. 1. c. 27. §. Quid verò.*

VIII. Quando Monasterium non est capax successione, nec aliter dispositum est ante professionem, bona professi ad hæredes necessarios deveniunt, non secus, ac si naturali morte obiisset. Alioquin bona frerent ad espota, vel dominium illorum maneret suspensum, quod tam à legibus, quàm ratione alienum est. *Clem. Exivi. de verb. sign. Less. c. 41. D. 10. c. fin.*

IX. Cuius professus ante ingressum Ordinis civilem obligationem contraxit, estque obnoxius Stichò, qui actionem instituere cogitat, potestne in personam Cuij formam concipere. R. cum distinctione. Si non est satisfaciendum ex bonis, quæ Monasterio accesserunt, contra personam agendum est, quia obligationes civiles, & debita per professionem non extinguuntur. Si autem ex bonis Monasterio illatis satisfieri debet, actio contra Monasterium instituetur, quod ex acceptis præstabit, quæ per Iudicem definita erunt. Idem in delictis fiet, quæ ante susceptionem fraudulentam habitus commissa sunt: ut nimirum de illis apud laicum Iudicem conveniri queant. *Roder. II. Q. 2. arr. 3.*

X. Superest Dubium, An valeat Statutum, ne Religio succedat in bonis suorum professorum? Ex tribus opinionibus à Sanchez explicatis vera haud dubiè est eorum, qui dicunt, eiusmodi Statutum à Magistratu laico formatum irritum, &

inane esse, quia leges, & statuta civilia etiam in favorem ecclesiasticarum personarum facta nullam vim habent, quamdiu ab Ecclesia non approbantur. Neque obstat, quod privilegium succedendi in bona professorum Imperatores concesserint, quasi ab iisdem tolli queat: Nā semel acceptata ab Ecclesia non admittunt retractionem. Adde, quod Univerſus orbis terrarum à quo potestatem suam Imperator accepit, in prædictam immunitatem conſenſit, ut *Bellarmin. notat l. de Cler. c. 28.*

Huc pertinet etiam illa quæſtio. An non per generalem aliquam legem pro omnibus latam à Magistratu civili, etiam Clerici, & Religioſi aliquo ſuo commo-
privari queant? R. poſſe. Exemplum eſto, ſi minuereſur legitima filiorum, ut quæ nūc eſt dimidia pars, deinceps tertia ſit, tã clerici. quam religioſi paterentur damnum aliquod. Similiter ſi lex aliqua ſtatuereſur in ſucceſſione ſœminis præferendos eſſe mares, eæ, quæ moniales eſſe debent ſunt, non minus illâ ligarentur cum aliquo incommodo ſuo, quàm ſæculares. *Menoch. Conſil. 169. Zechus de rep. eccleſ. tit. de Regul c. 3. Sanchez l. 7 c. 12. n. 18. Molina l. 2 de primogen. n. 81. & 82. Roderico. to. 11. p. 77. ar. 3.*

XIII. §.

De Privilegiis Regularium.

Copia, & varietas privilegiorum, quibus Deo consecratæ personæ ornatae auctæque sunt, tot dubiis, & difficultatibus onerata & implicata est, ut difficile sit ordinem, & exitum reperire. Seligemus tamen, quæ magis nota, utilia, ne-

cessaria videntur. Igitur.

1. Repetendum animo est quod *Tit. 1. §. 5.* diximus, quæ Clericis in iure, vel Canonico, vel Civili, sive ad negotia, sive ad iudicia spectent, omnia Regularibus, ac Religioſis competere, nomine Clerici tam latè sumpto, ait Novitios quoque imò etiam Moniales, comprehendat. Unde consequitur velut Corollarium. 1. Religioſum quemcunq̄ propter debitum civile, nec capi, nec incarcerari poſſe à Iudice ſæculari: niſi fortè animo defraudandi Creditores Monasterium ingreſſus eſſet. Tunc enim nondum profeſſus coram ſæculari iudice conveniri poſſet. Quod ſi monasterium ſciens, & volens ad profeſſionem receperit, culpâ, & debitum in ſe derivavit. *c. Odoardus de ſolutionib. 2.* Qui exempti ſunt, ne quidem coram episcopo conveniri poſſunt, ſi lus commune ſpectes. Aliàs in *Concil. Trident.* excipiuntur ſex Caſus. *Primus* reperitur in *Seſſ. 6. c. 3. & Seſſ. 25 c. 14.* ubi facultatem dat episcopis puniendi Religioſos extra Monasterium degentes ſi deliquerint, etiam in aliqua domo, ad erectionem monasterii deſtinata, ubi non vivitur conventualiter. *Secundus* in *Seſſ. 25 c. 14.* Si episcopo inſtante Superior religioſum intra præfixum tempus non puniat, de quæ eo episcopum certioreſur faciat. *Tertius*, ſi crimen enorme ſit, & pœna depoſitionis dignum, de quo *Navar. Conſil. 6. de fo. compet. Zerola Par. 2 V. Regulares. Quartus*, ſi monachus delinquendo violet auctoritatem episcopi impediendo iurisdictionem, aut diſpoſitionem, V. g. ſi maritum uxore invita in Monasterium receptum episcopo inſtante nolit reddere; coercete illum, & compellere pœnis ad obedi-

obedientiam potest. An verò, si exemptus sit, censuris quoque innodare queat, non latius liquet *Sanch. l. 7. de Marr. Disput. 33. nu. 23.* Quintus quando agitur de mercede, & miserabilium personarum adiumentis *Conc. Tr. Sess. 7. c. 18.* Sextus denique Vagabundi & absque literis obedientiæ per civitatem aut diæcesin transeuntes ab episcopo detineri, incarcerationi, & tãquam instituti sui desertores puniri possunt *Co. Tr. S. 25. c. 4. Rodrig. To 1. pag. 163.*

II. Si Religiosus crimen aliquod commiserit extra Monasterium, de quo accusandus sit à laico non subdito Abbati, nec alteri Superiori, dubium est, coram quo iudice conveniri debeat. *Rodericus 11. p. 63. ar. 5.* vitorum doctissimorum sententiam esse dicit coram Iudice ecclesiastico conveniendum esse: qui iidem tamen fateantur, in civilibus causis apud solum Abbatem accusandum esse, nisi fortè studiorum, vel aliorum negotiorum causa extra Monasterium degat. Tunc enim propter cõtracta debita, & similia in foro seculari conveniri posse, si licentia Abbatis non desit, & si contractus aut debitum moderatum sit iuxta æstimationem viri boni, & prudentis. *Idem Roder. Q. 46. ar. 8.* docet ab episcopo capi posse religiosum in gravi delicto deprehensum, ore fagiã, ita ut intra 20. horas reddat Superiori suo, & legitimo Iudici: quod laicis quoque permittitur, ut *in 2. Parte* latius explicabimus. *V. Barb. de potest. episc. Par. 3. al leg. 105. n. 13. & sequ.*

III. Multos huc usque torfit illa quaestio. An privilegia Ordinum religiosorum, quæ Decretis Concilii Trid. adversantur, abrogata sint? Nam affirmativa pars manifestè colligi videtur ex *Bulla Pii IV. In*

*principis Apostolor. Greg. XIII. In tanta negotiorum, & Sixti V. Unde Piasecius in Praxi episc. pag. 206. Licet Greg. XIII. Mendicantium privilegia confirmarit, clausula tamen addita est In quantum Decretis Conc. Trid. non adversantur, quæ clausulam etiam alii Pontifices in suis cõfirmationibus addi voluerunt. Piasecio subscribit Vallensis l. 5. tit. 33. nu. 2. Barb. in Collect. Decis. Apost. pag. 429. nu. 15. Item Collect. Concil. Trid. s. 25. c. 21. privilegia omnia Regularium etiam ea, quæ Mare magnum appellantur, sunt revocata in his, quæ Concilio Trid. adversantur, per Bullam Pii V. sub 13. Cal. Mart. An. 1565. Congregatio Conc. referente Nicol. Garcia de benef. par. 3. c. 2. Idem Zerola, & alii loquuntur. Non desunt tamen qui contrarium asserant cum Suario l. 8. de leg. c. 18. ci. fin. & Roderico Par. 1. q. 8. a. 7. videlicet ea tantum privilegia abrogata esse, quæ adversantur Decretis Conc. Trid. irritantibus privilegia sibi adversa cuiusmodi sunt, quæ habent clausulam Non obstantibus privilegiis in contrarium. Nam si omnia absolute abrogantur per Decreta Concilii, cur in quibusdam expressè additur clausula, Non obstantibus, quæ omninò superflua est, si hoc ipso concidunt privilegia, quia contradicunt. Exemplum habes in *Sess. 23. c. 8.* ubi duo statuantur, Primum est, ut sacri Ordines statutis à jure temporibus, & in cathedrali ecclesia cõferantur. Alterum, ut unusquisque à proprio episcopo ordinetur, & nequaquã permittatur ut ordinetur ab alio, non obstante ullo privilegio. Vides in hoc posteriori clausulam derogatoriam addi, quæ in priori deest. Ac proinde Religiosus hodieque ordinari posse extra consuetã tempora, quemadmodum illis*

illis sua privilegia permittunt: itaque sentite viros in Hispania doctissimos *Rodericus affirmat. V. Barb. de potest. episc. Par. 3. Alleg. 105. n. 44.* ubi plures AA in utramque partem citat.

IV. Quomodo restricta sint à summis Pontificibus Regularium privilegia descriptis illorum bullis fusè demonstrat *Piassecius in Praxi sua Par. 2. c. 3. Prima bulla est Leonis X. Sacro approbante Concilio: in qua episcoporum dignitati & iurisdictioni plurimum consultitur. 2. Gregorii XIII. In tantâ rerum: per quam omnia à Pio V. diversis Decretalibus concessa revocata, & ad terminos Iuris communis, ac Conc. Tridentini reducta sunt. 3. Clementis VIII. suscepti muneris. in qua urgetur executio Decreti in Sess. 25. c. 14. & pœna statuitur Superioribus, qui impediunt punitionem subditorum. 4. Pii V. Exposcit: quæ particulariter ecclesias militum S. Ioannis Ierosolym. in quibus cura animæ exercetur, episcopis subiicit. Ex his colligit *Piassecius 1.* Regularibus non licere libros de rebus Fidei seu sacris imprimere, nisi prius examinatos, & approbatos ab episcopis. *Conc. Trident. Sess. 4. de ed. libr.* Non posse concionari in sua ecclesia, nisi approbati à suis Superioribus fuerint, & præsentati episcopo benedictionem obtinuerint. In aliena verò ecclesia si concionari voluerint, prius ab Ordinario licentiam petendam, & fidem de doctrina sua, moribus, & idoneitate faciendam esse. 3. Interdici posse ab episcopo, si errores prædicent, imò quocunque alio modo, etiam non reddita causa. Neque *Pii V. in hoc Bullam* quicquam prodesse, quia revocata sit per *Greg. XIII. 4.* Si Regularis hæreses prædicet, ab episcopo*

puniti posse. Similiter ob quodlibet crimen, quod depositionem meretur. 5. denique compelli ab Episcopo posse ad lectionem S. Scripturæ in monasterio habendam. *Sess. 5. c. 1. Ita ferè Piassecius, cui Barb. consentit non sine auctario. de potest. episcop. Par. 3. Allegat 105.*

V. Quando duo Ordines vel monasteria in privilegiis æqualia sunt, ut censentur esse omnium Mendicantium, non valet illud Vulgò iactatum Privilegiatus non utitur privilegio suo contra privilegiatum. Ac proinde si unus Ordo ex. gr. privilegium habet non soluendi decimas, & alius similiter, poterunt nihilominus ab invicem decimas exigere. Nam æqualitas illa privilegiorum valdè per accidens se habet ad usum privilegiorum, ac proinde non impedit usum alterius privilegii. Ita *Panorm. & alii ex l. ult. ff. Ex quibus causis maior.* E contra quando privilegium unius opponitur privilegio alterius respectivè, non potest uti privilegio suo contra pariter privilegiatum. Exemplum esto. Si contra creditorem habeas privilegium, ut ante certum tempus cogi non possis: creditor autem habeat privilegium, quolibet tempore exigendi, nihil efficies opponendo privilegium tuum: quanquam in hoc casu creditoris privilegium non æquale, sed maius & fortius videtur, cum sit in ipso iure naturali repetendi quod sibi debetur, fundatum. Alia exempla privilegiorum, quæ religiosi Ordines habent, videntur etiam æqualia, v. g. concionandi, docendi, & similia. Sed quia Ordo ordinem tempore, & antiquitate antecedit, hoc ipso inæqualia censentur, ita ut tempore posterius, cedere debeat. Fingenda igitur omnimoda æqualitas est, V. g. in

uno agendi, in altero resistendi, neuter quicquam ab invito impetrabit, quia in tali æqualitate non apparet ratio, cur hic aut ille iure suo cedat. *Covar. in Regula Possessor 2. p. §. 2. Suar. l. 8. de leg. c. 23. Dynus in Reg. lu. 28. Bonacina to. 2. pag. 81. Tuschus conclus. 760.*

VI. Privilegium *ad instar* illud dicitur, quod imitatione alterius tanquam *Ideæ*, vel exemplaris conceditur. De quo notatu digna sunt sequentia.

1. Privilegia *ad instar* religiosi non dari per communicationem propriæ, sed per concessionem primariam, & directâ. 2. nō idēd minui, & cessare, quia minuuntur, & cessant privilegia, quorum imitatione data sunt. 3. Quando in privilegio communicato addita est restrictio, diligenter examinandæ sunt causæ, & circumstantiæ, ut sciatur, an cum tali restrictione an sine illa concedantur. *Hinc Rodericus, cum Suario l. 8. de leg. c. 17. docet*, quamvis privilegia Societatis nostræ ita dentur, ut mediante Præposito Generali inferiores participant, ab aliis Ordinibus tamen sine restrictione communicari. At verò, quando additur clausula, ne ab aliis participantur, contra *Rodericum* probat *Suarius* ita valere, ut nullo modo alii Ordines, licet alioqui generalem communicationem habeant, uti illis possint. Nam aliàs frustra omninò adderetur prædicta clausula, & per se notum est in iure, *Generi per speciem derogari*, etiam quando ea præcessit. *Dynus in Reg. lu. 34. V. Suar. l. 8. de legib. c. 16. Tuschus. Concl. 763.* Exemplum privilegii *Ad instar* habes in Bulla Cruciatæ, cuius hodie usus est in regnis Hispaniæ. Conficitur enim imitatione illius Bullæ, & Indulgentiam, quæ

in terram Sanctam proficiscentibus, & cruce signatis primū concessa est ab *Urbanō 2. Anno Chr. 1095. V. Baron.*

VII. Privilegia amitti per renunciationem expressam, ulum quoque materialiter, & formaliter contrarium, in confesso est. Quomodo autem amittantur per non usum, seu renunciationem tacitam, explanatione indiget,

1. Igitur per non usum merè negativum tolli non possunt, hoc est, quando occasio exercendi non occurrit. Sic enim in simili omisso merè negativa alicuius actus, quo tempore præceptum non obligat, minimè voluntaria & culpabilis censetur. *c. Tuarum. de Privileg. ubi Barbosa.*

2. Privilegia, quibus alii gravantur, aut premuntur, per non usum privilegiati amitti possunt, quadam quasi præscriptione eorum, quibus molesta erant: Ac proinde certum tempus requiritur, quemadmodum in aliarum rerum usucapione. de quo in *Par. 2. tit. 13. agemus.*

3. Privilegia, quæ meram gratiam, aut favorem continent, per non usum seu tacitam renunciationem amitti possunt, si de ea sufficiens iudicium, seu probatio fiat. Si verò hoc desit, constare non poterit, de voluntate illius, qui privilegio suo non utitur. Exemplum esto in privilegio nundinarum, quod statuto legis per non usum decennii expirat.

4. De tempore requisito ad amissionem privilegiorum multa mox suo disserit *Suarius l. 8. c. 35.* probatque in privilegiis absolutis, quæ præscriptione extinguere non possunt, nullum per se tempus definitum esse: in aliis attendenda sunt iura,

quæ vel generaliter, vel specialiter tempus definiunt. *V. Barb. in c. si de terra. de Privileg.*

5. Perpetua censentur privilegia, quæ per modum Contractus obtenta sunt, quod duobus modis contingit. 1. si concedantur pretio accepto, vel propter merita & beneficia præstita. 2. si extraneo non subdito concedantur, in quo non est locus legi, sed contractui. *V. Anto. Peregrinum l. 1. de iurisb. Fisc. p. 61.*

VIII. Ex dictis duplex error corrigi potest, & debet. *Primus* illorum est, qui nimium tribuunt privilegiis suis, & abutuntur illis. Quo in genere aliqui Religiosi peccant contra Ordinarios locorum urgendo privilegia Ordini concessa. Non est intentio unquam Summi Pontificis, disciplinam ecclesiasticam sua liberalitate imminuere, sed stabilire potius, & augere. Præterea unicuique ius suum cupit integrum permanere, ita ut nemini auferat, quod suum est, cum non dominus bonorum ecclesiasticorum, sed fidelis dispensator constitutus sit. *c. Extuarum de auct. & usu pall. c. super eo. de off. de leg. Alius error* est oppugnantium privilegia ecclesiarum, & Ordinum, ubi contra innocentes aliquando bellum geritur. Metuunt videlicet Ordinarii, ne Religiosi suorum privilegiorum usu, suæ auctoritati & iurisdictioni officiant. Imptobus hic labor est, Zelus non secundum scientiam. Admittant socios laborum, ut fiant participes meritorum. *V. Vindicias privilegiorum Sc. Francisci à fonte.*

Satisfit Dubiis.

DVB. I. Quomodo interpretanda sint Privilegia?

Cum alia sint contra Ius, ut dispensationes in communi lege: alia præter Ius, ut potestas absolventi: alia meræ gratiæ, non nisi diversis decisionibus satisfieri Dubio potest. Dicendum igitur.

I. Privilegia Iuri communi contraria strictè interpretanda sunt, ne communi bono nimis obliant. Quoad hoc enim censentur odiosa.

Excipe *Primò*, quæ in favorem piæ causæ dantur. Nam ut dicitur *l. sunt persone ff. de relig. & sumpt. fun.* Summa ratio est, quæ pro religione facit.

Excipe *Secundò* si privilegium motu Principis proprio concessum sit.

II. Privilegia præter ius concessa, & meræ gratiæ, à quibus nullum, vel non estimandum aliis præiudicium metuitur, latè interpretanda sunt. *c. Olim de verb. sign. l. 3. ff. de const. Princ.* ubi dicitur, *Beneficium Principis quàm plenissimè interpretari debere. Dixi, à quibus nullum &c.* Nam si inde damnum emergere possit, restringenda erunt. V. g. Eximitur aliquis à iurisdictione Ordinarii, à decimis dandis, & simil. causam sufficientem habet Ordinarius, & decimator ad contradicendum, quia iure suo absque delicto suo privatur. Hinc si privilegium sonet, non esse dandas decimas ex prædiis propriis, non debet extendi ad prædia ab aliis conducta, quia talis extensio nocet decimatori. Neque enim rationabiliter præsumi potest,

potest, Principem velle exercere liberali-
tatem suam ex bonis alienis, & cum dam-
no innocentum. *Tuschus Concl. 729.*

III. In dubio interpretatio facienda est
secundum propriam, & usitatam verbo-
rum acceptionem. Privilegia enim non
plus operantur, quam verba exprimant
iuxta c. Privilegia Dist. 3. & c. Porro de
Privileg. Quocirca non oportet extende-
re ad personas, vel actus, qui in præscripta
verborum formâ non continentur. *Ex-*
cipe 1. nisi æquiparatio Iuris talem exten-
sionem postulet. Nam quia Prælati aliqui
episcopalem iurisdictionem habent, quæ
episcopis conceduntur, ipsis quoque tri-
bui credibile est. *Excipe 2.* Nisi extensio
fiat ad ea, quæ secundum consuetum mo-
rem utendi privilegii per se & ordinariè
accessoria sunt. V. g. Qui tempore inter-
dicti potestatem habet legendi Missam,
potest quemlibet non specialiter prohi-
bitum pro ministro adhibere. Hinc dicitur
l. 2 ff de iurisd. omni iud. Cui iurisdic-
tio data est, ea quoque concessa censetur,
sine quibus exerceri iurisdictione exer-
ceri non potest. Valer quoque illud Ab-
batis in c. Quia nonnulli De cler. non re-
sid. Dispensatio contra Ius extenditur ad
necessariè consecutiva. *Excipe 3* nisi alio-
qui privilegium inutile reddatur, & omni
effectu careat. Nam ut *l. 1. ff ad municipi-*
palem dicitur, sic intelligi, & interpretati
privilegium debet, ut ultra Ius commu-
ne aliquid adferat. Contingit tamen ali-
quando, ut nihil novi tribuat, sed ma-
ioris explicationis, & securitatis causa
expetatur. *Suarez l. 8. De leg. cap. 22.*
num. 3.

IV. Privilegia sic interpretanda sunt, ut
non videantur odiosa, sed gratiam potius

adferant quam auferant, iuxta *Reg Iuris.*
61. Quod ob gratiam alicui conceditur, non
est in eius dispendium retorquendum.
Hinc aliqui volunt exemptionis Privile-
gium Regularibus concessum non obsta-
re, quo minus cum Prælati consensu se e-
piscopis subiicere queant, ut ab illis à cen-
suris, & irregularitatibus absoluantur.
Idem dici posse in casu, quo Prælati ne-
cessaria facultate caret, vel consentum in-
iuste negat. Hanc enim videri Summi
Pontificis mentem, quando contra Ordini-
arios exemptionem indulget. *Bonao. to.*
2. p. 81. Catanens in sum. V. Privilegium.
Ostiens. Silv. Azor l. 1. c. 23. Salat de leg.
Disp 17. S. 6. Em Sa. V. Gratia.

DVB. 2. An privilegia effectum suum
fortiantur, etiam antequam privilegiatis
cognita sunt?

R. 1. Privilegia quæ motu proprio con-
feruntur, effectum suum ordinariè non
fortiuntur, antequam innotescant c. *Si ti-*
bi absenti. De præb. in 6. ubi legimus, si e-
piscopus beneficium absenti conferat, ius
illi in beneficium non acquirit. Favet etiam
usus & consuetudo. Beneficia enim, &
dona non nisi acceptantibus adveniunt.
Quamobrem revocari possunt ante cog-
nitionem, & acceptationem. Contrarium
evenit, quando ex officio Prælati alicui
beneficium confert. *Dixi ordinariè.* quia
nihil verat aliter fieri si Principi placuerit.
Vnde multi dicunt donationem Ecclesiæ
factam ante omnem acceptationem valere,
& ius conferre. Quin etiam fieri potest, ut
reluctanti alicui beneficium aut privile-
gium detur, cum præcepto acceptandi, &
utendi. V. g. exemptionem ab obligatione
ieiunii. *Azor l. 1. c. 3. q. 5. & c. 23. q. 12. cum*
aliis à se citatis.

R. 2. Privilegia in gratiam petentis concessa nulla certificatione, aut nova acceptatione egent. Neque enim si dubitaret, ex peteret. Imò affirmant DD. aliqui validum actum fore, si V. g. Caius missus ad summum Pontificem procuratore probabiliter, & verè præsumat, tali die summum Pontificem annuisse petitioni, & matrimonium cum cognata sua aliàs prohibitum contrahat. De beneficiis ecclesiasticis tamen aliud in iure statutum est. *c. Quia de concess. praben. Bonac. to. 2. p. 77. Laym. l. 1. tr. 4. c. 23. num. 28. Henric. l. 7. c. 20.*

DVB. 3. An reticentia Veri obsit privilegio concedendo?

R. cum distinctione. Quando explicatio causæ iure aut consuetudine requiritur, surreptitia censentur privilegia, si veritas celetur. At in privilegiis, seu rescriptis gratiæ nemini præiudicantibus, si proprio motu fiant, nulla veri occultatio obesse potest, quia præsumitur, Principem absolute & simpliciter velle gratificari, nec ignorare quicquam illorū, quæ obesse possunt. Si tamen falsitas exposita, vel occultata Veritas causa principalis, & sine qua nõ concessio fuerit tam Rescripta Motus proprii, quam alia effectu carebunt. *c. Super lit. c. ad aures de Rescript. Azor To 1. l. 5. c. 24. Navar. in c. si quando de Reser. prel. 1.*

DVB. 4. An privilegiis uti liceat etiam extra proprium territorium? Negativam opinionem tuetur Navar. Consil. 6. de privil. & Suarez l. 8. de leg. c. 26. nr. 8. ut à Laymanno allegatur. Affirmativam Azor Tom. 1. l. 5. c. 23. q. 6. Sanchez l. 8. D. 31. Layman pag. 100. & Navarrus quoque in secunda editione. Sed quoniam alia privile-

gia sunt personalia, alia realia.

R. Qui pro se privilegium absolutum habet V. g. legendi libros hæreticos, vescendi carnibus in quadragesima, ubique locorum uti potest, modo scandalum absit: quia eiusmodi privilegia non constringuntur loco, sed absoluta, & personarum propria sunt. Si autem locale privilegium fuerit, locum in loco alieno non habet. Datur, exempli gratia, propter peculiarem carentiam ciborum quadragesimalium in hac diocesi facultas laeticiniis vescendi, ea licentia non licet uti in diocesi, ubi non est ciborum quadragesimalium carentia. Item in hoc regno usus armorum tibi conceditur; in alio prohibetur. *Igitur V. Salas de leg. Q. 94. Disp. 17. Sect. 10. Bonac. Tomo 11. pag. 80.*

*Cum fueris Roma, Romano vivito more
Cum fueris alibi, vivito sicut ibi.*

DVB. 5. Quomodo privilegia semel concessa confirmantur?

R. Generatim loquendo duobus modis. In forma communi, & ex certa scientia, quemadmodum DD. notant in *c. Quia diversitatem. de concess. prab.* Confirmatio ex certa scientia dicitur, quando Princeps privilegium confirmans, significat se plenam ipsius notitiam habuisse. Vnde fit, ut quamvis privilegium aliquando legitime collatum per non usum, vel ab usum, vel revocationem Superioris sublatum fuisset, de novo confirmetur, & innovetur. *Abb. Ioan. Andr. & alii DD. apud Suarez l. 8. de leg. c. 18. n. 3. Laym. l. 1. tr. 4. c. 24. n. 16.*

DVB. 6. An privilegia cum vita illius, qui dedit, expirent?

R. Negativè cum Nau. & aliis communiter.

niter. Ratio quia privilegium est favor, seu gratia Principis, quam cum vitâ ipsius terminari non convenit. *c. si cui nulla. de praben. in 6. & c. super gratia. de officio Iudicis deleg. in 6. Hinc Innoc. in c. Quod translationem. de off. leg. indulgentias à Legato Apostolico concessas manere docet, quamvis ipse officio defungatur. c. 1. & 2. 25. q. 2. c. Decet de Re. lu. in 6. Nec obstat, quod mandatum obitu, mandantis extinguitur. l. Mandatum c. Mandati & c. relatum de off. Iud. deleg. Hoc enim idè fit, quia mandante sublatò executio mandatorum inutilis vel etiam damnosa redditur: quod in privilegiis locum non habet. Deinde meritò præsumitur, quemlibet Principem malle memoriam beneficiorum suorum perennare, quia gratior est, quàm mandatorum, quæ plerumque gravia, & molesta sunt. Archid. & Dec. in c. relatum de off. del. Mol l. 2. de primog. c. 7. n. 63. Suar. de leg. l. 8. c. 31. Bonacina To 2. p. 87. Rosella. V. Privil. n. 2. Valens l. 5. tr. 33. §. 1. n. 4. Anton. Peregrinus l. 1. de jurib. Fisci pag. 62. & seq.*

Dub. 7. An revocatio privilegiorum, ut vim habeat, indicari legitimè debeat illis, quorum interest?

Resp. Revocatio concessionis simpliciter facta nihil operatur, quamdiu latet eum, cuius interest: aliàs innumerabilia damna, & incommoda sequerentur. Sotus Medina. Azor. alii. Dico simpliciter facta, hoc est, non præfixo tempore à r. que conditionibus à revocante adjectis. Nam si dicitur, non dari nisi pro uno mense, & manifestum est, eo elapso cessare. Non est tamen necessarium, ut singulis personis notificetur, quando commune est pluribus. Id enim vel impossibile inter-

dum, vel certè permolestum. Eo igitur modo revocatio, quo ipsa legum promulgatio fieri debet. Neque sufficit quilibet fortuitò oblata, vel obtrusa noticia, quam peregrè advenientes facere solent, sed ea, quam legitimam vocamus, ut in materiâ de legibus explicatur. V. quæ diximus in Proleg. §. 3. Salas de leg. D. 12. Sect. 2. Sanch de Matr. l. 3. D. 30. Laym. l. 1. tr. 4. c. 23. n. 28. Bonac. Tom. 11. pag. 92. Follerus in Praxi Cens. p. 485. Sotus l. 1. de just. q. 1. ar. 4. Medina 12. q. 90. art. 4. Azor. l. 1. §. c. 22. q. 7.

Dub. 8. Quid de privilegiis vivæ vocis oraculo concessis sentiendum?

Resp. Revocata esse ab Urbano VIII. propter abusum fortè, & incertitudinem illorum, aliæque incommoda, quæ exemptiones parere solent. Est autem hic notandum i. revocationem intelligendâ de privilegiis, non aliter, quam vivâ voce concessis. Nam quæ in corpore Juris alic. Ordinis, vel scripto continentur firmæ manent. 2. quod Diana monet Tr. 14. resol. 17. per revocationem prædictam nō tolli privilegia sic concessa ante Greg. XIII. quæ ex certa scientia illa confirmavit.

Dub. 9. De altari privilegiato. Ita vocatur, cui Summi Pontif. auctoritate addita gratia, seu Indulgentia est, vi cujus Sacerdos in eo Missam legēs animam è purgatorio liberare queat. Zypæus l. 5. Respon. de 10. Can. Responso 5. notat sequentia. 1. Si præscribitur Missa legenda de Requiem conditionem omnino implendam esse: quando autem non præscribitur, dici posse de Sancto, vel de tempore. Navar. de pæn. & remiss. Consil. 37. 2. Cùm deputatus est certus Missarum numerus v. g. quindecim quotidie legendarum in Ecclesia, intelligi moraliter, ita ut si fortuitò,

to, vel casualiter interdum non fiat, privilegium irritum sit: alioqui nullibi obtineret, cum Fer. V. & Sabb. hebdomadae sanctae plures Missae non legantur. 3. quia Sacerdotibus Ecclesiae altaris privilegiati tantum praedicta gratia conceditur, non participare hospites, quamvis ejusdem Ordinis, & pro tempore eidem Superiori subiecti sint. 4. Eiusdem generis & valoris in eadem Ecclesia Indulgentias esse simul non posse, imò dubium est, an nondum elapso septennio, impetrari renovatio possit. 5. quamvis publicare non liceat absque Ordinarii licentia *Conc. Tr. Sess. 21. c. 9.* & sic videri possit computandum septennium à die publicationis, nihilominus id non videri securum. *Ita Zypaeus.* Vidi ego in quadam Ecclesia positum altare privilegiatum cum hisce conditionibus.

1. Ut in Ecclesia Altaris privilegiati quotidie 7. Sacerdotes Missam celebrent.

2. Indulgentiam pro liberanda anima obtineri posse in die Comm. fidel. def. & per ipsius Octavam diebus singulis. Deinde Feria 2. qual. per annum.

3. Ut Sacerdotes ejusdem Ecclesiae tantum ea gratia fruantur.

4. Ut septennio & non amplius duret. Ita concess. Innoc. X Anno 1647.

NOTA. *Barb. in Sum Decis. Apost. n. 478.* Missam in Altari privilegiato, ut effectum suum habeat, nunquam nisi de Requiem dici posse tradit, licet in Indulto non exprimat, idque decisum esse à *Congreg. Rituum in Pistoriensis quad. 1. lun. 1601.*

DUB. 10. Vtrum magis expediat, augere privilegia, an minuere?

Resp. Cum improborum hominum ubiq; major sit numerus, quam bonorum,

pauci etiam Regularium perfectioni sedulo & impense studeant, minuenda potius, quam augenda privilegia esse quibusdam videtur; idque propter multa incommoda, pericula, & damna, quae inde promanant. Verè enim *Terentius Comicus in Heaut. Deteriores omnes summus licentia.* Nam si oculos intendas, videbis 1. incredibilem quandam animi elationem ex eo natam, quod se liberos esse à communi Subditorum jugo, & subiectione cernunt. Atque hic morbus nobilium proprius est. 2. Immunitas parit lites, & contentiones, dum hi privilegia sua conservare, vel etiam ampliare, illi verò minuere nituntur, vel omnino tollere. 3. consequitur invidia, juxta illud *Horatii l. 1. ep. 2. Invidus alterius rebus marcescit opimis.* Hinc non raro leditiones oriuntur in populosis urbibus. 4. Nec scandala desunt, & scandalis maledicta consociata. Cives ex g. ad vigiliis coguntur, laboribus & tributis onerantur, Clericis verò propter privilegia parcitur, fremunt indignantur, Magistratum diris devovent, Clerum extinctum vellent, denique vindictam meditantur, & aliquando secessionem. 5. privilegiati parum memores finis, propter quem privilegia conceduntur, qui ferè est honorare virtutem, & promovere, abutuntur illis, & plus æquo libertati indulgent. Exemplum quotidianum in Ecclesiasticis vide. Nonnullis concessum est, ut censeantur in choro praesentes, si veniant ad epistolam sacri, vel in vesperis ad tertium Psalmum: illi dum Missa, aut Vesperae canuntur, in porticu templi obumbalant simul colloquuntur, jocantur, & nugantur. Tandem sub mediū sacri aut Vesperarum chorum subeunt, non alio gestu, habi-

habituque quam ludiones in tabernam irruere solent. Distributiones nihilominus cum jurgio exigunt, nec quisquam illis utpote potentioribus negare, vel contradicere audet. Inter Regulares familia exempli reperiri probè scio, sed tegere satius est, quam evulgare. Optimè dixit olim mihi notus, & familiaris scriptor P. Adamus Contzen l. 5. c. 7. Censeo eum

qui multa privilegia, immunitatesque concedit, vim & netvos principatus (adde virtutis & pietatis) incidere, seditio- nibus materiam præbere. V. Conc. Trid. Sess. 24. c. 11. Panegyricum Bamberg. cap. 14. Tholos. de Rep. l. 18. c. 2. n. 20. Decius in Reg. 68. In omnibus causis Vallens. l. 5. tit. 33. §. 2. Oldendorp. tract. de iure singulari. §. de pri- vileg.

TITULUS XVI.

De Abbate.

I. **A**bbatis nomen Hebraicum vel Syriacum, generaliter Patrem significat. Marci 14. v. 28. ad Rom. 8. v. 15. ad Gal. 4. v. 6. Nunc per appropriationem solis Monachorum, & Regularium quorundam summis præfectis tribuitur; atque ita iidem sunt Monasteriorum præfides, Antistites, Prælati, Archimandrita, Cœnobiarchæ, Hæteriarchæ, Abbates Vulgò: meminisse nimirum eos convenit, quòd non tam potestate, & vi coactiva, quàm paterno aff. & commisso sibi fratres, ac filios regere debeant. Unde in c. si religiosus 27. de elect. in 6. dicuntur vice Dei super Regularium capita positi. Eisdem licet spontos Ecclesiarum suarum appellare c. Quia propter 42. de elect. in c. si verò relinquens tit. 5. Novella 5. vocantur Reverendissimi. V. Anton. Perez in c. 2. Reg. S. Bened.

11. Duplex Abbatum species est. Alii sæculares, qui Canonorum Regularium Ecclesiis Collegiatis præfunt Az. 11. l. 3. c. 19. Miraus de Collegiis Canonior. c. 122. alii

Regulares, qui præfunt Monachorum conventibus. Horum aliqui sunt insulati: alii pastorale duntaxat pedum gestant. Alii iterum sunt exempti, alii non exempti. Exempti jurisdictionem Episcopi, & cujuscunq; Papa inferioris non agnoscunt, quamvis Episcopalia jura, de quibus 16. q. 1. c. pervenit à loci Episcopo petere teneantur. Non exempti Diocæsano subsunt: quemadmodum alii Clerici. Item alii exempti sunt à jurisdictione Episcopi tantum ratione Monasterii, & personarum illius: alii etiam ratione populi, & territorii. Tholos. l. 15. Synt. c. 31. Laym. l. 5. tract. 9. c. 13.

§. I.

De Electione Abbatu.

I. **I**N Abbate eligendo requiritur 1. ut profectus sit. c. Abbatem in Monasterio. 18. q. 2. c. cum in Magistrum. de elect. c. Nullus Religiosus eo in 6. Requiritur 2. ut sit